

ห้องศาสตราจารย์ จจร ตุ
สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ห้องขจร
อ
340.6
ม69พ

พยานทางแพทย์

พยานทางแพทย^๑

วัตถุประสงค์ของนิสิตวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย
ก. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัยในทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขา
ที่เกี่ยวเนื่องกับกฎหมาย

ข. เผยแพร่ และโฆษณาความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน
ในทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับกฎหมาย

ค. ส่งเสริมด้านศีลธรรมของสมาชิก

ง. ส่งเสริมสวัสดิภาพของสมาชิก

จ. ติดต่อกับสมาคมในต่างประเทศ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์
และแลกเปลี่ยนความรู้ในทางวิชาการ

ฉ. ส่งเสริมและปรับปรุงมาตรฐานของผู้นิยมเข้า
ในสาขาวิชาที่เกี่ยวเนื่อง

ช. ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

คณะกรรมการอำนวยการ

นิสิตวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๕

พล. ต. ต. อุทัย ศิริอรุณ	นายกสมาคม
นายฉานินทร์ กรัยวิเชียร	อุปนายก
พ. ต. อ. (พิเศษ) จิระ จารุเสถียร	เลขาธิการ
นางประจันต์ ทิพากร ณ อยุธยา	เหรัญญิก
พ. ต. อ. ไพฑูรย์ หลิมรัตน์	ปฎิคม
นายแพทย์ณรงค์ สิงห์ประเสริฐ	บรรณรักษ์
พ. ต. อ. (พิเศษ) เภา สารสิน	กรรมการกลาง
นายแพทย์ทรงนิตร์ โตษะยานนท์	กรรมการกลาง
นายมารุต บุญผาค	กรรมการกลาง
นายคณิศร ภาไชย	กรรมการกลาง
พ. ต. อ. (พิเศษ) นิรุทธ์ ไกรฤกษ์	กรรมการกลาง

สำนักงาน : นิสิตวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย

โรงพยาบาลตำรวจ ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๕

ห้องศาสตราจารย์ ขจร สุขพานิช

สำนักหอสมุดกลาง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คู่มวก ๕๖ พระโขนง กรุงเทพฯ ๓ โทร. ๓๑๒๑๕๗๕-๓๑๒๑๐๕๕

พยานทางแพทย์

คำนำ

ในปัจจุบัน แพทย์มีเหตุซึ่งจะต้องไปเป็นพยานเกี่ยวกับคดีความ ทั้งในคดีแพ่งและในคดีอาญามากขึ้นเป็นลำดับ การที่แพทย์ต้องไปเป็นพยานดังกล่าว แพทย์จะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง เป็นเรื่องสำคัญทั้งในวิชาชีพกฎหมายและในวิชาชีพของแพทย์เอง อย่างไรก็ตาม ในวงการแพทย์ เรื่องนี้ยังไม่ค่อยจะเป็นที่ทราบกันแพร่หลาย และยังไม่ค่อยจะเข้าใจกันแจ่มแจ้งนัก โดยเฉพาะตำราหรือคู่มือในเรื่องนี้ก็หาได้ยาก คณะแพทย-ศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ตระหนักเป็นอย่างดี ในการประชุมทางวิชาการประจำปีการศึกษา ๒๕๑๓-๒๕๑๔ ครั้งที่ ๗ จึงได้จัดให้นำเรื่อง พยานทางแพทย์ เข้าสู่การพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ

นิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทยพิจารณารายงานการประชุมทางวิชาการประจำปี ๒๕๑๓-๒๕๑๔ ครั้งที่ ๗ เรื่อง พยานทางแพทย์ แล้ว เห็นว่า รายงานการประชุมดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ไม่เฉพาะแต่เพียงแพทย์เท่านั้น หากแต่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการอื่นๆ ก็อาจจะได้ประโยชน์ในการใช้รายงานการประชุมดังกล่าวเป็นคู่มือเมื่อจำต้องไปเป็นพยานเกี่ยวกับคดีความได้เป็นอย่างดีด้วย อนึ่ง โดยที่รายงานการประชุมดังกล่าว มิได้แสดงเฉพาะความเห็นของฝ่ายผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย แต่เพียงฝ่ายเดียว หรือแสดงเฉพาะข้อคิดของฝ่ายแพทย์โดยลำพัง แต่มีความคิดเห็นร่วมกันทั้งสองฝ่าย ทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นซึ่งกันและกันในระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพทั้งสองด้วย นอกจากนั้น ในการประชุมครั้งนี้ก็ได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง ถึงปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ที่แพทย์ต้องประสบในการเป็นพยานในคดีความ นิติ-วิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทยจึงได้ขออนุญาตคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้ร่วมอภิปราย เพื่อจัดพิมพ์

รายงานการประชุมนี้เผยแพร่แก่ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ และผู้ประกอบวิชาชีพสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในอันที่จะได้ใช้เป็นคู่มือศึกษาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นพยานเกี่ยวกับคดีความต่อไป

อย่างไรก็ดี เมื่อได้พิจารณารายงานการประชุมทางวิชาการของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ฉบับที่กล่าวโดยละเอียดแล้ว เราท่านจะเห็นได้ว่า ยังมีปัญหาร่วมกันระหว่างวิชาชีพแพทย์และวิชาชีพกฎหมายอีกหลายปัญหา ซึ่งยังไม่เป็นที่ยุติ และการไม่ยุติแห่งปัญหาเหล่านี้ ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการประกอบวิชาชีพทั้งสองอยู่บ้าง จึงมีข้อนำคิดว่า เพื่อช่วยกันผดุงกระบวนการยุติธรรมให้ดำเนินไปด้วยดีและราบรื่นและเพื่อประโยชน์อันร่วมกันในแต่ละสาขาวิชาชีพ สมควรที่แพทยสภา เนติบัณฑิตยสภา กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้อง จะได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาปัญหาสำคัญเกี่ยวกับพยานทางแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่ คือ

(ก) กฎหมายลักษณะพยานของไทยปัจจุบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานทางแพทย์นั้นว่าเหมาะสมทุกประการแล้วหรือ ? เป็นการจำเป็นที่แพทย์จะต้องไปเบิกความด้วยตนเองที่ศาลในทุกกรณีหรือไม่ ?

(ข) เกี่ยวกับการไปเป็นพยานในทางคดีความนั้น แพทย์ควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล เพื่อการสงวนเวลาอันมีค่าสำหรับการรักษาพยาบาลคนไข้ประการใดบ้าง ?

(ค) มรรยาทในวิชาชีพของแพทย์ในเรื่องการแจ้งความ การให้การต่อพนักงานสอบสวน และการเบิกความเป็นพยานในศาล ในกรณีที่คนไข้อาจมีส่วนพัวพันในความผิดทางอาญา โดยคนไข้อาจต้องสงสัยว่ากระทำผิดเองก็ดี พยายามปกปิดการกระทำความผิดอาญาก็ดี สมควรจะเป็นอย่างไร ?

ในประเทศอังกฤษ มีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ทำนองนี้ โดยมีผู้แทนจากแพทยสภา (The British Medical Association)

เนติบัณฑิตยสภา (The General Council of the Bar of England and Wales) และสภาของโซลิซิเตอร์ (The Law Society) คณะกรรมการดังกล่าวได้ให้ข้อเสนอแนะด้วยว่า สมควรจะมีการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นนี้ประการใด ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ไม่น้อย^๑ ถ้าประเทศไทยเราสามารถจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าวขึ้นได้ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพยานทางแพทย์ ว่าเรื่องใดสมควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับอย่างไร เรื่องใดสมควรชักชวนความเข้าใจและให้ความร่วมมือหรือประสานงานกันได้อย่างไร ก็ย่อมจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ทางปฏิบัติในวิชาชีพแพทย์และวิชาชีพกฎหมายได้นานัปการ และย่อมจะส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่นและเรียบร้อยได้

ในวาระนี้ นิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย ขอขอบคุณ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และผู้ร่วมอภิปรายทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้เอื้อเฟื้อให้นิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทยจัดพิมพ์รายงานการประชุมทางวิชาการ ของคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๓-๒๕๑๔ ครั้งที่ ๗ เพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาทานแก่ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องเป็นพยานในคดีความโดยทั่วไป

อนึ่ง สถาบันที่นิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทยขอขอบคุณและอนุโมทนาในความเอื้อเฟื้อเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้อีกสถาบันหนึ่งก็คือ มูลนิธิอาเซีย ซึ่งได้กรุณาบริจาคทุนทรัพย์ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์รายงานการประชุมนี้

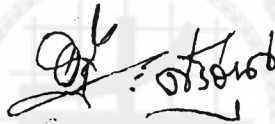
เพื่อความสะดวกของท่านผู้อ่านในการอ่านและในการค้นคว้าเฉพาะเรื่อง คณะบรรณาธิการวารสารนิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย

๑ *Medical Evidence in Courts of Law, The Report of a Joint Committee of the General Council of the Bar of England and Wales, the Law Society, and the British Medical Association, London; British Medical Association, (1965).*

ได้จัดทำสารบัญ หัวข้อย่อในแต่ละหน้า และสารบัญคำเรื่องท้ายเล่มขึ้น
สำหรับการจัดพิมพ์รายงานการประชุมฉบับนี้ด้วย

หากรายงานการประชุมนี้ จะพึงมีคุณประโยชน์แก่ท่านผู้อ่าน
ประการใดแล้ว นิตินิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทยขออุทิศผลอัน
เกิดจากประโยชน์นั้นแก่ ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน
ผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายเรื่อง พยานทางแพทย์ นี้
ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสถาปนาและอุปถัมภ์นิตินิติวิทยา-
ศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทยด้วยความเข้มแข็งตลอดมาจนถึงวาระ
สุดท้ายของท่าน

พลตำรวจตรี

พ.บ.

(อุทัย ศรีอรุณ)

นายกนิตินิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๔

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำอภิปราย

ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	
กล่าวนำ และแนะนำผู้อภิปราย	๑
นายชานินทร์ กรัยวิเชียร	
ประเภทของพยานทางแพทย์	๒
หมายเรียกพยาน	๘
รายงานการชันสูตรบาดแผลและรายงานการชันสูตรพลิกศพ	๑๔
แพทย์ในฐานะที่เป็นพยานในศาล	๒๖
การซักถามพยานในศาล	๓๐
การชี้แจงน้ำหนักคำพยานของศาล	๓๖
การแจ้งความเกี่ยวกับคนไข้มีส่วนพัวพันในคดีอาญา	๓๗
ข้อต่อสู้เรื่องวิกลจริตของจำเลยในคดีอาญา	๓๙
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	
ปัญหาเกี่ยวกับหมายเรียกของศาล	๔๐
นายชานินทร์ กรัยวิเชียร	
คำตอบเกี่ยวกับหมายเรียกของศาล	๔๐
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	
เชิญนายเอื้อ บัวสรวง อภิปราย	๔๑
นายเอื้อ บัวสรวง	
ประสบการณ์เกี่ยวกับคดีความ	๔๑

แพทย์เบิกความจนศาลปล่อยจำเลย	๔๒
การทำพินัยกรรมในโรงพยาบาล	๔๓
การทำพินัยกรรมของภิกษุรูปหนึ่งที่ศิริราชพยาบาล	๔๓
การจัดการมรดกตามพินัยกรรมของภิกษุรูปนั้น	๔๕
แพทย์กับการหมิ่นประมาท	๔๖
แพทย์ตรวจเด็กหญิงในข้อหาว่าได้ถูกกระทำชำเราหรือไม่	๔๗
การลงนามในใบรับรองของแพทย์เกี่ยวกับการป่วยของคนไข้	๔๘
รายงานการชันสูตรบาดแผลของแพทย์	๔๙
แพทย์อาจเป็นพยานสำคัญในการทำพินัยกรรม	๕๐
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน แถลงแก้ข้อข้องใจในเรื่องแพทย์เบิกความจนศาลปล่อยจำเลย	๕๐
นายเอื้อ บัวสรวง นำหนักของคำพยานทางแพทย์	๕๑
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน เชิญผู้ฟังซักถาม ผู้อภิปราย	๕๒
ข้อซักถาม	
ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจิตร วีรานวัตร	๕๓
นายแพทย์โชติ พานิชกุล	๕๘
นายแพทย์วิจิตร พานิช	๖๑,๖๒
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	๖๔
นายแพทย์เกษม ลิ่มวงศ์	๖๕
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	๖๘
นายแพทย์วิเชียร คิลกสัมพันธ์	๗๐

	หน้า
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	๗๑
นายแพทย์วิเชียร ดิลกสัมพันธ์	๗๔
นายแพทย์พลภัทร ตาละลักษณ์	๗๔,๗๕
นายแพทย์เกษียร ภัฏกานนท์	๗๗,๘๐
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	๘๑
นายแพทย์เกษียร ภัฏกานนท์	๘๑
ศาสตราจารย์ นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน	๘๒
นายแพทย์สุนทร ศรีมยุรา	๘๓
นายแพทย์ณรงค์ สิงห์ประเสริฐ	๘๙,๙๑

ภาคผนวก

รายงานความเห็นการตรวจชั้นสูตรบาดแผลของแพทย์ ศิริราชพยาบาล	๙๘
รายงานการตรวจศพภาคนิติเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล	๑๐๐
รายงานการชันสูตรพลิกศพ โรงพยาบาลตำรวจ	๑๐๓

สารบัญคั่นเรื่อง

รายงานการประชุมทางวิชาการ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๓ – ๒๕๑๔ ครั้งที่ ๗

ของ
คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

การบรรยายพิเศษ และ การอภิปรายหมู่

เรื่อง

พยานทางแพทย์

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน

ผู้ดำเนินการอภิปราย

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร

ผู้อภิปราย

นายเอื้อ บัวสรวง

ผู้อภิปราย

เมื่อวันศุกร์ที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๓

เวลา ๑๔.๐๐ น. – ๑๖.๓๐ น.

ณ ห้องบรรยายตึกกิตติเวชวิทยา ศิริราชพยาบาล ธนบุรี

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน^๑ : ท่านรองคณบดี ท่าน
อาจารย์ เพื่อนแพทย์ และท่านที่เคารพ :

ศาสตราจารย์นาย
แพทย์สงกรานต์
นิยมเสน กล่าว
นำและแนะนำผู้
อภิปราย

ในการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ ๗ นี้ เป็นการบรรยายพิเศษ
กล่าวคือ เป็นการอภิปรายหมู่ในหัวข้อว่า “พยานทางแพทย์” หรือ
“medical witnesses” ที่เสนอเรื่องนี้ก็เพราะว่ามีหลายท่านได้มาถาม และ
มาปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่ว่า เวลาไปศาลจะอย่างไร หลายท่านปรารถนา
ว่าทำไม่ถูก ในโอกาสนี้ผมได้เชิญนักกฎหมายที่มีชื่อเสียง ๒ ท่านมาร่วม
อภิปราย

ท่านแรกทางขวามือของผมนี้ คือ คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร
ซึ่งได้รับปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต ได้รับปริญญา แอล.แอล.บี. จาก
มหาวิทยาลัยแห่งกรุงลอนดอน เป็นเนติบัณฑิตอังกฤษจากสำนักอบรม
ศึกษากฎหมายเกรย์สอินน์ ขณะนี้รับราชการเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร มีความสัมพันธ์กับศิริราชเป็นพิเศษ กล่าวคือว่า
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้ให้เกียรติมารับการอบรมกับพวกเราที่นี่ ครั้งนั้นเป็น
ครั้งแรกที่มีการอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร กลับมาจาก
นอกแล้ว มารับการอบรมทางนิติเวชวิทยากับเราที่ศิริราช เพราะฉะนั้น
คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร ก็รู้เรื่องทางนิติเวชวิทยาดีทีเดียว

นายธานินทร์
กรัยวิเชียร

ส่วนท่านที่สองทางซ้ายมือของผมนี้ คือ คุณเอื้อ บัวสรวง ได้รับ
ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต และ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต เป็นทนายความ
และผู้สอบบัญชี และเป็นกรรมการสอบไล่ของเนติบัณฑิตยสภา ท่านผู้นี้
ก็มีความสัมพันธ์กับศิริราชอยู่ คือ เป็นเชยศิริราช ฉะนั้น ขอแรงที่ไร
ไม่เคยปฏิเสธสักที ยินดีมาทุกครั้งที่เชิญ ผมขอถือโอกาสขอบคุณไว้ด้วย

นายเอื้อบัวสรวง

๑. ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน, พ.บ., ร.บ., พ.ก. (กิตติมศักดิ์), Dr. Med. (Hamburg),
ศาสตราจารย์นิติเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาลต้องการอะไร
จาก พยานทาง
แพทย์ ?

ผมจะขอเริ่มต้นเรื่อง พยานทางแพทย์ หรือ “medical witnesses” เรื่องนี้เรามีปัญหาอยู่ ท่านผู้ฟังที่มีปัญหาบับบังคับทางกฎหมายหรือทางศีลธรรม ต้องไปเป็นพยานที่ศาล การเป็นพยานศาลจะพูดยังไง จะทำอย่างไร น่าสนใจมากที่สุด ศาลหรือผู้พิพากษาต้องการอะไรจากเราเป็นพิเศษ ผมก็อยากเชิญคุณธานินทร์ กรัยวิเชียร เริ่มต้น ถ้ามีอะไรออกไปจากนี้ก็ขอความกรุณาเล่าให้ฟังด้วย เพราะว่าเรามีเวลา พอคุณธานินทร์ กรัยวิเชียร พุดแล้ว ก็ใคร่ขอเชิญให้ คุณเอื้อ บัวสรวง พุด และก็ให้คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร พุดอีกครั้งหนึ่ง อะไรที่เราสมควรจะรู้หรือว่าเราต้องการมากที่สุดก็คือ ศาลประสงค์อะไรจากเรา ขอเชิญ คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร ครับ

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ผมใคร่ขอขอบพระคุณที่ศิริราชพยาบาลได้ให้เกียรติผมมาร่วมอภิปรายเรื่องพยานทางแพทย์ ณ สถาบันนี้ สำหรับสถาบันแห่งนี้ผมถือว่าเป็นสำนักที่ประสิทธิประสาทวิชานิติเวชวิทยาแก่ผมโดยตรงด้วย ตั้งที่ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน กล่าวผมจึงเคารพและรักสถาบันนี้เป็นพิเศษ

พยานทางแพทย์
มี ๒ ประเภท

สำหรับแพทย์ในฐานะเป็นพยานในศาล แบ่งได้เป็นสองประเภทด้วยกัน กล่าวคือ :

(๑) พยานผู้
เชี่ยวชาญ

ประเภทที่หนึ่ง ในฐานะที่แพทย์เป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ คือ ศาลเรียกแพทย์ไปให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับงานในวิชาชีพของแพทย์โดยเฉพาะ

(๒) ประจักษ์
พยาน

ประเภทที่สอง ในฐานะที่แพทย์เป็นประจักษ์พยาน ในกรณีที่แพทย์ได้ตรวจคนไข้หรือผู้ตาย และได้ทำรายงานการชันสูตรบาดแผลคนไข้ หรือทำรายงานการตรวจชันสูตรพลิกศพไว้ แพทย์อาจถูกเรียกมาเป็นพยานที่ศาลในฐานะเป็นประจักษ์พยาน

การเป็นพยานในสองฐานะนี้แตกต่างกัน ผมจะขออธิบายว่า ในแต่ละฐานะ แพทย์มีหน้าที่ตามกฎหมายและมีพันธธรรมอย่างไร

ตอนแรกนี้ ใครขอกล่าวถึงเรื่องพยานผู้เชี่ยวชาญเสียก่อน สำหรับพยานผู้เชี่ยวชาญในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เรียกว่า “ผู้เชี่ยวชาญ”^๑ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เรียกว่า “ผู้ชำนาญการพิเศษ”^๒ แม้ว่ากฎหมายสองฉบับนี้จะเรียกชื่อพยานผู้เชี่ยวชาญแตกต่างกันก็ตาม ความหมายของคำทั้งสองคำนี้เหมือนกันทุกประการ คือ หมายความว่า พยานนั้นอยู่ในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ อาทิ แพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้หนึ่งซึ่งมีความรู้ในทางนิติเวชวิทยาดี แต่มิได้เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพผู้ตายหลังจากเกิดเหตุแล้ว อาจถูกเรียกตัวให้มาให้ความเห็นตามหลักวิชานิติเวชวิทยาที่ศาล เกี่ยวกับสาเหตุแห่งการตายรายนั้นได้ในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ

แพทย์ในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญ

ความหมายของคำว่า “ผู้เชี่ยวชาญ” และ “ผู้ชำนาญการพิเศษ”

พยานผู้เชี่ยวชาญนี้ยังแบ่งออกเป็นประเภทย่อยอีกสามประเภท กล่าวคือ :

พยานผู้เชี่ยวชาญแบ่งเป็นประเภทย่อย ๓ ประเภท

(๑) ผู้เชี่ยวชาญของศาล คือ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งขึ้นทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาล ณ กระทรวงยุติธรรมแล้ว

(๒) ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ที่ศาลแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคดี

(๓) บุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ คือ พยานซึ่งคู่ความอ้างว่ามีความรู้เชี่ยวชาญ

สำหรับพยานผู้เชี่ยวชาญประเภทที่ ๒ คือ ผู้เชี่ยวชาญ และพยานผู้เชี่ยวชาญประเภทที่ ๓ คือ ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญนั้น อาจจะเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาล ณ กระทรวงยุติธรรมตามประเภทที่ ๑ แล้วหรือไม่ก็ได้

สำหรับผู้เชี่ยวชาญของศาลตามประเภทที่ ๑ กล่าวคือ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งขึ้นทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาล ณ กระทรวงยุติธรรมแล้วนั้น ศาลเองอาจจะเรียกให้ไปแสดงความเห็นด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ หรือคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะขอให้ศาลเรียกไปแสดงความเห็นดังกล่าวก็ได้ หรือ

(๑) ผู้เชี่ยวชาญของศาล

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๙, ๑๒๔ และ ๑๓๐

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๓

คู่ความทั้งสองฝ่ายจะตั้งผู้เชี่ยวชาญของศาลเป็นพยานร่วมก็ได้^๑ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่างๆ ซึ่งไปขึ้นทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาลไว้ ณ กระทรวงยุติธรรมมีหลายสาขาด้วยกัน ที่เกี่ยวข้องกับทางแพทยก็มี เช่น สาขานิติเวชวิทยา สาขานิติเคมี ส่วนสาขาอื่นๆ ก็มี เช่น การตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือและวัตถุของกลาง การตรวจเอกสาร การตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานต่างๆ การตรวจพิสูจน์ไม้ การทำแผนที่โฉนดและการรังวัด เป็นต้น

การที่จดทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาล ณ กระทรวงยุติธรรมนี้อาจมีผลดีแก่พยานในแง่ที่ว่า ความเห็นของพยานย่อมมีน้ำหนัก เพราะกระทรวงยุติธรรมได้ตรวจสอบคุณสมบัติและคุณสมบัติก่อนขึ้นทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาล

(๒) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญตามประเภทที่ ๒ ซึ่งได้แก่ผู้ที่ศาลแต่งตั้งให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคดี มีเอกสิทธิบางประการ ซึ่งบุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญและพยานธรรมชาติในคดีแพ่งไม่มี กล่าวคือ ในคดีแพ่งผู้เชี่ยวชาญจะส่งความเห็นของตนมาศาลเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ ในกรณีที่ส่งความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรมายังศาลนั้น ศาลอาจจะถือเอาความเห็นนั้นเป็นหลักฐานในคดีเลยทีเดียว โดยไม่ต้องเรียกตัวผู้เชี่ยวชาญของศาลมาเพื่ออธิบายด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้าศาลก็ตี คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ตี ประสงค์ที่จะซักถามผู้เชี่ยวชาญของศาลเพิ่มเติม ก็อาจที่จะขอให้ศาลเรียกให้ผู้เชี่ยวชาญของศาลนั้นมาศาล เพื่อให้อธิบายด้วยวาจาประกอบความเห็นที่ได้ให้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้^๒

อย่างไรก็ตาม ในคดีอาญานั้นศาลจะให้ผู้เชี่ยวชาญประเภทนี้ทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องให้มาเบิกความประกอบหนังสือนั้นให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวแล้วแก่คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันเบิกความ^๓

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๔

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๔, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๓

๓. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๓ วรรค ๒

นอกจากนั้นในระหว่างเวลาเบิกความ ผู้เชี่ยวชาญอาจจะเอาบันทึกช่วยความจำขึ้นมาอ่าน หรืออาจจะอ้างอิงตำราหรือเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ไม่จำเป็นที่ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเบิกความด้วยปากเปล่าหรือต้องขออนุญาตศาลเสียก่อนเสมอไป*

ส่วนบุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญตามประเภทที่ ๓ นั้น หมายความว่าถึงบุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในศิลปวิทยา การฝีมือ การค้า หรือการงานที่ทำ หรือในกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งความเห็นของบุคคลประเภทนี้อาจเป็นประโยชน์ในการพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่พิพาท ไม่ว่าบุคคลนั้นๆ จะเป็นผู้มีอาชีพในการนั้นหรือไม่ก็ตาม คู่ความก็อาจอ้างบุคคลดังกล่าวมาเป็นพยานของตนได้ บุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญนี้ แม้จะได้ขึ้นทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาล ณ กระทรวงยุติธรรมไว้แล้วก็ตาม เมื่อมาเบิกความเป็นพยาน มีเอกสิทธิ์เสมือนผู้เชี่ยวชาญประเภทที่ ๒ ที่กล่าวถึงข้างต้นเพียงบางส่วน กล่าวคือ อาจที่จะเอาบันทึกช่วยความจำขึ้นมาอ่านได้เสมอโดยไม่ต้องขออนุญาตศาล แต่จะต้องมาเบิกความที่ศาลเอง และจะส่งความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรไม่ได้

(๓) บุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ

อย่างไรก็ดี บุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญประเภทนี้ มีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่รับเป็นพยานในศาลได้ เพราะกฎหมายให้อำนาจไว้ว่า บุคคลประเภทนี้ต้องสมัครใจ ฟังสังเกตด้วยว่า ถ้าบุคคลดังกล่าวได้จดทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาลแล้ว หากศาลแต่งตั้งให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ คือ พยานผู้เชี่ยวชาญประเภทที่ ๒ ที่กล่าวแล้วข้างต้น บุคคลดังกล่าวจะปฏิเสธไม่ได้^๒

อนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญก็ดี บุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญก็ดี มีสิทธิที่จะได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายและค่าป่วยการตามที่คู่ความตกลงกัน ถ้ามิได้ตกลงกันไว้ก่อน ศาลอาจกำหนดให้ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดี ความยากง่ายของ

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๓

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๘, ๑๒๕ (๑)

งานที่ต้องทำ และระยะเวลาที่ต้องเสียไปในการทำรายงาน ตลอดจนกระทั่งฐานะทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญด้วย*

**แพทย์ในฐานะ
ประจักษ์พยาน**

คราวนี้ใคร่ขอกล่าวถึงแพทย์ในฐานะประจักษ์พยาน กล่าวคือ เป็นพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องที่จะมาเบิกความนั้นด้วยตนเอง เป็นต้นว่า แพทย์เป็นผู้ที่ตรวจคนไข้เอง อย่างนี้ละครับ ถือว่าเป็นประจักษ์พยาน อย่างไรก็ตามก็ดี ในบางกรณีแพทย์ทำหน้าที่ทั้งในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ และในฐานะประจักษ์พยาน ทั้งนี้ แล้วแต่ความประสงค์ของผู้อ้าง และตามสภาพที่เป็นจริง อาทิเช่น ในกรณีที่แพทย์ตรวจบาดแผลคนไข้หรือผู้ตาย และทำรายงานชันสูตรบาดแผลหรือรายงานการชันสูตรพลิกศพไว้ ในส่วนที่เกี่ยวกับตรวจลักษณะบาดแผล แพทย์ก็เป็นประจักษ์พยานแพทย์บันทึกรายงานและมาเบิกความประกอบตามที่เห็นจริง ส่วนในเรื่องความเห็นแพทย์ แพทย์ก็บันทึกและมาเบิกความประกอบในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญ

พยานนำ

แพทย์ในฐานะประจักษ์พยาน อาจมาศาลได้ ๒ ทางด้วยกัน คือ
ทางแรก : คู่ความฝ่ายที่อ้างแพทย์ นำแพทย์มาศาลด้วยตนเอง เรียกกันในวงการศาลสั้น ๆ ว่า “พยานนำ” พยานนำ นั้น คู่ความฝ่ายที่อ้างเป็นผู้ออกคำพาหนะ คำป่วยการให้แก่แพทย์เองตามที่เห็นสมควร หรือแล้วแต่จะตกลงกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะพยานในคดีแพ่งหรือในคดีอาญา

พยานหมาย

ทางที่สอง : คู่ความฝ่ายที่อ้างแพทย์มาเป็นพยานของตนในศาล ขอให้ศาลออกหมายเรียกให้แพทย์มาศาล เรียกกันว่า “พยานหมาย”

**คำพาหนะและคำ
ป่วยการพยานใน
คดีแพ่ง**

ในคดีแพ่ง พยานหมายมีสิทธิได้รับคำพาหนะเท่าที่จ่ายไปจริง และคำป่วยการตามรายได้และฐานะ ไม่เกินวันละ ๑๐๐ บาท ศาลเป็นผู้สั่งให้คู่ความฝ่ายที่อ้างเป็นผู้ออกคำพาหนะและคำป่วยการไปก่อน เมื่อคดีถึง

๑. กฎกระทรวงยุติธรรม ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๐๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พุทธศักราช ๒๔๗๗, ข้อ ๔, อย่างไรก็ตามก็ดี คำป่วยการของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เป็นคำป่วยการเฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น ในคดีอาญา ศาลเองจะกำหนดตามกฎกระทรวงยุติธรรมฉบับนี้น่าจะไม่ได้ เพราะไม่มีตัวบทกฎหมายให้อำนาจไว้ในเรื่องนี้โดยเฉพาะ โปรดดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๕๒ ประกอบ

ที่สุดแล้ว คู่ความฝ่ายใดรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมฝ่ายนั้นก็เป็นผู้จ่าย* ถ้าหากเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลเรียกมาเอง ศาลอาจสั่งให้คู่ความฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งหรือหลายฝ่ายชำระค่าป่วยการผู้เชี่ยวชาญไปก่อนก็ได้^๒ และเมื่อ คดีถึงที่สุดแล้ว คู่ความฝ่ายที่รับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมเป็นผู้จ่าย

ในคดีอาญา พยานโจทก์ไม่ว่าพนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือราษฎร เป็นโจทก์ มีสิทธิได้รับค่าพาหนะตามที่เสียไปจริง และไม่เกินสมควร^๓ แต่ไม่มีสิทธิได้รับค่าป่วยการ ทั้งนี้ คงเป็นเพราะกฎหมายเห็นว่า เป็นหน้าที่ของพลเมืองอยู่แล้วที่จะต้องมาเป็นพยานในศาล อย่างไรก็ตาม ทางพนักงานอัยการได้จัดเบี้ยเลี้ยงให้พยานโจทก์ตามสมควรอยู่แล้ว

ค่าพาหนะและค่า
ป่วยการพยานใน
คดีอาญา

ส่วนพยานจำเลยนั้น ถ้าปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้ยากจนและพยาน จำเลยเองก็ยากจน ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าพาหนะทั้งขามาและกลับ ตลอดจนให้เงินเบี้ยเลี้ยงไม่เกินวันละ ๓.๕๐ บาทให้แก่พยานจำเลยได้ ทั้งนี้ โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินที่ตั้งไว้สำหรับการนี้โดยเฉพาะ^๔

อนึ่ง พยานที่ศาลเรียกมาสืบเพิ่มเติมเองในคดีอาญา ในฐานะเป็น พยานของศาลนั้น ก็มีสิทธิได้รับค่าพาหนะจากศาล โดยศาลเบิกจ่ายจาก งบประมาณค่าใช้จ่ายของศาลในประเภทค่ายานพาหนะต่าง ๆ^๕ ส่วนค่า ป่วยการนั้น พยานไม่มีสิทธิจะได้รับ โดยที่กฎหมายอาจถือว่าเป็นหน้าที่ ของพลเมืองที่จะต้องช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองด้วย การมาเป็นพยานในศาลดังกล่าวแล้วข้างต้น

สำหรับพยานหมายนี้ ไม่ว่าในคดีแพ่งหรือในคดีอาญา ต้องมาศาล ตามหมายเรียกของศาลเสมอ

๑. ตาราง ๔ ค่าป่วยการและค่าพาหนะพยาน กับคำร่างจัดทำแผนที่ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๔ และ ๑๕๒

๓. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๕๖, ๒๕๗

๔. หนังสือเวียนของกระทรวงยุติธรรม ที่ น.ว. ๒๗/๒๔๘๘ ฉบับลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๔๘๘; น.ว. ๘/๒๔๙๐ ฉบับ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๙๐; หนังสือที่ ๔๓/๒๔๘๒ ฉบับลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๔๘๒ ยึดราเบี้ยเลี้ยงดังกล่าวมาจะ ได้รับการปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับสภาวะการเงินของประเทศในปัจจุบัน

๕. หนังสือของกระทรวงยุติธรรม ที่ ๖๔/๒๔๘๒ ฉบับลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๒

การรับหมายเรียก ของแพทย์

มีคำถามว่า แพทย์จะไม่รับหมายเรียกของศาลได้หรือไม่? หรือว่า ถ้าคนอื่นรับหมายเรียกของศาลไว้แทน จะถือว่าแพทย์ได้รับไว้แล้วหรือไม่? เรื่องนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่มีบทบัญญัติไว้โดยตรง ดังนั้น ทั้งในคดีแพ่งและในคดีอาญา เราจึงต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นหลัก ซึ่งโดยบทบัญญัติ มาตรา ๗๖ นั้น ในกรณีที่มีหมายเรียก แพทย์ในฐานะพยานทางแพทย์ อาจรับไว้เองก็ได้ ถ้าแพทย์ไม่อยู่ ณ ภูมิลำเนาของตน จะส่งหมายนั้นที่สำนักงานหรือคลินิกของแพทย์ก็ได้ หรือถ้าแพทย์ไม่ได้รับหมายนั้นเอง แต่ว่าบุคคลที่อยู่ในคลินิกหรือที่ทำงาน หรืออยู่บ้านตามภูมิลำเนา รับหมายนั้นไว้และบุคคลนั้นอายุเกิน ๒๐ ปี ก็ถือเสมือนว่าแพทย์ได้รับหมายนั้นไว้เอง

กรณี ที่ แพทย์ หลักเลียงไม่รับ หมายเรียกของ ศาล

ปัญหามีต่อไปว่า ถ้าไม่มีใครอยู่ที่คลินิกนอกจากแพทย์ แต่แพทย์เองก็เบื่อหน่ายเหลือเกินแล้ว ที่ไปศาลที่ไรก็ได้เบิกความสักที ครึ่งแล้วครึ่งเล่า เสียเวลาดังครึ่งก่อนวัน และตั้งสามสี่ครั้งมาแล้ว พอเห็นคู่ความหรือพนักงานเดินหมายมาหน้าคลินิก แพทย์ก็รีบหลบออกประตูหลังคลินิกไปเลย อย่างนี้ แพทย์มีความผิดฐานจงใจหลักเลียงไม่รับหมาย อันเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเหมือนกัน

กรณีที่แพทย์ปฏิเสธไม่ยอมรับ หมายเรียกของ ศาล โดยปราศ จากเหตุอันชอบ ด้วยกฎหมาย

ตรงกันข้าม ถ้าแพทย์หรือคนอื่นที่อยู่คลินิกหรือบ้านของแพทย์ ไม่ได้หลบเลียงไปไหน แต่อดเอื้อนไม่ยอมรับหมายเรียก ดังนั้น แพทย์ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล แต่พนักงานเดินหมายของศาลอาจไปเรียกเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองให้ไปกับตน เพื่อเป็นพยานในการส่งหมายเรียกให้แก่ตัวแพทย์เอง และในกรณีเช่นนั้น ถ้าแพทย์ยังคงปฏิเสธไม่ยอมรับหมายเรียกนั้นอีก พนักงานเดินหมายของศาลก็จะวางหมายเรียกไว้ต่อหน้าแพทย์ เมื่อวางแล้วก็ถือได้ว่า ได้ส่งหมายเรียกให้แก่แพทย์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว^๑ วิธีการส่งหมายแบบนี้เรียกกันว่า การ “วางหมาย” หรือ การ “ทิ้งหมาย”

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๗๘

ถ้าคู่ความหรือพนักงานเดินหมาย ส่งหมายเรียกให้แก่ตัวแพทย์หรือบุคคลใด ณ ภูมิลำเนาหรือที่คลินิกของแพทย์ไม่ได้ กฎหมายยังบัญญัติให้คู่ความหรือพนักงานเดินหมาย ส่งหมายเรียกให้แพทย์โดยวิธีอื่นได้อีก ในเมื่อศาลสั่งอนุญาตแล้ว อาทิเช่น ให้ปิดหมายเรียกไว้ ณ ภูมิลำเนาหรือที่คลินิกของแพทย์ หรืออาจจะส่งหมายเรียกให้แพทย์โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้

การส่งหมายเรียกด้วยวิธีอื่น

นอกจากแพทย์ผู้หลีกเลี่ยงไม่รับหมายเรียกของศาลจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล อันมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือนหรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาทหรือทั้งจำทั้งปรับแล้ว^๒ ยังมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๐ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ อีกกระทงหนึ่งด้วย ถ้าแพทย์รับหมายเรียกของศาลแล้วแต่ไม่ไปศาลก็มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๐ เช่นเดียวกัน

ความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์เกี่ยวกับหมายเรียก

เมื่อคืนนี้ ผมได้สนทนากับท่านศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน ในปัญหาที่ว่า การหลีกเลี่ยงไม่ไปศาล หรือจงใจไม่ไปศาลนั้น จะถือได้หรือไม่ว่าเป็นการผิดมรรยาทในวิชาชีพของแพทย์^๓ เพราะการ

การหลีกเลี่ยงหรือจงใจไม่ไปศาลผิดมรรยาทในวิชาชีพของแพทย์หรือไม่?

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๗๔

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑ (๓), ๓๓

๓. ตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช ๒๔๗๔ แบ่งการประกอบโรคศิลปะออกเป็น ๕ สาขาด้วยกัน คือ เวชกรรม ทันตกรรม เภสัชกรรม การผดุงครรภ์ และการพยาบาล และมรรยาทแห่งวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะทั้ง ๕ สาขาในปัจจุบันเป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ ๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช ๒๔๗๔ โปรดดูรายละเอียดในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๔ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๔๘๕

อย่างไรก็ตาม สำหรับการควบคุมการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในปัจจุบันมิได้อาศัยในบังคับแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช ๒๔๗๔ ดังเช่นการประกอบโรคศิลปะอีก ๔ สาขา หากแต่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ แม้กระนั้นก็มี มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติว่า “ในระหว่างที่ยังไม่ได้ออกข้อบังคับว่าด้วยการรักษามรรยาทแห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรมตามนี้ ให้กฎกระทรวงว่าด้วยการรักษามรรยาทแห่งวิชาชีพที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช ๒๔๗๔ คงใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะมีข้อบังคับว่าด้วยการรักษามรรยาทแห่งวิชาชีพเวชกรรมซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในขณะนี้ แพทยสภากำลังพิจารณาร่างข้อบังคับว่าด้วยการรักษามรรยาทแห่งวิชาชีพเวชกรรมอยู่

ผิคมรรยาทในวิชาชีพนี้ เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากจากการผิคมรรยาท
 ผู้ผิคมรรยาทอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะหรือใบอนุญาต
 ประกอบวิชาชีพเวชกรรมก็ได้ เรื่องนี้ยังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ ผมเอง
 มีความเห็นไปในทางที่ว่า เป็นการผิคมรรยาทในวิชาชีพเหมือนกัน เพราะ
 น่าจะปรับได้ว่าเป็นการกระทำอันเสื่อมเสียเกียรติยศแก่วิชาชีพ ในเมื่อ
 ตนเองก็เป็นผู้ตรวจคนไข้อยู่แล้ว ครั้นถึงเวลาที่จะต้องมาให้ข้อเท็จจริง
 ในคดีความ ซึ่งข้อเท็จจริงนั้นก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับวิชาชีพของแพทย์นั่นเอง
 กลับไม่ยอมไปศาล แต่อย่างไรก็ตาม ในแง่ของกฎหมายการที่แพทย์
 ไม่ยอมไปศาลนั้น เป็นการละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความแพ่ง และผิคมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๐ เน้น
 เรื่องนี้ผมได้ค้นกฎหมายอังกฤษประกอบด้วย เพราะว่าระบบกฎหมาย
 ไทยเราโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายลักษณะพยานในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาชีพ
 ต่างๆ นั้น เราอิงกฎหมายอังกฤษอย่างใกล้ชิดทีเดียว ตามกฎหมายอังกฤษ
 นั้นถือว่าแพทย์มีหน้าที่ตามกฎหมายและหน้าที่ทางศีลธรรม และในฐานะ
 เป็นพลเมืองดีที่จะต้องไปเบิกความเป็นพยานที่ศาลยุติธรรมในเรื่องเกี่ยว
 กับความเจ็บป่วยของคนไข้ที่แพทย์ตรวจ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในตำรา
 กฎหมายอังกฤษที่เกี่ยวกับแพทย์ ไม่ได้กล่าวอ้างอิงถึงมรรยาทในวิชาชีพ
 เลย

เมื่อแพทย์ได้รับหมายเรียกแล้ว ก็ต้องไปศาลตามวันเวลาที่นัดไว้
 ในหมายเรียกนั้น

วัน เวลานั้นเป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องน่าปวดหัวของแพทย์ ใน
 การไปศาลตาม
 วันเวลานัดใน
 หมายเรียก
 หมายเรียกนัดไว้ ๘.๓๐ นาฬิกา แพทย์ก็ไปตามนัด รอจนกระทั่ง ๑๐.๐๐
 นาฬิกา ยังไม่ได้สืบเลย บางวันรอถึงเที่ยงก็ยังไม่ได้สืบพยานปากนี้ หรือ
 บางทีวันนั้นทั้งวันไม่ได้สืบเลย เลื่อนไปวันอื่น หรือมีจะนั้นบางรายเมื่อ
 แพทย์ไปถึง ศาลได้ตัดคดีนั้นเรียบร้อยแล้ว อย่างนี้จะทำอย่างไร

เรื่องนี้ผมอยากจะเรียนว่า ไม่ใช่ว่าศาลจะไม่ตระหนักในสำคัญของเวลาของแพทย์ ศาลตระหนักถึงเวลาของแพทย์ที่ว่าไม่ใช่เป็นเงินเป็นทองเท่านั้น หากแต่ในบางกรณียังหมายถึงชีวิตของคนไข้ด้วย แต่เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องที่ศาลจะทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยลำพังได้ เป็นเรื่องของพนักงานอัยการและทนายความ หรือของคู่ความแต่ละฝ่ายที่จะต้องติดต่อกับแพทย์ซึ่งตนเองมาเป็นพยานเองโดยตรง และควรนัดหมายตามวันเวลาที่จะไปศาล ที่นัดในหมายเรียกให้ไปศาลเวลา ๘.๓๐ นาฬิกา นั้น ศาลไม่ได้เป็นผู้กำหนดเอง หากแต่คู่ความอ้างและกำหนดเองว่าจะให้แพทย์ไปสืบพยานที่ศาลในวันใด เวลาใด ศาลก็ลงนามในหมายเรียกให้ตามที่คู่ความขอเท่านั้นเอง เมื่อเวลาไปสืบพยานที่ศาล ศาลจะเจ้ากี้เจ้าการเอาคุณหมอมาสืบพยานก่อนปากอื่น ศาลทำไม่ได้ ถ้าทำอย่างนี้ คู่ความอีกฝ่ายย่อมจะคิดทันทีว่า ศาลนี้เข้านอกออกในและเห็นคุณหมอเป็นผู้วิเศษ และเข้ากะคุณหมอไปเสียแล้ว คุณหมอเบิกความอย่างไร ศาลคงต้องเชื่อแน่ กติของเขาแพ้นั่นเอง... ศาลจึงทำไม่ได้ครับ เรื่องวันเวลานัดต้องอยู่ที่คู่ความเอง คู่ความอาจจะจัดให้แพทย์เข้าสืบก่อนหรือให้พยานปากอื่นเข้าสืบก่อน เป็นเรื่องของคู่ความ ทนายความหรือพนักงานอัยการโดยตรง เรื่องการประสานงานระหว่างแพทย์กับคู่ความบางทีก็บกพร่องไปบ้าง ดังที่นายแพทย์บางท่านกล่าวว่า “การประสานงาน” กลายเป็น “การประสานงา” ไป อย่างนี้ละครับ ตรงกันข้าม ถ้าหากการประสานงานดีแล้วละก็ แพทย์ควรจะได้รับทราบการบอกกล่าวทางโทรศัพท์หรือทางอื่นใดก็ตาม จากพนักงานอัยการหรือทนายความว่า วันนี้ไม่ต้องไปศาลเพราะศาลได้ตัดสินไปแล้ว หรือคดีนี้เลื่อนไปแล้ว เป็นหน้าที่ในทางอัยการของพนักงานอัยการหรือทนายความ แล้วแต่กรณี ที่จะต้องแจ้งให้แพทย์ทราบ

แพทย์ต้องเสียเวลารอคอยเบิกความที่ศาล

คู่ความผู้อ้างแพทย์ควรแจ้งวันเวลาที่เบิกความให้แพทย์ทราบ

ขอย้ำอีกวาระหนึ่งว่า ถ้าหากศาลไปจัดในเรื่องนี้โดยตรงเข้า คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งอาจจะตั้งข้อรังเกียจว่าศาลไม่เป็นกลางก็ได้

๑. แม้ว่าศาลจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องแพทย์เป็นพยานศาลโดยตรงไม่ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวก็ดี ศาลก็ยังมีโอกาสที่จะช่วยเหลือแพทย์ในเรื่องประหยัเวลาอันมีค่าของแพทย์อยู่เหมือนกัน

การประสานงาน ส่วนเวลาที่นัดเอาไว้แล้ว เท่าที่ผมทราบ โรงพยาบาลบางแห่งได้ระหว่างแพทย์ ตกลงไว้กับทางพนักงานอัยการเลยว่า ขอให้นัดเวลาสืบพยานที่เป็นแพทย์กับพนักงานอัยการ ในตอนบ่าย เพราะแพทย์อาจมีเวลาว่างมากกว่าในตอนเช้า หากทางแพทย์ได้ตกลงในเรื่องวิธีการและวิธีนัดแนะเพื่อให้แพทย์มาเป็นพยานศาลกับทางสมาคมทนายความแห่งประเทศไทยด้วยว่า ควรจะสืบเมื่อไร สืบใคร สืบอย่างไร ขอให้ให้ความสะดวกกับแพทย์เป็นพิเศษ ผมคิดว่าปัญหา

ศาลชั้นต้นในส่วนภูมิภาคบางศาลมีการประชุมซักซ้อมความเข้าใจในระเบียบวิธีปฏิบัติของศาล และขอความร่วมมือในการเร่งคดีความสำหรับพนักงานอัยการและทนายความที่มาจากความในศาลนั้นเป็นประจำ ในการประชุมดังกล่าว ศาลก็ขอร้องให้คู่ความทุกฝ่าย ช่วยเหลือในเรื่องเวลานัดให้แพทย์มาศาล โดยขอให้นัดแพทย์เข้าสืบก่อนไม่ต้องให้แพทย์มารอคอยที่ศาลนาน และในกรณีที่มีการเลื่อนการพิจารณาหรือคดีนั้นตัดสินเสร็จไปแล้ว ก็ขอให้ช่วยแจ้งให้แพทย์ที่รับหมายเรียกทราบด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติได้ผลดีมาก เพราะทุกฝ่ายต่างก็ร่วมมือกันด้วยดี

ในบางศาลเมื่อเห็นว่า วันนั้นมีแพทย์ถูกเรียกมาเป็นพยานศาลด้วย ศาลก็สอบถามคู่ความถึงข้อเท็จจริงและความเห็นที่คู่ความประสงค์จะสืบแพทย์ผู้นั้น ถ้าศาลเห็นว่าไม่น่าจะทำให้การสืบพยานยุ่งยากหรือสับสน และเมื่อคู่ความทุกฝ่ายไม่ขัดข้องที่จะให้สืบแพทย์ก่อนพยานปากอื่น ศาลก็สืบแพทย์ให้ก่อน

อย่างไรก็ดี มีผู้พิพากษาผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นแตกต่างไปจากความเห็นของผู้อภิปราย ในแง่ที่ว่า จะถือว่าศาลไม่ต้องรับผิดชอบในการที่แพทย์มาเบิกความก่อนหรือหลัง หรือก็ขอรออยู่ที่ศาลนานเกินสมควรเห็นจะไม่ได้ เพราะว่าศาลเป็นผู้ออกหมายเรียกให้แพทย์มาศาลตามกำหนดเวลาที่นัดไว้ ถ้าแพทย์ไม่มาศาล แพทย์ก็ย่อมมีความผิด โดยศาลเองเป็นผู้เสียหาย การจะให้เบิกความก่อนหลัง อยู่ที่คู่ความผู้ซึ่งอ้างแพทย์เป็นพยานก็จริงอยู่ แต่ก็ต้องแล้วแต่ศาลจะอนุญาตหรือไม่ด้วย ทั้งบางศาลยังเคร่งครัดให้คู่ความนำพยานมาเบิกความตามลำดับที่ปรากฏในบัญชีระบุพยานของคู่ความฝ่ายนั้นด้วย ท่านผู้ทรงคุณวุฒิจึงกล่าวให้ความเห็นต่อไปด้วยว่า กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ศาลควรให้ความร่วมมือกับแพทย์ในเรื่องประหยัดเวลาของแพทย์เหมือนกัน ทางที่อาจทำได้ ได้แก่ พนักงานอัยการและทนายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลไปทำความเข้าใจกับแพทย์ล่วงหน้าศาลไว้ล่วงหน้า ว่าแม้พนักงานอัยการจะขอหมายเรียกให้แพทย์ไปศาล เป็นต้นว่า เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา หากแพทย์ปฏิบัติงานสำคัญทางโรงพยาบาล ก็ขอให้แพทย์แจ้งให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อให้พนักงานอัยการแจ้งให้ศาลทราบและแพทย์จะไปศาลก็ต่อเมื่อใกล้เวลาที่จะต้องเบิกความแล้ว โดยพนักงานอัยการเป็นผู้ติดต่อทั้งนี้เช่นกัน

แพทย์ในประเทศอังกฤษก็ประสบอุปสรรคในเรื่องต้องเสียเวลารอคอยเบิกความที่ศาลเหมือนแพทย์ไทย เรื่องนี้คณะกรรมการพิจารณาเรื่อง “พยานทางแพทย์ของอังกฤษ” ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนแพทย์สภาอังกฤษ เนติบัณฑิตยสภาอังกฤษและสภาของโซลิสิตอร์ ให้ข้อเสนอแนะแก้ปัญหาว่า วัน เวลา ที่จะออกหมายนัดให้แพทย์ไปศาลนั้น ต้องกำหนดและแจ้งให้แพทย์ทราบล่วงหน้าเป็นเวลานานพอสมควร ทนายความก็ดี เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ดี ผู้อ้างแพทย์เป็นพยานในศาลก็ดี ควรจะต้องแจ้ง วัน เวลานั้น ให้แพทย์ทราบอีกทางหนึ่งด้วย ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลง วัน เวลา ที่แพทย์จะเบิกความในศาล สมควรเป็นหน้าที่ของทนายความหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้อ้างแพทย์เป็นพยานในศาลจะต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงวันเวลาให้แพทย์ทราบโดยด่วนที่สุด ซึ่งอาจทำได้โดยทางโทรศัพท์หรือโทรเลข และมีหนังสือยืนยันให้แพทย์รับทราบการเปลี่ยนแปลง วัน เวลา ที่จะเบิกความอีกครั้งหนึ่ง ถ้าไม่จัดเช่นนี้ แพทย์ก็ต้องเสียเวลาอันมีค่าและผิวนักกับคนไข้ของแพทย์เอง ทั้งเสียเวลาไปศาลโดยใช่เหตุด้วย: *Medical Evidence in Courts of Law* (London: British Medical Association), 1965, p. 13.

ควรจะผ่านไปได้ เรื่องนี้ คุณเอื้อ บัวสรวง ก็คงจะกรุณาให้ความกระจ่าง แก่ท่านผู้ฟัง ณ ที่นี้ได้ตามสมควรนะครับ

อีกปัญหาหนึ่ง เกี่ยวกับหมายเรียกของศาล ซึ่งเป็นเรื่องที่แพทย์ได้รับความไม่สะดวกก็คือ หมายเรียกของศาลที่เรียกแพทย์ไปเป็นพยานนั้นนะ ไม่ได้ให้รายละเอียดไว้เลยว่า จะให้แพทย์ไปเป็นพยานในกรณีคนไข้รายใด บาดเจ็บเมื่อไร เรื่องอะไร เป็นแต่เพียงเรียกให้นายแพทย์ ก. ไปเบิกความ ในคดีคนนั้นเป็นโจทก์ คนนี้เป็นจำเลย ในวันเดือนปีที่เท่านั้น เวลาเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้รายละเอียดที่จำเป็นแก่การเตรียมตัวของแพทย์เลย ถ้ามองในแง่ของแพทย์ก็จะเห็นได้ว่า แพทย์ตรวจคนไข้วันหนึ่งบางทีตั้งหลายสิบ ราย แพทย์จะไปจำได้อย่างไร เป็นการพันวิสัยของบุคคลธรรมดาที่จะจำ ลักษณะอาการความเจ็บป่วยของคนไข้ทุกรายได้ ชั่วร้ายยิ่งไปกว่านั้นบางที แพทย์เองติดต่อกับฝ่ายพนักงานอัยการหรือทนายความก็ไม่ได้เพราะไม่รู้ ว่าใครเป็นทนายในคดีนั้น หรือว่า ใครเป็นพนักงานอัยการในคดีนั้น ปัญหานี้ก็อีกเหมือนกันครับ ผมเกรงว่าจะเป็นเรื่องที่แพทย์จะต้องติดต่อกับคู่ความเอง กล่าวคือ ต้องติดต่อกับพนักงานอัยการ หรือทนายความเอง หรือถ้าจะว่ากันให้เป็นธรรมจริง ๆ แล้ว น่าจะเป็นหน้าที่ของฝ่ายคู่ความ คือฝ่ายทนายความหรืออัยการ ที่จะต้องแจ้งให้แพทย์ที่ตนอ้างเป็นพยาน ทราบโดยตรงอีกทางหนึ่ง นอกจากการขอให้ศาลออกหมายเรียกแพทย์ ว่าตนจะให้แพทย์ไปเบิกความเป็นพยานในเรื่องใด คนไข้ที่เกี่ยวข้องนั้น แพทย์ได้ตรวจรักษาเมื่อใด อย่างไรก็ดี สำหรับตัวบทกฎหมายโดยตรงนั้น ไม่มีความบกพร่องในเรื่องนี้ เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๐๖ วรรคสุดท้ายบัญญัติไว้ว่า :

หมายเรียกแพทย์
สมควรจัดแจ้ง
ข้อเท็จจริงซึ่ง
แพทย์จะต้องถูก
ซักถามไว้ด้วย

“ถ้าศาลเห็นว่าพยานจะไม่สามารถเบิกความได้โดยมิได้เตรียม ศาลจะจัดแจ้งข้อเท็จจริงซึ่งพยานอาจถูกซักถามลงไว้ในหมายเรียก ก็ได้”

ตามนี้ กฎหมายกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะระบุข้อเท็จจริง ซึ่งคู่ความควรจะให้แพทย์ได้เตรียมไว้ก่อนมาเบิกความ เรื่องนี้จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่คู่ความที่อ้างพยานที่เป็นแพทย์จะต้องร้องขอต่อศาลให้ระบุข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ เพราะศาลย่อมไม่มีทางทราบได้เลยว่า คู่ความฝ่ายที่อ้างแพทย์เป็นพยานนั้น จะซักถามพยานเรื่องอะไรบ้าง ในทางปฏิบัติของบางศาล คู่ความที่อ้างพยานมักจะพิมพ์ข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้หลังหมายเรียกมาให้ศาลเสร็จเรียบร้อย ว่าให้แพทย์คนใดไปเบิกความในเรื่องเกี่ยวกับคนไข้รายใด เกี่ยวกับเรื่องอะไร แต่เรื่องนี้ไม่ได้ทำในทุกศาล และไม่ได้ทำในทุกคดีไป ผมก็ว่าเป็นข้อคิดอันสมควรที่แพทย์กับคู่ความคือพนักงานอัยการกับทนายความน่าจะหาทางตกลงกันเพื่อความสะดวก และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเฉพาะคดีเหล่านี้ด้วยเหมือนกัน

เมื่อมีรายงานการ
ชันสูตรบาดแผล
หรือรายงานการ
ชันสูตรพลิกศพ
อยู่แล้ว เหตุใด
แพทย์จึงต้องไป
เบิกความเป็น
พยานที่ศาลอีก ?

ปัญหาสำคัญอีกเรื่องหนึ่ง คือ แพทย์อาจจะสงสัยว่าก็มีรายงานการชันสูตรบาดแผล หรือมีรายงานการชันสูตรพลิกศพแล้ว ทำไมต้องเอาตัวแพทย์ไปเบิกความเป็นพยานที่ศาลอีก

ตั้งแต่ผมเรียนเมื่อ^{๕๕} หลักกฎหมายลักษณะพยานของไทยเรา^{๕๖} เรืองกฎหมายลักษณะพยานของอังกฤษอย่างใกล้ชิด ตามกฎหมายอังกฤษถือว่า พยานบุคคลเป็นพยานชั้นที่หนึ่ง ซึ่งเป็นพยานที่มีน้ำหนักและรับฟังยืนยันคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามได้ เพราะพยานบุคคลนั้น คู่ความฝ่ายปรปักษ์มีโอกาสถามค้านได้เสมอ ถ้าหากไม่มีพยานชั้นที่หนึ่งจึงจะอ้างพยานชั้นที่สอง ซึ่งโดยปกติศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานประเภทนี้ เพราะคู่ความฝ่ายปรปักษ์ไม่มีโอกาสถามค้าน และในกรณีที่ศาลรับฟัง พยานหลักฐานประเภทนี้ก็^{๕๗}เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย พยานเอกสาร เช่น รายงานการชันสูตรบาดแผล รายงานการชันสูตรพลิกศพ เป็นพยานหลักฐานประเภทนี้^{๕๘}ดังนั้นในกรณีที่อ้างรายงานการชันสูตรเหล่านี้เป็นพยานหลักฐาน

๑. ท่านผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายลักษณะพยานท่านหนึ่งให้แง่คิดและเหตุผลอีกทางหนึ่งว่า รายงานการชันสูตรบาดแผล และรายงานการชันสูตรพลิกศพ เป็นพยานบอกเล่าประเภทหนึ่ง กล่าวคือ แพทย์ผู้บันทึกบอกเล่าไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นพยานชั้นที่สอง ไม่มีกฎหมายสันนิษฐานว่า รายงานการชันสูตรนั้นถูกต้องทั้งเช่นเอกสารมหาชนจึงต้องนำตัวแพทย์ผู้บันทึกซึ่งเป็นพยานชั้นที่หนึ่งมาสืบด้วย

เว้นเสียแต่ว่าคู่ความทุกฝ่ายจะรับกันตามข้อเท็จจริง และความเห็นของแพทย์ที่ปรากฏในรายงานนั้น แพทย์ผู้ทำรายงานนั้นก็จะถูกเรียกตัวมาเบิกความประกอบรายงานนั้นด้วย เมื่อคู่ความสงสัยในเรื่องใดในรายงานนั้น ก็จะได้มีโอกาสซักถาม ถามค้าน และ ถามถึงด้วย ดังนั้น จึงต้องมีหมายเรียกให้แพทย์มาเบิกความประกอบเอกสารซึ่งแพทย์เองเป็นผู้เขียนขึ้น แต่ว่ามีบางประเทศ เช่น เดนมาร์ก ในคดีร้องขอให้รับรองบุตรนอกสมรสว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ใดนั้น ถ้าเป็นใบตรวจพิสูจน์กลุ่มเลือดเพื่อที่จะกำหนดว่า จำเลยมีโอกาสเป็นบิดาของผู้เสียหายหรือไม่ ตัวแพทย์ไม่ต้องมาศาลเอง กฎหมายเดนมาร์กยินยอมให้ศาลถือเอารายงานแพทย์ที่ส่งศาลเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ แต่กฎหมายอังกฤษไม่ได้เป็นอย่างนั้น หากแต่ถือว่า เอกสารเป็นพยานชั้นที่สอง ถ้าหากตัวบุคคลที่เขียนเอกสารนั้นยังอยู่ ต้องเรียกบุคคลนั้นมาเบิกความประกอบ นี่ก็เป็นหลักกฎหมายของไทยเราเหมือนกันที่มุ่งประสงค์ให้ความยุติธรรมแก่คู่ความทั้งสองฝ่ายมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ด้วยเหตุประการเช่นนี้แหละครับ แพทย์จึงถูกเรียกไปเป็นพยานที่ศาล เบิกความประกอบรายงานการชันสูตรพลิกศพ หรือรายงานการชันสูตรบาดแผลที่ส่งศาลไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว เพื่อให้โอกาสคู่ความทุกฝ่ายซักถามแพทย์เกี่ยวกับการตาย หรือบาดแผลตามรายงานชันสูตรดังกล่าวด้วย

เพื่อความเข้าใจอันดีของท่านผู้ฟังในความสำคัญของแพทย์ในอันที่จะมาเบิกความประกอบรายงานการชันสูตรบาดแผล หรือรายงานการชันสูตรพลิกศพ ใคร่ขอยกตัวอย่างประกอบอีกเล็กน้อย

สมมติว่า บังเอิญแพทย์ผู้ทำรายงานการชันสูตรดังกล่าวถึงแก่กรรม เสียแล้วก็ดี ไปศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ต่อในต่างประเทศก็ดี คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะอ้างรายงานการชันสูตรดังกล่าวเป็นพยานในศาล ได้หรือไม่ ?

ในแง่ของศาล มีเรื่องที่จะต้องพิจารณาเป็นสองตอน คือ ตอนแรก ศาลจะรับเอกสารดังกล่าวไว้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดีได้หรือไม่

ถ้าแพทย์ผู้ทำ
รายงานการชัน
สูตรไม่อาจมา
ศาลได้ รายงาน
การชันสูตรนั้น
ศาลรับฟังเป็น
พยานหลักฐาน

ได้หรือไม่ และ (admissibility) ถ้ารับฟังไม่ได้ เอกสารที่อ้างเป็นพยานหลักฐานนั้น ถ้ารับฟังได้พยาน ก็ย่อมตกไป ตอนที่สอง ถ้าศาลรับฟังได้ ก็มีข้อที่จะต้องพิจารณาต่อไปคือ หลักฐานนั้นมี น้ำหนักเพียงใด ว่าพยานหลักฐานนั้นมีน้ำหนักเชื่อฟังเป็นความจริงได้เพียงไร ? (weight of evidence)

ตามปัญหา มีกรณีศาลจะรับฟังรายงานการชันสูตรดังกล่าวเป็น พยานหลักฐานในสำนวนคดี กล่าวคือ สมมติว่า รายงานการชันสูตรนั้น โจทก์อ้างมาเป็นพยานโจทก์ในคดีอาญา พนักงานสอบสวนก็อาจจะมา เบิกความประกอบพยานเอกสารฉบับนี้เป็นรายงานการชันสูตรบาดแผล หรือรายงานการชันสูตรพลิกศพซึ่งนายแพทย์ผู้นั้น ๆ เป็นผู้ทำไว้ แต่ นายแพทย์ผู้นั้นถึงแก่กรรมไปแล้ว เป็นต้น การที่มีพนักงานสอบสวนมา เบิกความประกอบก็เพื่อนำรายงานการชันสูตรดังกล่าวเข้ามาเป็นพยาน เอกสารในคดีเท่านั้น ผลของการรับฟังพยานเอกสารนี้ของศาลก็คือ ศาล รับฟังยันคู่ความฝ่ายที่อ้างซึ่งตามตัวอย่างได้แก่โจทก์ได้อย่างเต็มที่ แต่จะ รับฟังยันคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่ได้เลย เพราะคู่ความฝ่ายตรงข้ามไม่มี โอกาสได้ถามค้านแพทย์ผู้ชันสูตรนั้น อย่างไรก็ดีตาม ถ้าคู่ความฝ่ายตรงข้ามยอมรับข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในรายงานการชัน สูตรนั้น หรือไม่โต้แย้งรายงานการชันสูตรนั้น ศาลก็ย่อมรับฟังยันคู่ความ ฝ่ายตรงข้ามได้

อย่างไรก็ดี มีท่านผู้ทรงคุณวุฒิในทางกฎหมายลักษณะพยานบางท่าน เห็นว่า ศาลจะไม่ยอมรับฟังพยานเอกสารดังกล่าว ยันคู่ความฝ่ายตรงข้าม เสียเลย น่าจะไม่ได้ เพราะไม่เป็นธรรมเนียมแก่ฝ่ายที่อ้างนัก ศาลควรต้อง รับฟังในฐานะเป็นพยานชั้นที่สอง กล่าวคือ เป็นพยานซึ่งมีน้ำหนักน้อย และถ้าฟังแต่พยานเอกสารฉบับนี้เท่านั้น ย่อมใช้ยันคู่ความฝ่ายตรงข้าม ซึ่งไม่มีโอกาสถามค้านไม่ได้ก็จริงอยู่ แต่น่าจะรับฟังได้ในฐานะเป็นพยาน หลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่น ๆ ยันคู่ความฝ่ายตรงข้ามได้^๑

๑. เป็นที่น่าสนใจว่า ในทางปฏิบัติของศาลไทย หลักกฎหมายลักษณะพยานอันว่าด้วยเรื่องใด รับฟังเป็นพยานหลักฐาน

มีปัญหาอีกข้อหนึ่ง เป็นข้อยุ่งยากทางฝ่ายแพทย์เองและไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติของ
 รวงงานวิชาชีพอื่นเลย ปัญหา^๕นี้ผมเห็นว่ามีความสำคัญเหมือนกัน แล้วก็ แพทย์โรงพยาบาลบางแห่งไม่
 หวังใจว่าคุณเอื้อ บัสดรวง คงจะไม่คิดและถือว่าผมชี้โพรงให้กระรอก ชอบด้วยกฎ
 กล่าวคือ ผมทราบว่า ในทางปฏิบัติของโรงพยาบาลบางแห่งซึ่งผม หมาย
 ไม่ทราบว่า^๖เป็นโรงพยาบาลแห่งใดแน่ ที่ให้แพทย์หลายคนตรวจคนไข้
 คนหนึ่ง ๆ อาจมีแพทย์ตรวจตั้งห้าคนก็ได้ ทั้งนี้ แล้วแต่ว่าแพทย์เวร
 คนใดเป็นคนตรวจ

ในสำนวนคดี (admissibility) ได้หรือไม่ คุ้มแกว่าไวกว ไม่แน่นอนอยู่ เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมาย
 ว่าด้วยเรื่องนี้ คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๔๕ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 มาตรา ๒๒๖ ไม่มีรายละเอียดพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พยานบอกเล่า ซึ่งได้แก่พยานที่ไม่ได้นับกับหูไม่ได้แล
 เห็นด้วยตาของตนเอง แต่ได้รับคำบอกเล่ามาจากผู้อื่นอีกทอดหนึ่งนั้น บางศาลไม่รับฟังพยานประเภทนี้เลย แต่บาง
 ศาลก็รับฟังไว้ก่อนแล้วไปใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักคำพยาน (weight of evidence) เอาในตอนพิพากษาชี้ขาด
 คดีว่า ควรเชื่อฟังพยานปากนั้นว่าพูดความจริงเพียงไร ดังเช่นในเรื่องรายงานการชันสูตรดังกล่าวนี้เป็นต้น

ถ้าหากจะเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายลักษณะพยานของอังกฤษแล้ว จะเห็นว่า ในทางปฏิบัติศาลอังกฤษ
 เข้มงวดมากในปัญหาที่ว่า เรื่องใดบ้างเป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดี (admissibility) ได้ สำหรับพยานบอก
 เล่านั้น ศาลอังกฤษไม่รับฟังเลย นอกจากจะเป็นเรื่องที่ต้องด้วยข้อยกเว้นตามกฎหมาย สำหรับเรื่องรายงานการชันสูตร
 ดังกล่าวนั้น ก็ต้องด้วยข้อยกเว้นตามกฎหมายในบางกรณี ทั้งนี้ ถ้าหากแพทย์ผู้บันทึกรายงานการชันสูตรถึงแก่กรรม
 ศาลอังกฤษรับฟังรายงานการชันสูตรนั้นเป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดีได้ทั้งในคดีแพ่งและในคดีอาญา ภายใต้เงื่อนไข
 ที่ว่า แพทย์ผู้บันทึกซึ่งถึงแก่กรรมนั้นมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องบันทึกรายงานการชันสูตรดังกล่าว และก็ได้นับที่กไว้
 ด้วยความสุจริต มิฉะนั้นศาลไม่รับฟัง: *Mills v. Mills* (1920); *Simon v. Simon, Hogarth Preston and Shaw* (1936)
 และ *The Evidence Act, 1938* มาตรา ๑ (๑) แต่สำหรับ กรณีที่แพทย์ไปศึกษาต่อในต่างประเทศนั้น
 ถ้าหากแพทย์ผู้บันทึกรายงานการชันสูตรดังกล่าวมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องบันทึกรายงานนั้น ศาลอังกฤษรับฟัง
 รายงานการชันสูตรดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดีได้ โดยไม่ต้องให้แพทย์มาสืบประกอบหรือส่งประเด็น
 ไปสืบแพทย์ในต่างประเทศ: *The Evidence Act, 1938* มาตรา ๑ (๑) ถ้าหากเป็นคดีอาญา ยังไม่แน่ว่าศาลอังกฤษ
 จะรับฟังรายงานการชันสูตรของแพทย์ซึ่งไปต่างประเทศและไม่ได้มาเป็นพยานด้วยตนเองในศาลหรือไม่ ทั้งนี้ เพราะ
 เพิ่งมี *The Criminal Evidence Act, 1965* อันเป็นกฎหมายใหม่ ประกาศใช้เมื่อไม่ช้าไม่นานมานี้ กฎหมายนี้ขยาย
 การรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีอาญามากกว่าแต่เดิมมาก อย่างไรก็ตาม ท่านศาสตราจารย์ *Rupert Cross*
 แห่งมหาวิทยาลัยออกฟอร์ดให้ความเห็นว่ากรณีนี้ที่แพทย์ไปต่างประเทศนั้น ศาลอังกฤษอาจไม่รับฟังรายงานการชันสูตร
 ของแพทย์นั้นก็ได้ เพราะกรณีไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นตามกฎหมาย; *Cross on Evidence* พิมพ์ครั้งที่ ๓, จัดพิมพ์โดย
Butterworths London, ๑๙๖๗ หน้า ๔๙๔

อย่างไรก็ตาม ท่านผู้ทรงคุณวุฒิในวิชากฎหมายลักษณะพยานของไทยท่านหนึ่ง ให้ความเห็นอีกแนวหนึ่งว่า
 กฎหมายลักษณะพยานของอังกฤษแตกต่างกับกฎหมายลักษณะพยานของไทยในสาระสำคัญที่ว่า ในระบบการศาลของ
 อังกฤษมีการใช้ลูกขุน (the jury) ดังนั้น พยานประเภทใดสมควรรับฟังได้หรือไม่ จึงต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจน

เมื่อตรวจแล้วก็ผ่านไป ๆ แล้วก็มอบฉันทะในการตรวจระหว่างกันเองในหมู่แพทย์ โดยลงรายงานประจำวันเกี่ยวกับอาการของคนไข้ที่ได้ตรวจไว้ และเมื่อถึงเวลาแพทย์จะต้องไปเบิกความที่ศาล อาจจะเป็นแพทย์คนใดคนหนึ่งซึ่งไม่เคยตรวจหรือไม่เคยแลเห็นคนไข้รายพิพาทเลยก็ได้ เมื่อแพทย์ผู้นั้นไปเบิกความ ก็ถือเอาหลักฐานที่แพทย์อื่นเป็นผู้ทำไว้โดยถือเสมือนว่าเป็นหลักฐานที่ตนทำไว้เอง เรื่องนี้ผมเกรงว่าจะเป็นการเสี่ยงอันตราย และไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย กฎหมายต้องการให้แพทย์ผู้ตรวจคนไข้จริงๆ และเป็นผู้ทำรายงานจริงๆ ไปเบิกความประกอบประกอบรายงานที่ตนได้ทำไว้เท่านั้น ความสำคัญในเรื่องนี้จะเห็นได้จากตัวอย่างในกรณีที่แพทย์ไม่มาศาล ซึ่งผมกล่าวมาแล้วในตอนต้น^๑

และเฉียบขาด แต่ในระบบการศาลของไทยนั้น เราไม่มีการใช้ลูกขุน (the jury) ผู้พิพากษาเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดทั้งข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง การให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจว่า พยานบอกเล่าใดควรรับฟังหรือไม่รับฟัง หรือมีน้ำหนักเพียงใด ย่อมอำนวยความสะดวกในเชิงคดีได้เต็มที่ และกฎหมายเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ถือว่าอยู่แล้ว

ปัญหานี้สมควรที่คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายวิธีสบัญญัติของไทยจะได้รับไว้พิจารณาเพื่อปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานของเราในวาระอันสมควรด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ที่ว่าควรจะมีบทบัญญัติในรายละเอียดว่า พยานบอกเล่าประเภทใดบ้างที่ศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดีนี้ได้? และรับฟังได้ภายใต้เงื่อนไขประการใดบ้าง? รวมตลอดทั้งข้อพิจารณาในแง่ที่ว่า การรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งและในคดีอาญา ควรจะไว้ตามที่เป็นอยู่หรือควรอิงหลักในกฎหมายอังกฤษ

๑. นายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งกล่าวยืนยันว่า เรื่องนี้ผู้อภิปรายกล่าวนั้นเป็นความจริง แต่กล่าวชี้แจงข้อเท็จจริงว่า เหตุที่จำเป็นต้องปฏิบัติเช่นนั้นก็เพราะโรงพยาบาลแต่ละแห่งต้องมีแพทย์เวรอยู่ประจำ หน้าที่ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง แพทย์เวรดังกล่าวนี้มีหน้าที่ตรวจและให้การรักษากันไข้ ซึ่งแพทย์เวรอาจจะแพทย์ฝึกหัดหรือแพทย์ประจำบ้าน แพทย์ประจำบ้านเป็นแพทย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแล้ว ส่วนแพทย์ฝึกหัดยังไม่ได้รับใบอนุญาตดังกล่าว แพทย์ประจำบ้านเป็นแพทย์ที่เป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าให้แพทย์ประจำบ้านต้องไปเบิกความ เป็นพยานที่ศาลแล้ว งานด้านการรักษาพยาบาลคนไข้เสียแน่ คนไข้อาจจะได้รับอันตรายร้ายหนักหรืออาจถึงตายก็ได้ เพราะขาดแพทย์ตรวจรักษาที่เพียงพอแก่ปริมาณคนไข้ ทางโรงพยาบาลบางแห่งจึงต้องจัดแพทย์อื่นเข้ารับหน้าที่ควบคุมดูแลในด้านการรักษาคนไข้ และแพทย์เหล่านี้เป็นผู้ไปเป็นพยานที่ศาลแทนโดยที่ตนมิได้เป็นผู้ตรวจหรือรักษากันไข้เหล่านั้น

เมื่อมีอุปสรรคในด้านการเป็นพยานเท็จเช่นนี้ นายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลดังกล่าวจึงเสนอแนะต่อไปว่า ไม่จำเป็นจะต้องให้แพทย์ไปเบิกความประกอบรายงานการชันสูตรบาดแผลของคนไข้ทุกรายไป เพราะความจริงรายงานการชันสูตรบาดแผลนั้น แพทย์เกือบทุกคนอาศัยหลักวิชาแพทย์อย่างเดียวกัน โดยให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะบาดแผล และให้ความเห็นเกี่ยวกับระยะเวลารักษาได้จากความชำนาญและจากคำร่ำแพทย์อยู่แล้ว แม้แพทย์ที่ไม่ได้เห็นคนไข้ ไม่ได้รักษากันไข้ ก็ให้ความเห็นได้ เหมือนกันกับแพทย์ผู้ตรวจรักษากันไข้ เช่น แผลซ้ำเขียว รักษา ๓ ถึง ๗

การที่แพทย์ไม่เคยเห็นคนไข้รายนั้นเลย แล้วอ้างว่าได้ตรวจคนไข้รายนั้นเพื่อความสะดวกในทางปฏิบัติภายในของโรงพยาบาลเองนั้น ผมเกรงว่าจะเป็นการเสี่ยงอันตรายที่ว่า เป็นการเบิกความเท็จอันมีโทษทางอาญา เพราะฉะนั้น ก็เป็นหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการหรือฝ่ายธุรการของแพทย์เองที่จะต้องวางระเบียบปฏิบัติภายในอย่างไร ที่จะให้เป็นการรัดกุม และให้ความสะดวกและปลอดภัยแก่แพทย์แต่ละคน ในการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพแพทย์และในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการเป็นพยานในศาล เพื่อเป็นการช่วยกันผดุงความยุติธรรมให้แก่ประชาชน

เรื่องต่อไปซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งก็คือ ในแง่ของศาล รายงานการชันสูตรบาดแผลกิติ รายงานการชันสูตรพลิกศพกิติ ในกรณีที่แพทย์ทำไป มีปัญหาอะไรบ้าง ?

การบันทึก
งานการชัน
สูตรบาด
แผลและ
งานการชัน
สูตร
พลิกศพ
ของ
แพทย์

ข้อแรก เป็นเรื่องที่น่าสรรเสริญอยู่ ที่แพทย์บางคนทำรายงานการชันสูตรบาดแผลให้ศาลถึงสองฉบับ กล่าวคือ ฉบับแรกทำในวันที่เกิดเหตุขึ้นเอง เมื่อคนไข้มาให้ตรวจ แพทย์ก็ลงความเห็นไปเลย ตรวจบาดแผลเป็นอย่างไร ก็ให้รายละเอียดไว้ แล้วยังให้คนไข้มาตรวจอีก ในเวลาเท่านั้นเท่านั้นวัน แล้วก็มีรายงานการตรวจอีกฉบับหนึ่ง อย่างนี้แหละครับที่ช่วยศาลในการใช้ดุลพินิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดโทษในคดีอาญา หรือการกำหนดค่าเสียหายในคดีแพ่ง เพราะว่ารายงานการชันสูตรบาดแผล

วันหาย กระดูกแขนหัก รักษา ๖๐ ถึง ๙๐ วันหาย กระดูกซี่โครงหัก รักษา ๒๑ วันหาย กระดูกไหปลาร้าหัก รักษา ๗ วันหรือ ๑๕ วัน หรือ ๒๑ วันหาย แล้วแต่อายุของคนไข้ ทั้งนี้เป็นต้น จึงสมควรแก้ไขกฎหมายลักษณะพยานปัจจุบันไม่ต้องให้แพทย์ต้องไปเบิกความประกอบรายงานการชันสูตรบาดแผลของคนไข้ทุกรายไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจุบันนี้ นอกจากรายที่มีปัญหาซึ่งสมควรให้เป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าสมควรเรียกแพทย์มาเบิกความประกอบรายงานการชันสูตรบาดแผลนั้นหรือไม่

ข้อเสนอแนะของนายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลท่านนี้มีเหตุผลน่าคิดเป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปสรรคทางด้านปฏิบัติของแพทย์เอง และสมควรได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายวิธีสบัญญัติปัจจุบันด้วย

ณ ที่นี้ ผู้อภิปรายเป็นแต่เพียงใคร่ขอชี้แจงอีกวาระหนึ่งว่า ทราบใดที่กฎหมายยังไม่ได้แก้ไข และแพทย์เบิกความประกอบรายงานการชันสูตรบาดแผลหรือรายงานการชันสูตรพลิกศพรายใด โดยที่ตนไม่เคยตรวจหรือรักษาคคนไข้ หรือผู้ตายรายนั้นเลย เช่นนี้ ย่อมเป็นการเบิกความเท็จอันมีโทษทางอาญา

สองฉบับนั้น ให้รายละเอียดต่างๆ พอสมควร ตรงกันข้าม ถ้าศาลไม่ได้รับความเอื้อเฟื้อจากแพทย์แล้ว ศาลก็ไม่สามารถอำนวยความสะดวกกรรมแก่คู่ความได้ โดยปกติศาลฟังรายงานของแพทย์ แพทย์รายงานมาอย่างไร ศาลก็ตัดสินไปตามนั้นเสมอ เว้นแต่จะมีเหตุผลอันควรวินิจฉัยเป็นประการอื่น คงจะได้กล่าวต่อไปในเรื่องการชั่งน้ำหนักคำพยาน

การบันทึก
งานเป็นภาษา
ต่างประเทศ

อนึ่ง ในรายงานการชันสูตรบาดแผลก็ดี ในรายงานการชันสูตรพลิกศพก็ดี แพทย์บางท่านเขียนเป็นภาษาอังกฤษ หรือยิ่งกว่านั้นเขียนเป็นภาษาลาตินเลยทีเดียว พุทไธ้ ไม่สงสัยศาลบ้างเลย อย่าว่าแต่ภาษาลาตินเลย แม้จะเขียนศัพท์แพทย์เป็นภาษาอังกฤษก็เถอะ นอกจากบุคคลในวงการแพทย์ด้วยกันแล้ว ใครเล่าจะทราบความหมายของคำเหล่านั้นได้ แพทย์จะหวังให้ศาลรู้จักศัพท์เหล่านั้นมากกว่าบุคคลธรรมดาไม่ได้แน่ครับ และที่สำคัญที่สุดก็คือ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๖ บัญญัติไว้ว่า กระบวนการพิจารณาทั้งหลายในศาลจะต้องทำภาษาไทย ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของคู่ความ เพราะฉะนั้น ถ้าแพทย์มีความจำเป็นต้องเขียนศัพท์แพทย์เป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาลาตินก็ตาม แพทย์ควรจะเขียนคำอธิบายเป็นภาษาไทยกำกับไว้ด้วยว่า คำนั้นมีความหมายเป็นภาษาไทยอย่างไร เป็นต้นว่า โรคชนิดนี้หมายความว่าโรคอะไร ถ้าโรคนั้นไม่รู้จักกันแพร่หลาย ก็ควรบอกด้วยว่า มีลักษณะและอาการอย่างไร ถ้าแพทย์ช่วยศาลได้แบบนี้ ก็จะเป็นการสะดวกในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลเป็นอันมากทีเดียว

ข้อพิจารณา
เกี่ยวกับการ
บันทึกงาน

ในการทำรายงานการชันสูตรบาดแผลก็ดี ในการทำรายงานการชันสูตรพลิกศพก็ดี อาจแบ่งข้อพิจารณาออกได้เป็นสองประการ คือ ข้อเท็จจริงที่แพทย์ตรวจจากบาดแผลที่ตัวคนไข้หรือที่ศพ รวมตลอดจนลักษณะและสภาพแวดล้อมที่ศพอยู่ ประการหนึ่ง และ ความเห็นของแพทย์ อันเกี่ยวกับบาดแผลหรือศพนั้น อีกประการหนึ่ง

สำหรับในเรื่องข้อเท็จจริงที่แพทย์ตรวจจากบาดแผลหรือศพนั้น แพทย์ควรจะให้รายละเอียดให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ มีบ่อยๆ ที่รายงานการชันสูตรไม่ได้ให้รายละเอียดในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะบาดแผล เป็นต้นว่า :

การบันทึกข้อเท็จจริง

“มีแผลใต้แขนซ้าย ศีรษะแถบขวา”

แผลกว้างเท่าไร ยาวเท่าไร ลึกเท่าไร น่าจะบอกไว้ให้ชัดเจนด้วย แพทย์บางคนให้รายละเอียดเหมือนกัน โดยเขียนรายงานเกี่ยวกับบาดแผลว่า :

“๕ × ๓ × ๑ ๒ ซม.”

แพทย์เขียนเสียรวกับว่าเนื้อคนเป็นเนื้อไม้ทีเดียว ครับ

อย่างนี้ ศาลย่อมไม่มีทางที่จะทราบเลยว่า เลขใดเป็นเลขแสดงส่วนกว้าง ส่วนยาว และส่วนลึกของบาดแผล ลักษณะความกว้างยาวและความลึกของบาดแผลนี้มีความสำคัญมากในเชิงคดี แพทย์ควรให้รายละเอียดให้ชัดเจนเพื่อประกอบการชั่งน้ำหนักคำพยาน และการใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษหรือในการกำหนดค่าเสียหายเพื่อละเมิด

ถ้าเป็นเรื่องทำร้ายร่างกายไม่ถึงบาดเจ็บ ศาลก็วินิจฉัยยาก ถ้าเป็นแผลถลอก ฟกช้ำ บวมบูน น่าจะให้รายละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในกรณีที่รถชนกันก็เหมือนกัน มักจะปรากฏในรายงานการชันสูตรบาดแผลของแพทย์ว่า ผู้เสียหายสลบหมดสติแล้วก็สมองได้รับการกระทบกระเทือนอย่างแรง แต่ก็ไม่ได้บอกว่าผู้เสียหายจะต้องได้รับการรักษาพยาบาลกี่วัน หาย เรื่องนี้มีความสำคัญในการพิจารณาคดีของศาล จริงอยู่บางทีก็อาจจะยากในแง่ของแพทย์เหมือนกันที่จะให้เห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสมองว่าได้รับความกระทบกระเทือนเพียงไร แต่ว่าถ้ามองในแง่ของศาลแล้ว ก็ยิ่งยากกว่า เพราะว่าศาลไม่มีอะไรเป็นเครื่องวินิจฉัยเลยว่า คนไข้บาดเจ็บมากน้อยเพียงไร จำเลยควรจะได้รับโทษเท่าไร หรือว่า ผู้เสียหายสมควรจะได้รับค่าเสียหายเพียงใด

อนึ่ง ผมใคร่ขอยกตัวอย่างรายงานการชันสูตรพลิกศพจริง ๆ มาเสนอเพื่อท่านผู้ฟังได้พิจารณาสักเรื่องหนึ่ง

คือรายงานกล่าวว่า ผู้ตายมีรอยบาดแผลดังนี้:

“๑. กลางหลังมีรอยกระสุนปืนทะลุ ๑ แห่ง ๒. ที่กระดูกสะกักซ้ายและที่ไตข้างมีรอยแผลถูกกระสุนปืนเฉี่ยว ๓. ที่แขนซ้ายกระดูกหักแผลฉีก เนื้อขาดกระดูกกระดูกหักหายไปประมาณ ๕ นิ้ว ๔. มีแผลที่ข้อมือขวา ๑ แห่ง สะโพกขวาอีก ๑ แห่ง ตายเพราะพิษบาดแผล ”

ท่านผู้ฟังจะเห็นได้ว่า สำหรับบาดแผลที่ ๑ กับที่ ๒ เป็นบาดแผลถูกกระสุนปืน แต่บาดแผลที่ ๓ กับที่ ๔ รายงานการชันสูตรไม่ได้กล่าวไว้ว่าถูกอะไร สมควรจะต้องระบุไว้ด้วย เป็นต้นว่า ถูกของแข็งมีคมหรือว่าถูกวัตถุไม่มีคม ก็แล้วแต่ ควรกล่าวไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อศาลจะได้อาศัยรายงานการชันสูตรดังกล่าวประกอบในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น อาทิเช่น ตามลักษณะบาดแผลที่ปรากฏ จำเลยได้ใช้อาวุธของกลางนั้นทำร้ายผู้ตายจริงหรือไม่ เพื่อฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น ๆ ด้วย

การบันทึกความเห็นของแพทย์

สำหรับในเรื่องความเห็นของแพทย์ ในรายงานการชันสูตรบาดแผลก็ดี ในรายงานการชันสูตรพลิกศพก็ดี แพทย์ควรได้ตรองโดยรอบคอบว่าสมควรจะให้ความเห็นอย่างไร ทั้งในแง่ของกฎหมายและในแง่ของหลักวิชาแพทย์เองด้วย ความเห็นดังกล่าวควรจะมีรายละเอียดและมีความแน่นอนตามสมควร ตัวอย่างเช่น แพทย์บางคนรายงานว่า คนไข้รายนั้น ๆ รักษาประมาณ ๑๕ - ๒๕ วันหาย อย่างนี้ ย่อมก่อให้เกิดความลำบากแก่ศาล เพราะว่าจำนวนวันที่รักษาให้หายเจ็บป่วยนั้น มีความหมายพิเศษในกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการวินิจฉัยเรื่องการทำร้ายร่างกายซึ่งเป็นอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือว่า นอกจากการกระทำบางอย่างซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นอันตรายสาหัส เช่นว่า ทำให้ตาบอด ลิ่นขาด แขนขาด หรืออวัยวะสำคัญของร่างกายขาดหายไปแล้ว ถ้าหากว่าผู้เสียหายจะต้องทำการรักษาพยาบาลจนไม่สามารถประกอบกิจ

การงานตามปกติได้เกินกว่า ๒๐ วัน ก็ถือว่าได้รับอันตรายสาหัสเหมือนกัน ดังนั้น เมื่อแพทย์รายงานไปว่า รักษา ๑๕-๒๕ วันหาย เช่นนี้ ศาลก็ต้องสันนิษฐานไว้ให้เป็นคุณต่อจำเลย หรืออย่างน้อยก็ต้องไม่ให้เป็นโทษแก่จำเลย โดยต้องถือว่ารักษาหายได้ภายใน ๑๕ วัน เพราะฉะนั้น แพทย์ควรเขียนไปเลยว่า รักษาที่วันหาย ความจริงผู้เสียหายอาจจะรักษาหายก่อนนั้น หรือนานกว่าที่แพทย์มีความเห็นก็ได้ แต่ก็ช่วยไม่ได้ เพราะกฎหมายต้องมีเส้นขีดไว้ มิฉะนั้นก็ไม่มีวิธีการที่จะกำหนดว่าอะไรเป็นอะไร และแพทย์นี้แหละเป็นผู้กำหนดเบื้องต้นเพื่อให้ศาลได้อาศัยเป็นหลักในการชี้ขาดตัดสินคดีนั้น

อนึ่ง ในการที่แพทย์บางคนเขียนรายงานไว้กว้าง ๆ ว่า รักษาไม่เกิน ๒๐ วันหาย ความจริงวันเดียวก็ไม่เกิน ๒๐ วัน, ๗ วันก็ไม่เกิน, ๑๕ วันก็ไม่เกิน แต่ผลในแง่คนไข้เจ็บมากเจ็บน้อยก็แตกต่างกันอยู่ ศาลจึงใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำเลย หรือ ให้จำเลยรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเพื่อละเมิดลำบาก เพราะฉะนั้นแพทย์ควรจะประมาณเวลาในการรักษาให้ใกล้เคียงกับความจริงตามหลักวิชาแพทย์ให้มากที่สุดเท่าที่แพทย์จะให้ได้ ซึ่งในการประมาณเวลารักษานี้แพทย์อาจจะอิงหลักการสำคัญในกฎหมายก็ได้ กล่าวคือ ในกรณีที่สงสัยต้องยกประโยชน์แห่งข้อสงสัยให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗

ในทางกลับกัน แพทย์บางคนเขียนรายงานให้ความละเอียดจนเกินไป ก็อาจจะเป็นผลเสียแก่แพทย์เอง เพราะเมื่อแพทย์มาเป็นพยานในศาล แพทย์อาจถูกถามค้านหักล้างน้ำหนักคำพยานของแพทย์เองก็เป็นได้ อาทิเช่น เมื่อแพทย์ตรวจศพแล้ว พบบาดแผลมีรอยถูกแทง บังเอิญแพทย์ทราบจากพนักงานสอบสวนว่าผู้ตายถูกแทงด้วยเหล็กชุดชาร์ป ถ้าแพทย์เขียนในรายงานว่าผู้ตายถูกแทงด้วยเหล็กชุดชาร์ปดังนี้ ย่อมเป็นการผูกมัดแพทย์เกินไป ทั้งแพทย์เองก็ไม่ได้แลเห็นว่าผู้ตายถูกแทงด้วยเหล็กชุดชาร์ปเลย แพทย์เพียงแต่ได้รับคำบอกเล่ามาเท่านั้น ผู้ตายอาจไม่ได้ถูกแทง

ด้วยหลักดังกล่าว แต่อาจถูกแทงด้วยอาวุธอื่นก็ได้ กรณีเช่นนี้แพทย์ควรเขียนรายงานเพียงว่า ถูกแทงด้วยของแข็งมีคมตามที่ปรากฏแก่สายตาของแพทย์เองจากการตรวจบาดแผลนั้น ต่อเมื่อแพทย์มาเบิกความที่ศาลเมื่อถูกซักถาม แพทย์ก็อาจให้ความเห็นในรายละเอียดได้ว่า ตามลักษณะบาดแผลที่ปรากฏ ผู้ตายอาจถูกแทงด้วยของแข็งมีคมอย่างเหล็กชุดซาร์ปก็ได้ เป็นต้น

แพทย์ให้ความเห็นได้เฉพาะในข้อเท็จจริง ส่วนปัญหาข้อกฎหมายเป็นเรื่องของศาล โดยเฉพาะ

ในประการสุดท้าย เกี่ยวกับเรื่องความเห็นของแพทย์ ในรายงานชันสูตรบาดแผลก็คือว่า หลังจากการตรวจบาดแผลแล้ว แพทย์บางท่านให้ความเห็นไปเลยว่า บาดแผลนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ตัวอย่างเช่น ในคดีช่มขึ้นกระทำชำเรา แพทย์ให้ความเห็นไปเลยว่าผู้เสียหายถูกช่มขึ้นกระทำชำเรา ความเห็นดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เรื่องนี้ผมใคร่ขออธิบายประกอบสักเล็กน้อย กล่าวคือว่า ปัญหาที่ศาลจะวินิจฉัยในแต่ละคดีนั้น แบ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายอย่างหนึ่ง ปัญหาข้อเท็จจริงอีกอย่างหนึ่ง ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้นแพทย์เห็นอย่างไรก็ว่าไปตามที่เห็นนั้น และจะต้องเป็นความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่นว่า รักษาที่วันหาย แพทย์มีหน้าที่ช่วยศาลพิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้น ส่วนปัญหาข้อกฎหมายนั้นเป็นอำนาจและหน้าที่ของศาลโดยเฉพาะที่จะวินิจฉัย ในตัวอย่างที่ยกมานั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำว่า “ช่มขึ้นกระทำชำเรา” นี้เป็นคำที่มีความหมายพิเศษในกฎหมาย กล่าวคือ โดยความรู้สึกของคนทั่วไปอาจจะรู้สึกว่าผู้เสียหายถูกกระทำชำเรารุนแรงกว่าปกติ แต่ในสายตาของกฎหมาย กรณีอาจจะไม่ใช่การช่มขึ้นก็ได้ ถ้าหากว่าผู้เสียหายยินยอม และกรณีเช่นนี้ก็ไม่เป็นความผิดฐานช่มขึ้นกระทำชำเรา ในทางกลับกัน แม้จะมีได้มีการใช้กำลังรุนแรงเลยในการชำเรา เช่น ลักหลับ เป็นต้น ซึ่งผู้เสียหายมิได้ยินยอมด้วย ก็ย่อมเป็นความผิดฐานช่มขึ้นกระทำชำเราได้ เรื่องใดเป็นความผิดฐานช่มขึ้นกระทำชำเราหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย เฉพาะศาลเท่านั้นที่จะเป็นผู้วินิจฉัยเมื่อมีข้อเท็จจริงเพียงพอแล้ว แพทย์เป็นแต่เพียงผู้ให้

รายละเอียดในข้อเท็จจริงเท่านั้น เช่นว่า ได้ตรวจร่างกายผู้เสียหายแล้ว ปรากฏว่าช่องคลอดมีบาดแผลและมีลักษณะบาดแผลเป็นอย่างไร มีรอยชอกช้ำ หรือช่องคลอดฉีกขาด แสดงว่าอาจถูกกระทำชำเราอย่างรุนแรง ด้วยการใช้กำลังหักโหม หรือมีร่องรอยต่อสู้อย่างชัดเจนของผู้เสียหายเองอยู่ด้วย นอกจากนั้น ในแง่ความเห็นของแพทย์ แพทย์อาจจะว่าไปในทางของแพทย์ได้ เช่นว่า ตามลักษณะบาดแผลนั้นเป็นไปได้ที่ผู้เสียหายถูกข่มขืนเป็นต้น แต่คำเดียวที่พูดไม่ได้ ก็คือกล่าวสรุปเป็นข้อยุติเลยว่าผู้เสียหาย “ถูกข่มขืนกระทำชำเรา”

ในทำนองเดียวกัน แพทย์จะกล่าวในรายงานการชันสูตรบาดแผลว่า คนไข้ได้รับอันตรายสาหัสไม่ได้ เพราะตามกฎหมาย คำว่า “อันตรายสาหัส” ก็มีความหมายเฉพาะเช่นเดียวกัน แม้ในสายตาแพทย์บางเรื่องเป็นอันตรายสาหัส แต่ในสายตาของกฎหมายอาจจะมิใช่อันตรายสาหัสก็ได้ ศาลเท่านั้นที่จะเป็นผู้ชี้ขาดว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือไม่

ในต่างจังหวัดตามชนบทมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับรายงานการชันสูตรบาดแผลและการชันสูตรพลิกศพเสมอ เพราะแพทย์ประจำตำบลมักจะมีความรู้ในทางเวชกรรมน้อยน้อย การเขียนรายงานของแพทย์ประจำตำบลจึงพร่าไปและเคลือบคลุม จับอะไรไม่ได้แน่นอนทั้งข้อเท็จจริงและความเห็น พอแพทย์ประจำตำบลถูกพนักงานอัยการถามก็ตอบไปอย่างหนึ่ง แต่พอถูกทนายจำเลยซักค้านก็มักจะตอบไปเสียอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า พนักงานอัยการโจทก์ถามก็ตอบว่าใช่ พอถูกทนายจำเลยถามไปในเชิงค้านก็ยั้งว่า ใช่ อีก เบิกความกลับไปกลับมาไม่แน่นอน ทั้งจะอิงรายงานการชันสูตรก็ยาก เพราะว่ารายงานการชันสูตรจดไว้ไม่แน่นอน และไม่ได้ให้รายละเอียดพอสมควร อาจจะเป็นเพราะว่าแพทย์ประจำตำบลมีพื้นความรู้ไม่ค่อยดี หรือว่าไม่ทราบวิธีการในทางปฏิบัติก็เป็นได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องหนักใจของศาลเหมือนกัน สรุปแล้ว พยานปากแพทย์ประจำตำบลนั้นเสียทั้งปาก เชื่อไม่ได้ เพราะว่าเบิกความกลับไปกลับมาไม่อยู่กับร่อง

ปัญหาเกี่ยวกับ
แพทย์ประจำตำบล

กับรอย ฉะนั้น การเขียนรายงานน่าจะเขียนให้ละเอียดมากที่สุดเท่าที่แพทย์จะทำได้ เพื่อประโยชน์ในการเบิกความประกอบของแพทย์เอง เมื่อเป็นพยานในศาลและเพื่อศาลจะได้รับประโยชน์ในแง่ทราบข้อเท็จจริงและความเห็นของแพทย์จากรายงานนั้นโดยชัดแจ้งพอที่จะวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้โดยสะดวก

โดยสรุป หน้าที่ของแพทย์โดยเฉพาะในการบันทึกรายงานการชันสูตรบาดแผลและการชันสูตรพลิกศพอยู่ที่ว่าแพทย์ต้องให้ข้อเท็จจริงทุกอย่างทุกประการตามที่ตนแลเห็นเอง โดยละเอียดแจ่มแจ้งมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และให้ความเห็นอันเกี่ยวกับบาดแผลของผู้เสียหายหรือการตายของผู้ตาย โดยได้ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนแล้วในแง่ของแพทย์เท่านั้นเอง

แพทย์ในฐานะที่
เป็นพยานในศาล

ต่อไปนี้ผมอยากจะพูดถึงการเป็นพยานในศาล เมื่อแพทย์ไปถึงศาลแล้ว แพทย์จะต้องทำอย่างไรบ้าง ?

การปฏิญาณหรือ
สาบานตัว

แพทย์จะต้องปฏิญาณหรือสาบานตัวว่าจะเบิกความตามความจริงทุกประการ* หลังจากที่สาบานตัวแล้ว ศาลจะถามแพทย์ว่า ชื่ออะไร นามสกุลอะไร อายุเท่าไร เกี่ยวข้องกับคู่ความฝ่ายใดหรือไม่ มีแพทย์บางท่านเกิดความโมโหเหมือนกันที่มาศาลทุกวัน ศาลก็ขยันทถามอยู่อย่างนี้ทุกครั้งไป ศาลก็รู้อยู่แก่ใจแล้วว่าแพทย์ชื่ออะไร นามสกุลอะไร วุฒิในการแพทย์มีอะไรบ้าง ถามได้ถามเอาทุกทีไป ไม่รู้จะถามทำไม เรื่องนี้เป็นความจำเป็นที่ศาลจะต้องถามครบ เพราะว่าศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาท่านไม่มีทางที่จะทราบเลยว่าพยานปากนี้เป็นใคร และสำนวนคดีก็ขึ้นสู่ศาลสูงเป็นรายสำนวน ศาลชั้นต้นก็ต้องเขียนอย่างนี้ทุกสำนวน เรื่องวุฒิก็มีความสำคัญอยู่มาก เพราะศาลจะต้องรับฟังพยานที่เป็นแพทย์เพื่อวินิจฉัยคดี แพทย์มีวุฒิอย่างไร ควรจะปรากฏอยู่ในคำพยานของแพทย์ด้วย เพื่อประกอบการชั่งน้ำหนักคำพยานของศาล

สมควรกล่าวไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า ถ้าแพทย์มาศาล แต่แพทย์ไม่ยอมเบิกความเลย ศาลก็มีอำนาจที่จะชั่งแพทย์ไว้จนกว่าแพทย์จะเบิกความ มิฉะนั้นถ้าแพทย์ไม่ยอมพูดก็เลิกกัน กฎหมายจึงได้กำหนดวิธีบังคับไว้ตามสมควรดังกล่าว* อนึ่ง นอกจากแพทย์อาจจะถูกศาลสั่งชั่งดังกล่าวแล้ว แพทย์ยังจะถูกฟ้องในคดีอาญาว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๑ อีกฐานหนึ่งก็ได้

กรณีที่แพทย์ไม่ยอมเบิกความ

วัตถุประสงค์ในการที่แพทย์มาเป็นพยานในศาล ไม่ว่าจะเป็นพยานประเภทใด ก็คือเพื่อให้แพทย์เป็นผู้ช่วยศาลแสวงหาความจริงในประเด็นที่พิพาทในคดีนั้น เพื่อช่วยกันผดุงความยุติธรรมให้แก่ทุกฝ่าย เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ แพทย์จึงจำเป็นต้องเบิกความตามหลักวิชาของแพทย์ ประกอบกับหลักศีลธรรมทั้งที่แพทย์ได้ปฏิญาณหรือสาบานตัวไว้ต่อศาล

วัตถุประสงค์ของกฎหมายในการที่ให้แพทย์เป็นพยานในศาล

ความสำคัญของการเบิกความของแพทย์ในฐานะพยานนั้น อยู่ที่ความแจ่มแจ้งของคำเบิกความ ซึ่งมีข้อพิจารณาเบื้องต้นสามประการ กล่าวคือ :

ความแจ่มแจ้งของคำเบิกความ มีข้อพิจารณาเบื้องต้นสามประการ

ประการแรก : แพทย์ควรเบิกความตรงตามประเด็นที่คู่ความถาม และตามลำดับเรื่องที่ควรจะเป็นไปในประเด็นนั้น ลำดับเรื่องที่ว่านี้ อาจจะเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ อะไรเกิดขึ้นก่อนและหลัง หรือตามลำดับในหลักวิชาแพทย์ หรือตามลำดับอื่นใดก็ได้แล้วแต่ ซึ่งแพทย์เห็นว่าเหมาะสมสำหรับเรื่องที่เบิกความนั้น มิฉะนั้นคำเบิกความจะวกไปวนมาหรือสับสนยากแก่การที่ศาลจะจดจำคำพยานและทำความเข้าใจในเรื่องนั้นได้

ประการที่สอง : แพทย์ต้องเบิกความต่อหน้าศาลในทำนองเดียวกับการเล่าเรื่องให้บุคคลธรรมดาผู้ไม่มีความรู้ในทางแพทย์เลยฟัง เคยมีบ่อยๆ ที่แพทย์เบิกความราวกับว่าศาลก็เป็นแพทย์ด้วย จึงพูดกับศาลตามประสาแพทย์ อย่างนี้ ย่อมยากแก่การจดจำพยานและการพิจารณาคดีของศาล เพราะศาลไม่ทราบและไม่เข้าใจเรื่องที่แพทย์เบิกความนั้น

ประการที่สาม : คำเบิกความที่ตีสองชั้น กระทั่งรัด และชัดเจน การพูดในศาลก็เช่นเดียวกัน แพทย์ควรพูดให้ชัด ชัดและฉะฉาน ถ้าทำได้ ครั้งนี้ ก็จะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลเป็นอันมาก

เรื่องที่ กล่าวมานี้เป็นเรื่องของหน้าที่แพทย์ในฐานะพยานในศาล ในแง่ของศาลไทย

ข้อแนะนำสืบ
ประการเกี่ยวกับ
การที่แพทย์เป็น
พยานในศาลของ
ศาสตราจารย์
นายแพทย์ กีธ
ซิมป์สัน

อย่างไรก็ดี เพื่อให้ท่านผู้ฟังทั้งหลายได้เห็นนานาตรศนะในเรื่อง แพทย์จะต้องทำอะไรบ้างในการเป็นพยานในศาล ผมคิดว่าผมควรจะนำ ข้อแนะนำสืบประการของท่านศาสตราจารย์นายแพทย์กีธ ซิมป์สัน (Keith Simpson) ผู้สอนวิชานิติเวชวิทยา มหาวิทยาลัยแห่งกรุงลอนดอน เกี่ยวกับเรื่องแพทย์เป็นพยานในศาล ซึ่งเรียบเรียงไว้ในหนังสือชื่อ “A Doctor’s Guide to Court”^๑ มาเสนอท่านผู้ฟังเพื่อได้โปรดพิจารณา คำนวณ

ข้อแนะนำสืบประการของท่านศาสตราจารย์นายแพทย์กีธ ซิมป์สัน มีดังนี้ :

(๑) แพทย์สมควรตระเตรียมรายละเอียดในเรื่องที่ตนจะต้อง เบิกความให้เรียบร้อยก่อนเข้าสู่คอกพยาน และควรระวังไว้ด้วยว่าตนจะถูกซักถามในปัญหาใดบ้าง และควรจะตระเตรียมคำตอบในปัญหานั้นๆ ไว้ให้พร้อมมูล

(๒) แพทย์ควรนำเอกสารและหลักฐานทุกชั้นอันเกี่ยวกับคดี เรื่องนั้นติดตัวไปศาลด้วย เพราะอาจจะต้องใช้อ้างอิงในคอกพยาน โปรดอย่าท่องจำคำเบิกความจนขึ้นใจ เพราะกฎหมายก็ได้อนุญาตให้แพทย์ ตรวจดูเอกสารหลักฐานเพื่อช่วยฟื้นความจำในระหว่างเบิกความได้อยู่แล้ว

(๓) ขณะเบิกความ ยืนตัวตรง โปรดอย่าเอามือล้วงกระเป๋หรือ ยืนพิงคอกพยาน

๑. จักรพิมพ์ครั้งที่ ๒ โดยสำนักพิมพ์ Butterworths, London, ๑๙๖๗, หน้า ๕๔

(๔) เบิกความให้ชัดเจน การเบิกความที่ตื้นนั้นจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนและต้องใช้ความพยายามของตนเองอีกส่วนหนึ่งด้วย ถ้าหากจะต้องเบิกความในศาลที่มีคณะลูกขุน (the jury) เวลาเบิกความ ควรมองคณะลูกขุนด้วย การมองผู้ฟังในขณะพูดนั้น เป็นการแสดงให้เห็นความสุจริตใจของผู้พูดเป็นอย่างดี

(๕) ฟังคำถามด้วยความตั้งใจ ควรคิดให้ถี่ถ้วนก่อนตอบ ตอบเฉพาะเท่าที่ถาม และตอบให้สั้นที่สุดเท่าที่จะสั้นได้

(๖) ใช้คำง่าย ๆ ฟังละเว้นการใช้ศัพท์แพทย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฟังฝึกซ้อมการใช้คำพูดง่าย ๆ นี้ให้คล่องแคล่วก่อนไปเบิกความ

(๗) โปรดอย่าตอบเลียงคำถาม ถ้าไม่ทราบว่าจะตอบคำถามนั้นอย่างไร ก็ตอบว่า “ไม่ทราบ” เพราะว่ามีผู้ใดที่จะรอบรู้เสียหมดทุกสิ่งทุกอย่าง

(๘) โปรดอย่าตอบคำถามด้วยอารมณ์ฉุนเฉียว และโปรดอย่าได้โต้เถียงในคอกพยาน ถ้าแพทย์ไม่เห็นด้วย ก็เบิกความยืนยันสั้น ๆ ว่าไม่เห็นด้วย โปรดอย่าอารมณ์เสียในขณะเบิกความ

(๙) การที่แพทย์จะลงความเห็นในเรื่องใดที่เบิกความก็ตาม แพทย์ต้องมีเหตุมีผล และต้องให้ความเป็นธรรมอย่างยิ่ง และ

(๑๐) โปรดอย่าเบิกความตอบคำถามเรื่องอื่นใดอันอยู่นอกเหนือวุฒิของตน

ผมไม่ทราบว่าท่านผู้ฟังจะคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับข้อแนะนำดังกล่าวนี้ในแง่ของแพทย์ไทย

สำหรับในแง่ของศาลไทยนั้น แม้ข้อแนะนำของท่านศาสตราจารย์นายแพทย์ธีร ชิมพ์ชัน ดังกล่าว จะแตกต่างไปจากที่ผมได้ให้ข้อคิดเห็นไว้บ้างในตอนต้น ก็เพียงในส่วนปลีกย่อยเท่านั้น ผมเห็นว่าข้อแนะนำดังกล่าว อาจนำมาใช้ในศาลไทยได้เป็นอย่างดีทั้งสืบประการ ยกเว้น

เฉพาะเรื่องเกี่ยวกับลูกขุน (the jury) เท่านั้น เพราะในระบบการศาลของเราไม่มีลูกขุน (the jury)

ในการซักถามพยานนั้น ศาลไทยก็ดำเนินแนวเดียวกันกับศาล
 ในศาลไทยแบ่ง
 เป็นสามตอน อังกฤษ กล่าวคือ แบ่งการซักถามพยานเป็นสามตอนด้วยกัน คือ ตอนแรก
 เป็นการซักถาม ตอนถัดไป การถามค้าน และตอนสุดท้าย การถามถึง*

(๑) การซักถาม ในตอนแรกซึ่งเรียกว่า การซักถาม นี้ สมมติเอาว่า แพทย์มาเป็น
 พยานโจทก์ ตอนแรกนี้โจทก์จะซักถามแพทย์ไป โจทก์มีหน้าที่อย่างเดียว
 คือ ซักถามแพทย์เพื่อให้แพทย์เล่าเรื่องเกี่ยวกับคนไข้ที่ตนรักษาว่า เป็น
 คำถามนำ
 อะไร แต่ว่าในชั้นซักถามนี้ ฝ่ายที่อ้างพยานมานั้นจะถามนำไม่ได้^๑ “คำ-
 ถามนำ” ในที่นี้หมายความว่า คำถามที่ผู้ถามบ่อนำคำตอบให้กับผู้ตอบโดย
 ตอบเพียงคำเดียวว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานมา
 นั้นต้องให้พยานเล่าไปเอง เพราะฉะนั้น ก็เป็นหน้าที่ของแพทย์อยู่เหมือน
 กันว่าก่อนที่จะไปเบิกความเป็นพยานที่ศาล ควรจะตระเตรียมและตรวจดู
 หลักฐานอันเกี่ยวกับเรื่องคนไข้ให้ทราบรายละเอียดพอที่จะเล่าเรื่องได้ดี
 โดยทนายของคู่ความฝ่ายที่อ้างสะกิดให้นิดเดียวว่า ขอความกรุณาเล่าไป
 หน่อยว่า คนไข้รายนี้มาหาพยานเมื่อไร เป็นอะไร บาดแผลมีอย่างไรบ้าง
 แพทย์ต้องเล่าไปให้ได้ ถ้าแพทย์ถูกซักถามรายละเอียดมาก แพทย์อาจจะ
 ต้องอ่านหรือดูรายละเอียดในรายงานหรือบันทึกช่วยความจำ เรื่องนี้ผมได้
 เรียนมาตั้งแต่แรกแล้วว่า สำหรับแพทย์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญย่อมจะอ่าน
 เอกสารที่ตระเตรียมมาได้เลย เพราะเป็นเอกสิทธิ์ของพยานผู้เชี่ยวชาญ

ในชั้นถามซักนี้ คู่ความฝ่ายที่อ้างก็จะซักถามแพทย์ตามประเด็นที่
 ฝ่ายตนตั้งไว้ในคำฟ้องหรือคำให้การเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับแพทย์

นี่เป็นการซักถามโดยคู่ความฝ่ายที่อ้างแพทย์มาเป็นพยาน

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๗

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๘

หลังจากคู่ความฝ่ายที่อ้างแพทย์มาเป็นพยานชักถามเสร็จแล้ว ก็ถึง (๒) การถามค้าน การถามพยานอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า การถามค้าน^๑ ในการถามค้านนี้ คู่ความฝ่ายตรงกันข้ามเป็นผู้ถามพยานและมักจะใช้คำถามนำ คือ บ่อนคำถามซึ่งมีคำตอบอยู่ในตัวว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ดังได้กล่าวแล้ว เพื่อให้พยานหลงประเด็นหรือตอบผิด นี่แหละครับเป็นเรื่องสำคัญซึ่งแพทย์จะต้องระมัดระวังตามสมควร เพราะคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามย่อมประสงค์จะจับผิดหรือจับโกหกพยาน หรือต้องการจะทำลายความเชื่อถือของแพทย์ในสายตาของศาลว่าแพทย์นี้เชื่อถือไม่ได้ คล้าย ๆ ว่าไม่รู้จักความจริงในเรื่องนั้นหรือรายละเอียดเหล่านั้นไม่ถูกต้อง ความจริงก็มีไม่ว่าพยานที่คู่ความฝ่ายตรงข้ามอ้างมาจะพูดความจริงทุกสิ่งไป

เท่าที่ค้นคว้ากันมาแล้วในวงการกระบวนการยุติธรรม วิธีการค้นหาความจริงจากพยานบุคคลได้ดีที่สุดนั้น ก็ได้แก่การถามค้านนี่แหละ โดยทนายของคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามล่อหลอกถามพยานด้วยคำถามแบบต่างๆ ถ้าเป็นเรื่องเท็จแล้ว ในไม่ช้าก็จะปรากฏจากคำเบิกความตอบคำถามค้านซึ่งขัดกันเองกับคำเบิกความซึ่งพยานได้ให้ไว้ก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าพยานทุกคนจะจงใจเบิกความเท็จเสมอไป บางครั้งพยานอาจเบิกความคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงโดยไม่มีเจตนาก็ได้ ทั้งนี้ ก็ด้วยคำถามค้านของคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามนี้อีกเหมือนกัน ที่อาจจะแสดงให้เห็นให้ศาลเห็นว่า ความจริงอาจจะมิได้เป็นอย่างที่พยานเบิกความก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทนายจำเลยย่อมจะมุ่งทำลายความเชื่อถือของพยานโจทก์ด้วยคำถามเหล่านี้ ในคดีอาญานั้นเพียงแต่ทนายจำเลยสามารถทำให้ศาลข้องใจหรือสงสัยในความถูกต้องของคำเบิกความของพยานโจทก์ได้ก็เป็นการเพียงพอสำหรับประโยชน์ในเชิงคดีของฝ่ายตนแล้ว เพราะหลักกฎหมายมีอยู่ว่า ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย

จริงอยู่ที่คำถามค้านมิใช่จะแสดงให้เห็นความจริงเสมอไป ทั้งนี้และทั้งนี้อยู่ที่ความสามารถและศิลปะในการถามค้านของทนายฝ่าย

ตรงกันข้าม บางคนก็ถามค้านเก่งมาก บางคนก็ถามไม่ได้เรื่องราว บางคนก็ถามด้วยคำถามและที่ทำไมไม่ค่อยจะสุภาพนัก ลีลาและชั้นเชิงต่างก็แตกต่างกันไป แต่วัตถุประสงค์ของการใช้คำถามค้านนั้นเหมือนกัน คือว่าเพื่อทำลายความเชื่อถือในตัวยุยาน และทำลายหรือสะกิดให้ศาลข้อใจในความถูกต้องของคำเบิกความพยานเท่านั้น ซึ่งเรื่องคำถามค้านนี้ คงได้กล่าวแล้ว กฎหมายยอมรับว่าเป็นวิธีที่จะค้นหาความจริงให้ได้ดีที่สุด เมื่อเราท่านทราบวัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าวนี้แล้ว แพทย์ก็ควรระมัดระวังอย่าเบิกความให้มีข้อผิดพลาดหรือข้อสงสัยได้ และแพทย์ก็ไม่ควรที่จะไปชี้แจงไกรถนายของคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามที่ใช้คำถามทำนองสบประมาทอยู่ในที่ แพทย์ควรจะอดทนตามสมควร และเบิกความให้ตรงตามที่เป็นจริง

คำตอบ “ใช่
แต่...”

มีข้อที่น่าสังเกตอยู่ข้อหนึ่งในชั้นถามค้านนี้ ทนายฝ่ายตรงข้ามมักจะพยายามถามนำต่าง ๆ คือ ถามเพื่อให้ตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” บางกรณีแพทย์อาจจะตอบ “ใช่ แต่...” พอขึ้น “แต่...” ทนายจำเลยอาจจะกล่าวสวนมาทันทีว่า “เอาละครับ ผมขอถามเพียงเท่านั้นแหละครับ” ผมแน่ใจว่า คุณเอื้อ บัวสรวง ก็คงเคยใช้มาบ้างไม่มากนักน้อยในการซักค้านพยาน พอทนายของคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามพูดเท่านั้น แพทย์ก็เกรงใจหรือมิฉะนั้นก็เลยลืมนำในเรื่อง “แต่...” ที่ตนพูดค้างไว้ และเลยพูดเรื่องอื่นต่อไป เรื่องนี้จะเห็นได้ว่า “ใช่” กับ “ใช่ แต่...” นั้น ต่างกันแบบหน้ามือเป็นหลังมือทีเดียว เพราะฉะนั้น ถึงแม้ว่าทนายฝ่ายตรงกันข้ามจะบอกว่า “ผมต้องการรู้เท่านั้นว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่” แพทย์ก็ต้องตอบว่า “ผมขอพูดให้จบ” ต้องยืนยันเลยว่า ขอพูดเรื่อง “แต่...” นั้น ให้สิ้นถ้อยกระทวงความ เพราะในแง่ของแพทย์ ประเด็นไม่ใช่อยู่ที่ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” เท่านั้น หากแต่ยังอยู่ที่อะไรต่ออะไรอีกก็ยาว เรื่อง “ใช่ แต่...” มีความสำคัญดังกล่าว จึงไม่ควรยอมให้ผ่านไปโดยไม่พูดให้สิ้นกระเส

ความเป็นอันขาด แพทย์จะต้องให้ความจริงตามหลักวิชาแพทย์ หรือตามข้อเท็จจริงที่พบเห็นมาโดยครบถ้วน

นอกจากนั้น ถ้าหากแพทย์เห็นว่ามีความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นที่ถูกซักถาม สมควรจะต้องพูดต่อจากข้อซักถามก็ต้องเบิกความต่อไปให้ครบถ้วนแทนที่จะทิ้งไว้ครึ่ง ๆ กลาง ๆ แม้ว่าทนายฝ่ายตรงข้ามจะบอกว่า “ผมพอแล้ว ” แพทย์ก็ต้องขออนุญาตศาลให้จดความข้อนี้ไว้ เพราะเป็นหลักวิชาแพทย์ และแพทย์เห็นว่ามีความสำคัญ

อนึ่ง มีคำถามบางคำถามซึ่งแพทย์ไม่จำเป็นต้องตอบ กล่าวคือ ถ้าเป็นการถามนอกเรื่องนอกประเด็น เป็นต้นว่า แพทย์ฟังกลับจากอันนี้มูนเมื่อวานนี้ใช่ไหม อย่างนี้ เป็นเรื่องนอกประเด็น แพทย์ไม่ต้องตอบอย่างใดก็ดี เรื่องที่คู่ความถามนั้น แม้แพทย์เห็นว่าเป็นเรื่องนอกประเด็น ศาลอาจจะเห็นเป็นเรื่องในประเด็นโดยตรง ศาลให้แพทย์ตอบแพทย์ก็ต้องตอบ นอกจากนั้นถ้าคำถามที่ถามแพทย์นั้น เป็นคำถามที่หมิ่นประมาท แพทย์ก็ตี จะทำให้แพทย์หรือบุคคลอื่นต้องคดีอาญาก็ดี แพทย์ไม่ต้องตอบ นอกจากศาลจะให้แพทย์ตอบโดยที่ศาลเห็นว่าเรื่องนั้นเป็นข้อสารสำคัญในอันที่จะชี้ขาดข้อพิพาท

คำถามที่แพทย์
ไม่ต้องตอบ

ปัญหาที่แพทย์ข้องใจกันอยู่ข้อหนึ่ง ก็คือว่า ถ้าหากว่าเป็นความลับของคนไข้ แพทย์ถูกถาม แพทย์จะเอามาเปิดเผยในศาลได้หรือไม่? ผมใคร่ขอเรียนว่า แม้แต่ในมรรยาทวิชาชีพของแพทย์เองก็ไม่ห้ามแพทย์ในเรื่องนี้ แพทย์เปิดเผยได้ครับ เพราะเป็นการเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่หรือว่าเปิดเผยต่อศาล ถึงแม้จะเป็นความลับของคนไข้ ซึ่งได้มาโดยวิชาชีพก็ตาม อย่างไรก็ตาม ผมยังอยากจะเรียนว่า เพื่อสงวนไว้ซึ่งมรรยาทในวิชาชีพ แพทย์น่าจะแถลงต่อศาลสักหน่อยว่าเรื่องนี้เป็นความลับของคนไข้ที่ได้มาในทางวิชาชีพ ขออนุญาตไม่ตอบ เว้นเสียแต่ศาลจะเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญในการพิจารณาประเด็นข้อพิพาทในคดีนั้น แพทย์ก็ยินดีที่จะตอบ

ความลับของคน
ไข้

แพทย์เบิกความ
เป็นปักษ์ต่อคู่
ความฝ่ายที่อ้าง
ตนมา

การถามค้านนี้ เป็นเรื่องที่คู่ความฝ่ายตรงกันข้ามเป็นผู้ถาม แต่ก็
มีอยู่กรณีหนึ่งที่คู่ความฝ่ายที่อ้างแพทย์มาเป็นพยานเองอาจถามค้านได้
กล่าวคือ ถ้าแพทย์เบิกความเป็นปักษ์หรือขัดต่อประโยชน์ในเชิงคดีแก่คู่
ความฝ่ายที่อ้างตนมา คู่ความฝ่ายนั้นอาจขออนุญาตศาลเพื่อซักถามแพทย์
เสมือนหนึ่งแพทย์เป็นพยานซึ่งคู่ความฝ่ายตรงกันข้ามอ้างมาก็ได้ ในกรณี
เช่นนี้ แพทย์อาจถูกถามด้วยคำถามนำ โดยทนายฝ่ายที่อ้างแพทย์มาเป็น
พยานได้

กรณีที่คู่ความ
ฝ่ายปักษ์ไม่
ถามค้าน

สำหรับการถามค้านนี้ ทนายความผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็น
ว่าเปรียบเสมือนตาบสองคม ถ้าถามไม่ดีแล้ว อาจจะเข้าเนื้อคู่ความฝ่าย
ของตนเองได้ เป็นต้นว่าแพทย์ตอบข้อซักถามของฝ่ายโจทก์ซึ่งอ้างตนมา
เป็นพยานไว้ไม่ชัดเจน หรือไม่ตรงประเด็น ถ้าฝ่ายจำเลยถามค้านเข้า
ก็เลยช่วยให้คำเบิกความของแพทย์ปากนี้สมบูรณ์ ยืนยันได้เต็มที่ หรือ
ในบางกรณีทนายฝ่ายตรงข้ามเห็นแล้วว่า ถึงจะถามค้านแพทย์ผู้เป็นพยาน
ปากนั้นไปอย่างไร ก็คงไม่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีของตนแต่ประการใด
ดังนี้ คู่ความฝ่ายตรงข้ามอาจไม่ถามค้านแพทย์เลยก็ได้

(๓) การถามติง

หลังจากที่คู่ความฝ่ายตรงกันข้ามถามค้านแล้ว คู่ความฝ่ายที่อ้าง
แพทย์มาเป็นพยาน มีสิทธิที่จะถามแพทย์ได้อีกครั้งหนึ่ง การถามตอน
สุดท้ายนี้เรียกว่า การถามติง^๒ การถามติงเป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความฝ่าย
ที่อ้างพยานมา ซักถามพยานอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้พยานอธิบายคำตอบที่ได้
ตอบผู้ถามค้านไปแล้วให้ได้ความกระจ่างชัดขึ้น หรือเมื่อพยานตอบคำถาม
ค้านไปยังไม่สิ้นกระแสความเพราะผู้ถามค้านไม่ประสงค์จะให้ตอบต่อไป
แล้วนั้น คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานมาก็อาจถามติงเพื่อให้พยานได้เบิกความ
ในข้อนั้น ๆ ให้สิ้นกระแสความด้วย หรือว่า เมื่อตอนตอบคำถามซักของ
ตนนั้น พยานเบิกความไว้อย่างหนึ่ง พอถูกถามค้านกลับเบิกความเป็น

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๗ วรรค ๖

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑๗

อีกอย่างหนึ่ง จึงถามถึงเพื่อให้พยานยืนยันเลือกเอาว่าจะเบิกความอย่างไรแน่ ในตอนถามถึงนี้ คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานมาก็จะใช้คำถามนำไม่ได้ เช่นเดียวกัน จะต้องให้แพทย์ยืนยันเอง และตอบเอง ฉะนั้น ถ้าแพทย์รู้สึกตัวว่าที่ตอบคำถามค้านไปแล้วผิดพลาดไป หรือว่าขัดกันเองกับที่เบิกความไว้ในตอนตอบคำถามซัก ความจริงเป็นอย่างไรแพทย์ก็แถลงไปจำไม่ได้ หรือไม่ได้สังเกต ก็แถลงไปตามที่เป็นจริง อนึ่ง ในการถามถึงนี้ ผู้ถามจะใช้คำถามในเรื่องอื่นนอกจากเรื่องที่แพทย์ผู้เป็นพยานได้ตอบคำถามค้านก็ไม่ได้ ดังนั้น ในกรณีที่ไม่มีคำถามค้านก็ย่อมไม่มีการถามถึงด้วย

หลังจากที่มีการซักถาม ถามค้าน และถามถึงถ้าหากมี ทั้งสามขั้นนี้แล้ว ก็ไปถึงขั้นที่ศาลเองอาจจะถามปัญหาอื่นใดก็ได้ที่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี เพื่อให้คำเบิกความของพยานบริสุทธิ์หรือชัดเจนยิ่งขึ้น หรือเพื่อสอบสวนถึงพฤติการณ์ที่ทำให้พยานจึงเบิกความเช่นนั้น นอกจากนั้น ถ้าคู่ความเห็นว่ายังมีความข้ออื่นที่ควรจะถามพยานอีก ก็ขออนุญาตศาลถามต่อไป ถ้าคู่ความฝ่ายใดได้รับอนุญาตให้ถามพยานได้ดังกล่าวนี้ คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งย่อมถามค้านพยานได้อีกในข้อที่เกี่ยวกับคำถามนั้น แต่เรื่องถามหรือตอบเพิ่มเติมนี้ ขอเรียนย้ำว่าเป็นดุลพินิจของศาลที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาต โดยปกติในการสืบพยานก็มีเฉพาะแต่เพียง การซักถาม ถามค้าน และถามถึง เท่านั้น

การซักถามพยาน
หลังจากการซัก
ถาม ถามค้าน
และถามถึง

เมื่อแพทย์เบิกความแล้ว ศาลก็จะอ่านคำเบิกความของแพทย์ซึ่งศาลจดไว้ให้แพทย์ฟัง ถ้าแพทย์เห็นว่าคำเบิกความตอนใดไม่ตรงกับที่เบิกความก็ต้องแถลงขอให้ศาลแก้ไขเสียให้ถูกต้องก่อนลงลายมือชื่อในคำเบิกความนั้น^๑

การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำเบิกความที่ผิดพลาดหรือบกพร่อง ในระหว่างการพิจารณาของศาล และหลังจากนั้น สำหรับในแง่ของแพทย์ในฐานะเป็นพยานเอง ก็มีข้อน่าคิดว่า ถ้าบังเอิญแพทย์คิดขึ้นได้ว่าเบิกความผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่องไป ใครจะขอเบิกความแก้ไขหรือเพิ่มเติมจะกระทำได้หรือไม่ ถ้ายังอยู่ในระหว่างการเบิกความ ไม่ว่าตอนใด คือ ตอนซักถาม ถามค้าน ถามติง หรือตอนที่ศาลอ่านคำเบิกความให้ฟัง แพทย์อาจแถลงต่อศาลได้เสมอว่า ตนขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำเบิกความให้ถูกต้อง อย่างไรก็ดี การที่ขอแก้ไขคำเบิกความในลักษณะดังกล่าว บางครั้งก็จะเป็นการเบิกความไม่อยู่กับร่องกับรอย อาจทำให้น้ำหนักคำพยานอ่อนไปกว่าที่ควรก็เป็นได้ และโดยปกติศาลก็จะต้องบันทึกไว้ในคำเบิกความของแพทย์ด้วยว่า แพทย์ได้แถลงขอแก้ไขคำเบิกความในตอนใดบ้าง

สมมติต่อไปว่า ถ้าแพทย์กลับโรงพยาบาลแล้วเพิ่งนึกขึ้นมาได้ว่าเบิกความผิดพลาดไปเสียแล้ว จะขอแก้ไขคำเบิกความของตนใหม่ให้ถูกต้อง กรณีเช่นนี้ย่อมทำไม่ได้ ในคดีหนึ่ง ซึ่งเจ้าพนักงานมาเบิกความ เป็นพยานแล้ว ภายหลังเจ้าพนักงานผู้นั้นมีคำร้องมาถึงศาลขอแก้ไขคำเบิกความใหม่ อ้างว่าตนเข้าใจผิด ความจริงควรจะเป็นดังที่แถลงมาในคำร้องนั้น ทั้งนี้ ศาลยกคำร้อง ศาลไม่อนุญาตเพราะการสืบพยานปากนั้นสิ้นสุดไปแล้ว ทั้งคู่ความฝ่ายตรงข้ามก็หมดโอกาสที่จะถามค้านแล้วด้วย อย่างไรก็ดี ตามปัญหาที่ยังมีทางแก้ไขอีกทางหนึ่ง คือ ถ้าศาลเห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เป็นการจำเป็นที่จะต้องสืบพยานปากนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ศาลจะเรียกพยานปากนั้นมาสืบใหม่ก็ได้ แต่พึงระลึกว่าการที่ศาลจะปฏิบัติอย่างนี้ก็เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจริง ๆ เท่านั้น^๑

การชั่งน้ำหนักคำพยานของศาล เมื่อการสืบพยานของกลุ่มความทั้งสองฝ่ายเสร็จเรียบร้อยแล้ว การพิจารณาตัดสินคดีของศาลก็เสร็จสิ้น ในการตัดสินคดีของศาลนั้น ศาลก็ต้องชั่งน้ำหนักคำพยานของกลุ่มความทุกฝ่ายดูว่าสมควรจะรับฟังหรือไม่รับฟัง

พยานปากใด หรือรับฟังเพียงใด ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของศาล โดยเฉพาะ สำหรับพยานซึ่งเป็นแพทย์นั้น ตั้งได้กล่าวแล้วในตอนต้นว่า โดยปกติศาลก็รับฟังตามที่แพทย์เบิกความเสมอ ทั้งในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญและในฐานะประจักษ์พยาน แต่ถ้าคำเบิกความของแพทย์นั้นขัดต่อสามัญสำนึกที่ดี หรือไม่หนักแน่นหรือขัดแย้งกันเองก็ดี หรืออีกฝ่ายหนึ่งก็มีพยานซึ่งเป็นแพทย์มาเบิกความเหมือนกัน แต่คำเบิกความของแพทย์ทั้งสองฝ่ายขัดแย้งกัน เช่นนี้ ศาลก็ต้องชั่งน้ำหนักคำพยานแพทย์ดูอีกชั้น หนึ่งว่าสมควรจะรับฟังคำเบิกความของฝ่ายใด เพียงใด หรือถ้าหาก คำเบิกความของพยานทั้งสองฝ่ายขัดแย้งต่อเหตุผลธรรมดา ศาลจะไม่รับฟังทั้งสองฝ่ายก็ได้ และในกรณีที่เป็นจริง ๆ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมแล้ว ศาลอาจเรียกผู้เชี่ยวชาญของศาลเองมาเบิกความในประเด็นเดียวกันนั้นอีกก็ได้

วิธีปฏิบัติของศาลอังกฤษในเรื่องพยานทางแพทย์นั้น ศาลมักจะให้ คู่ความตกลงกันให้แพทย์คนใดคนหนึ่งทำความเห็นในประเด็นที่พิพาทเสียก่อน ถ้าทำได้ เทียบได้กับการที่ศาลไทยให้คู่ความทำแผนที่ที่พิพาท ในกรณีพิพาทเรื่องที่ดินเสียก่อน ถ้าตกลงกันได้ในเรื่องแรกเกี่ยวกับแผนที่ที่พิพาทแล้ว การพิจารณาของศาลก็ย่อมสะดวกเข้า ในกรณีความเห็นของแพทย์ก็เป็นเช่นเดียวกัน ต่อเมื่อคู่ความตกลงกันในเรื่องความเห็นของแพทย์ไม่ได้ ศาลอังกฤษจึงจะให้แต่ละฝ่ายนำพยานทางแพทย์มาสืบพยานที่ศาล ในทางปฏิบัติของศาลไทยในปัจจุบันยังไม่มีในเรื่องนี้ เพราะการอ้างแพทย์เป็นพยานทั้งสองฝ่ายยังมีน้อยอยู่ แต่เมื่อมีการอ้างพยานทางแพทย์มากขึ้น วิธีปฏิบัติของศาลอังกฤษก็น่าจะช่วยให้การพิจารณาคดีในศาลไทยสะดวกมากขึ้นทีเดียว

อีกเรื่องหนึ่งที่ผมใคร่จะขออภิปรายก็คือ เมื่อมีคนไข้มาหาแพทย์ให้รักษานั้น อาจมีกรณีที่แพทย์สงสัยว่าคนไข้ที่มาให้แพทย์รักษาอาจถูกทำร้ายมา หรือว่าคนไข้นั้นเองเป็นคนร้าย อย่างนี้แพทย์จะต้องปฏิบัติ

วิธีปฏิบัติของ
ศาลอังกฤษเกี่ยว
กับพยานทาง
แพทย์

การแจ้งความ
เกี่ยวกับคนไข้มี
ส่วนพัวพันในคดี
อาญา

อย่างไร? ตามหลักกฎหมายและในทางปฏิบัติของแพทย์ชาวอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมรรยาทของวิชาชีพเวชกรรมของอังกฤษถือว่าแพทย์มีหน้าที่ ๒ ประการ คือ ประการแรก คือ แพทย์ต้องรักษาคนไข้รายนั้น แม้จะเป็นคนร้ายก็ต้องรักษา และหน้าที่อีกประการหนึ่งก็คือ หน้าที่ในฐานะพลเมืองคือ แพทย์จะต้องแจ้งความเรื่องนี้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทันที ตามกฎหมายไทย ในความเห็นของผม กรณีคนไข้ซึ่งเป็นคนร้ายปล้น สกมภ์มา หรือคนไข้ที่ถูกเร่ดลุมมา มาขอให้แพทย์รักษา และแพทย์ก็รักษา ให้แต่ที่ว่าแพทย์ไม่แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้น แพทย์ไม่มีความผิดทางอาญา เพราะไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้แพทย์แจ้งความ แต่ว่ากรณีจะผิดมรรยาทในวิชาชีพหรือไม่ เป็นข้อที่น่าคิดอยู่ สำหรับผมเองนั้น ผมเห็นว่าแพทย์สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และไม่น่าถือว่าเป็นการขัดต่อมรรยาทแห่งวิชาชีพแต่ประการใด ผมขอกราบเรียนถามท่านศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน ไว้ในวาระนี้ด้วย ว่ามีความเห็นประการใดในเรื่องนี้

ข้อคิดเกี่ยวกับ
มรรยาทในวิชา
ชีพของแพทย์

เรื่องที่ผมกล่าวมาแล้วนั้น เป็นเรื่องซึ่งไม่มีบทกฎหมายกำหนดให้แพทย์ต้องแจ้งความ จึงมีปัญหาน่าคิดว่าสมควรที่แพทย์จะต้องแจ้งความหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่มรรยาทแห่งวิชาชีพ

ในบางเรื่อง
แพทย์มีหน้าที่
ตามกฎหมายจะ
ต้องแจ้งความ

ส่วนเรื่องที่ผมจะกล่าวต่อไปนี้เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งบางเรื่องก็เป็นหน้าที่ทั่วไป บางเรื่องก็เป็นหน้าที่ของแพทย์โดยตรง

๑. ตามกฎหมายอังกฤษ ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์คิธ ซิมพสันให้ความเห็นในเรื่องเดียวกันนี้ว่า:

'In matters of crime the doctor is in greater difficulty. If a man injured by shattered glass and sought by the police for a house-breaking and robbery with violence, or an habitual abortionist's victim comes into a doctor's hands ill and in need of professional attention, a doctor has both the duty to attend his patient, and also to communicate the facts that he has good reasons to believe are unlawful to the police. When done with discretion this is unlikely to be in breach of the doctor/patient relationship, for to say nothing might well appear condone the offence: A Doctor's Guide to Court, second edition (London: Butterworths), 1967, p. 17.

ตัวอย่างกรณีที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ในการแจ้งความไว้ เป็นการทั่วไปไม่ว่าจะเป็นแพทย์หรือไม่ เช่น ถ้าหากแพทย์รู้ด้วยประการหนึ่งประการใดว่า คนไข้ที่มาขอรักษานั้นเป็นผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ จำเป็นอย่างยิ่งที่แพทย์จะต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ อย่างไรก็ตาม คนไข้ดังกล่าวนี้ แพทย์ก็น่าจะต้องรักษานะครับ ไม่มีปัญหา แต่ต้องแจ้งความด้วย ถ้าไม่แจ้งความแล้ว มีความผิดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕

ผู้ใดพบคนเกิดใหม่ซึ่งถูกทิ้งไว้ หรือผู้ที่พบศพคนตายนอกบ้าน ต้องแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่พบ ในกรณีคนเกิดต้องแจ้งโดยไม่ชักช้า ในกรณีคนตายต้องแจ้งภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาพบศพ ตามมาตรา ๑๒ และ ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ ตามลำดับ มิฉะนั้นย่อมมีความผิดตามมาตรา ๔๐ พระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้

ตัวอย่างกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของแพทย์โดยตรงที่จะต้องแจ้งความต่อเจ้าพนักงานเมื่อแพทย์ได้พบโรคภัยบางอย่างในการตรวจคนไข้ ซึ่งอาจเป็นภัยต่อสังคม มีอาทิ การแจ้งความเกิดโรคติดต่ออันตรายตามมาตรา ๖ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พุทธศักราช ๒๔๗๗ การแจ้งความตามพระราชบัญญัติโรคเรื้อน พุทธศักราช ๒๔๘๖ มาตรา ๗ และการแจ้งความตามพระราชบัญญัติไข้จับสั่น พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๗ เป็นต้น

ถ้าแพทย์ละเลยไม่แจ้งความในกรณีดังกล่าวมาทั้งสามกรณีนี้ ย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

ข้อควรคำนึงข้อสุดท้าย ที่ผมใคร่ขอฝากไว้แก่วงการแพทย์และวงการทนายความไทย ก็คือ ในคดีอาญานั้น จำเลยได้กระทำความผิดโดยมีเจตนาหรือไม่? เป็นเรื่องสำคัญในการต่อสู้คดีอุกฉกรรจ์ ในศาลอังกฤษนั้นแทบจะกล่าวได้ว่า เป็นจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนคดี

ในคดีอาญาความ
วิกฤต สมควร
เป็นข้อต่อสู้สำคัญ
ของจำเลยที่จัด
บทพร้อม

ทั้งหมดที่จำเลยจะต่อสู้ว่าตนวิกลจริตในขณะกระทำผิด และทั้งโจทก์และจำเลยต่างก็อ้างจิตแพทย์มาเป็นพยานตน แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพจิตของจำเลย เพื่อให้ศาลได้มีโอกาสพิจารณาว่าจำเลยควรจะต้องรับผิดชอบทางอาญาเต็มທີ່หรือเพียงบางส่วน เนื่องจากจิตไม่ปกติของจำเลยนั้น ซึ่งก็เป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งในคำนำความยุติธรรมให้แก่คู่ความทุกฝ่าย แต่น่าเสียดายยิ่งนัก ที่วงการทนายความไทยไม่ค่อยได้ใช้ข้อต่อสู้เรื่องวิกลจริตให้แก่จำเลยในคดีอาญาเลย ความจริงเรื่องวิกลจริตนี้น่าจะเป็นข้อต่อสู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าได้จิตแพทย์ที่สามารถมาเบิกความที่ศาลถึงสุขภาพจิตของจำเลยได้ และถ้าฝ่ายจำเลยอ้างจิตแพทย์ได้ โจทก์ก็ย่อมอ้างได้เช่นกัน เพื่อเป็นการช่วยกันผดุงความยุติธรรมให้แก่ผู้เป็นคดีความ เรื่องนี้สมควรได้รับการพิจารณาด้วยดีจากวงการแพทย์และวงการทนายความไทยด้วย

ในชั้นนี้ ผมใคร่ขออภิปรายเพียงแค่นี้ก่อนครับ

- คำถาม เกี่ยวกับ ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : สำหรับในครั้งนี้นผมก็ใคร่จะ
หมายเรียกให้ หมายถึง แพทย์ไปศาล ขอเรียนท่านไว้ก่อนว่า ที่คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร ถามไว้เมื่อกี้ ผมขอ
ตอบทีหลัง ตอนนี้อยากจะถาม คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร ก่อน เรื่องซึ่ง
ผมสงสัย ก็คือ ในหมายเรียกพยานของศาลเขียนว่า พรุ่งนี้ ให้แพทย์ไป
เจ็ดโมงเช้า เพราะว่า ตามกฎหมายจะต้องให้ตัวผู้รับหมายทราบล่วงหน้า
ไม่ต่ำกว่า ๓ วัน อย่างนี้ แพทย์จะทำอย่างไร ?
- คำตอบ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ในทางปฏิบัติ ศาลจะออกหมายเรียกพยานโดย
ให้พยานทราบล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า ๓ วัน ตามกฎหมายเสมอ* แต่ก็เป็นที่
ทราบกันอยู่โดยทั่วไปว่า บางครั้งกว่าแพทย์จะได้รับหมายเรียก ก็จะต้อง
ไปเบิกความเป็นพยานในวันรุ่งขึ้นแล้ว ช้าบางทีได้รับหมายในวันสืบพยาน
นั่นเองก็มี ว่ากันโดยเคร่งครัด ถ้าแพทย์ปฏิเสธไม่ยอมไปศาลตามนั้น
เพราะมิได้รับหมายเรียกก่อนสามวัน แพทย์ก็ไม่มีผลความผิดทางอาญา

แต่อย่างไร ส่วนเรื่องที่สมควรอย่างไร ในกรณีที่ได้รับหมายเพียงวันเดียว หรือก่อนหน้าเบิกความเพียงไม่กี่ชั่วโมง ก็เป็นเรื่องของอรรถศาสตร์ระหว่าง แพทย์กับคู่ความฝ่ายที่อ้าง ที่จะถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันเพียงไรเท่านั้น

ส่วนเวลานัด ๗.๐๐ น. นั้น ขอเรียนว่า โดยปกติศาลจะนัดสืบพยาน เฉพาะในเวลาราชการ คือ ระหว่าง ๘.๓๐ น. ถึง ๑๖.๓๐ น. เท่านั้น เว้น แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น และก็เพื่อประโยชน์แห่งความ ยุติธรรมจริงๆ เมื่อคู่ความร้องขอ ศาลอาจพิจารณานอกเวลาราชการให้ก็ได้ และถ้าศาลกำหนดเวลาให้แพทย์ไปศาล ๗.๐๐ น. แม้จะเป็นวันหยุดราชการ แพทย์ผู้ถูกเรียกก็ต้องไปตามวันเวลาที่ศาลนัดนั้น

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ที่นี้ขอเชิญ คุณเอื้อ บัวสรวง อภิปรายในแง่ของทนายความ เสร็จแล้วขอความกรุณาตอบคำถามของ คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร ด้วย ขอเชิญ คุณเอื้อ บัวสรวง ครับ

นายเอื้อ บัวสรวง : ท่านศาสตราจารย์และคุณหมอมที่เคารพทั้งหลาย

ได้ฟังท่านผู้มีเกียรติมากที่สุดในเมืองไทย ได้แก่ผู้พิพากษามาแล้ว ไม่ทราบว่าจะพอทบทวนฟังผมซึ่งเป็นหมอกความ ซึ่งนับว่ามีเกียรติน้อยที่สุดในศาล ต่อไปได้หรือไม่? ถ้ายังทบทวนฟังต่อไปได้ ก็จะขอบพระคุณมาก กระผมรู้สึกตัวเองว่าในการที่รับบัญชาจากท่านศาสตราจารย์หมอสงกรานต์ฯ ให้มาพูดนี้ ก็เป็นการกล่าวหาญชาญชัยอยู่ไม่น้อย ที่จะเอาหมอกความมาพูด ให้หมอยาฟัง แต่ว่าผมก็จะได้ใช้หนี้ศิริราชเสียที เพราะเคยมานอนผ่าฟุง ที่นี้ (คือ ตัดไส้ตึงออก) คุณหมอมที่ผ่าผมก็นั่งฟังอยู่ด้วย ท่านศาสตราจารย์ ยัดเยียดตำแหน่งสำคัญให้ผมนั้น ผมก็รู้สึกว่าจะต้องชดใช้บุญคุณอยู่ไม่น้อย เพราะบิดาของภรรยาผมก็สำเร็จจากศิริราชในปีที่ผมเกิดพอดี บัดนี้ ภรรยา ผมก็ได้อพยพไปพร้อม ๆ กับแพทย์ศิริราช ไปหากินทางฝั่งกรุงเทพ ฯ เห็นจะดีใจที่ไม่ต้องข้ามฟากนั่นเอง ผมก็อยากจะเรียนถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ประสบมาในโรงศาลตลอดเวลายาวนานตั้ง ๓๐ ปี ที่หา

ประสบการณ์
เกี่ยวกับคดีความ

ทางหมอมความเรื่อยมา ก็อยากจะเล่าอะไรๆ ให้ฟังว่า สิ่งใดที่ประสบจากหมอยา จะเป็นของที่อยู่ไม่น้อยถ้าหากว่าบรรดาท่านผู้ฟังเป็นนายแพทย์ก็ดี และที่เกี่ยวข้องกับทางแพทย์อยู่ด้วย นึกขึ้นได้ว่า กรณีสำคัญที่สุดเมื่อประมาณ ๒๐ ปีมาแล้วนี้ ก็คือ กรณีสวรรคต นายแพทย์เบิกความกันอย่างสำคัญ คนโน้นก็ว่าอย่างนั้น คนนั้นก็ว่าอย่างนี้ หมอมความอย่างผมนี้สติปัญญาน้อยเต็มที ก็ยังไม่ค่อยรู้ว่า “สປາສຸຸມ” เป็นอย่างไร ก็ค่อยๆ คลีคลายเข้าใจไปที่ละน้อย พอรู้ว่าเกิดอาการเกร็ง อย่างโน้นอย่างนี้ ก็ค่อยๆ รู้ไปที่ละน้อย ในที่สุดก็มีคำพิพากษาในกรณีสวรรคตไปแล้ว แต่เรื่องนั้นคลายไปจากความจำตั้ง ๒๐ ปี คนเราก็ไม่อยากจะพูดถึงกันอีก

แพทย์เบิกความ
จนศาลปล่อย
จำเลย

แต่เรื่องก็ดังขึ้นมาใหม่เมื่อไม่กี่วันมานี้เอง แต่ท่านท่านที่ไปเป็นพยานสำคัญที่ศาลเชื่อและปล่อยไปก็ไม่ใช้ใครที่ไหน ท่านก็นั่งกลางอยู่นี่เอง คือ ท่านศาสตราจารย์หมอมสงกรานต์ ฯ ท่านเบิกความเสียจนกระทั่งศาลปล่อยตัวจำเลยไป เรื่องนั้นก็คือ เรื่องที่สุรพลนักร้องเพลงเอกได้ถึงแก่กรรมไป แต่ท่านให้ความเห็นเลยทีเดียวว่า จากภาพถ่ายอะไรของท่านก็ไม่ทราบ เชื่อว่าอีกสักประเดี๋ยวท่านจะอธิบายให้ฟัง หรือท่านอธิบายให้พวกเราแล้วก็ไม่ทราบ แต่ผมอยากจะฟังอีกสักทีว่า ทำไมคนที่ส่งมานี้ไม่ใช่ผู้ร้าย ท่านสามารถชาญชัยให้ศาลเชื่อถึงขนาดนั้น นี่ละครับพยานแพทย์ที่ศาลต้องเชื่อ และทนายจำเลยภาคภูมิใจที่ท่านได้เสนอวิชาอาชีพรของท่านต่อโรงศาล โดยเป็นฝ่ายอ้างอิงไปด้วย ส่วนผมนั้นเป็นทนายจำเลยที่ไม่ค่อยได้ความอาญาเท่าไร มีแต่เขาเชิญไปแสดงทีวี เชิญในนามของเนติบัณฑิตยสภา แสดงไปแสดงมา เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม นี้ ไปเฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ท่านรับสั่งว่า นี่หรือทนายจำเลย ที่ถามจนกระทั่งพยานผู้หญิงเขาร้องไห้ไปนะ แหม กระผมไม่ทราบว่าพระราชเสาวนีย์อันนี้ดีหรือชมผมแน่ ผากไว้ให้คิด จะว่าความอาญาทั้งที่ก็ดังทางทีวี ดังที่พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระบรมราชินีดังที่กล่าวมานั้น

ผมจะเล่าถึงเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นแม้แต่ในสำนักงานของผมก็ดี และที่บ้านเอง พาดพิงมาถึงศิริราชก็ดี เป็นคดีที่ยังไม่ได้ตัดสินคดี และในเรื่องหนึ่งที่ทนายอย่างผมถูกฟ้องว่าทำพินัยกรรมปลอม พินัยกรรมฉบับนั้นทำโดยทนายก็จริง แต่ก็ต่อหน้าศาสตราจารย์ของศิริราช ทำให้แก่คนซึ่งกำลังเจ็บอยู่ที่ศิริราชนี้ เวลาก็ยังเป็นคดีในโรงศาล ไม่รู้ว่าผู้พิพากษาทางขวามือของผมจะตัดสินว่าอย่างไร? เพราะว่าในสำนักงานของผมผมกลัวเรื่องนี้เต็มที ผมไม่กล้ามาทำพินัยกรรมในโรงพยาบาลเด็ดขาด เพราะว่ามันใกล้เสียงอันตราย เพราะคนเจ็บอยู่ที่นี่ไม่รู้ว่าจะเจ็บขนาดไหน ทำพินัยกรรมได้หรือไม่? ถ้าหากเผชิญผลตกต่ำเสียทีไป เกิดไปลากคนที่ไม่เคยทำพินัยกรรมแล้วมาย่องทำกันไป ย่องมาเอาใครกตลายนี่ว มีมือไปแพทย์ก็ไม่ทราบ เราก็ตกอยู่ในอาการที่จะตกเข้าที่ยากเสียเอง โดยยังไม่ทันมีเรื่องราวอะไร ฉะนั้น ผมอยากจะแนะนำผู้ที่อยากทำพินัยกรรมว่า ทางที่ดีละก็ เชิญนายอำเภอบางกอกน้อยให้มาทำให้ รู้แล้วรู้รอดไป ก็เพราะว่าเขาเป็นเจ้าพนักงาน ก็เป็นอันปลอดภัย อย่างน้อยเราก็มาเป็นเพียงพยานเซ็นชื่อให้เขาไป

การทำพินัยกรรม
ในโรงพยาบาล

ผมจะเล่าอีกเรื่องหนึ่ง เกิดยุ่งกันใหญ่ในคณะสงฆ์ บอกชื่อเลยก็ได้ เป็นผู้ป่วยของศิริราชเหมือนกัน ถึงกับจัดห้องพิเศษกันเป็นการใหญ่ คือหลวงพ่อกิม หลวงพ่อกิมมีชื่อสมณศักดิ์ว่า พระครูวิสัยโสภณ เป็นผู้ที่เชื่อกันว่ามีวิญญานของหลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืดมาเข้าประทับทรง และสามารถบันดาลให้ความศักดิ์สิทธิ์ได้ ท่านเป็นโรคที่บรรดานายแพทย์วินิจฉัยแล้วว่า เป็นมะเร็งที่หลอดลมหรือหลอดอาหาร เป็นเหตุให้กลืนอาหารไม่ได้เป็นเวลานาน ก็จำเป็นที่จะต้องทำพินัยกรรมเหมือนกัน นั้นผมก็ระวังตัวอยู่แล้ว วันที่ท่านทำพินัยกรรมเป็นวันที่ท่านลาออกจากศิริราชนี้ไปอยู่ที่วัดเขี้ยวมนฺฑล คือว่าจะทำการเผาศพท่านไม่ยอมเผาศพประทานโทษเถอะครับ มีนายแพทย์อีกคนหนึ่งสำเร็จจากต่างประเทศเหมือนกัน ว่าจะรักษาทางในหรือทางเชิญเทพฯ มารักษาท่านได้ ท่าน

การทำพินัยกรรม
ของภิกษุรูป
หนึ่งที่ศิริราช
พยาบาล

สมัครใจไปทางนั้น ระหว่างที่ท่านพักฟื้นอยู่ที่วัดเอี่ยมวรณุช ก่อนที่จะไป
 เข้าโรงพยาบาลกลางนั้น บ้านกระผมอยู่ติดวัดเอี่ยมวรณุช ทั้งก็เป็น
 สาธุศิษย์ท่าน รวมทั้งได้เคยไปอินเดียกับท่านมาด้วย เป็นไวยาวัจกร
 ของท่านขณะไปอินเดีย โดยต่างคนต่างไปพบกันบนเครื่องบิน แล้วก็
 สมัครใจที่จะเป็นไวยาวัจกรท่าน เมื่อได้ไปด้วยกันก็เห็นว่ามีความสนิทสนม
 กันมากในฐานะที่ผมเป็นทายาทคนหนึ่งของวัดเอี่ยมวรณุช ก็จำเป็นต้อง
 รับใช้ท่านอยู่ด้วย ท่านก็ให้ทำพินัยกรรม ผมรู้สึกเสีย ๆ สิ้นหลังอยู่แล้ว
 ว่าทำอะไรไม่ดี ตามอุคมคติที่เรียนมาแล้วข้างต้นว่า จะไม่ทำอะไรให้คนไข้
 แต่เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ ผมก็ให้คนใกล้ชิดกับท่านเป็นคนเขียนพินัย-
 กรรมตามคำบอกของผม โดยที่ผมไม่ยอมลงชื่อด้วย เพราะกลัวจะเกิด
 เรื่องใหญ่ เอาคนบักซ์ไต่ด้วยกันเขียนดีกว่า ก็ตกลงเขียนพินัยกรรมตาม
 คำบอกของผม พอเขียนเสร็จแล้วผมก็ให้คนใกล้ชิดกับท่านเป็นพยาน
 กันเอง จะได้รู้ว่าท่านทำเอง สติดีไม่ตีกีไม่มีนายแพทย์แล้วไม่แน่ใจ เรา
 ทำให้ท่านนั้น เป็นหมอกความไม่ต้องอาศัยหมอยาเพราะว่าอยู่ที่วัด นาย
 อำเภอมาก็เป็นเรื่องยุ่งยาก ระหว่างที่ทำพินัยกรรมนั้นเผชิญในพินัยกรรม
 ฉบับนั้นไม่ได้ยกอะไรให้ใคร เป็นแต่จะให้สร้างเจดีย์ในวัดเป็นราคา๒ล้าน
 กว่าบาท ผมก็บอกว่าเงินในแบงค์พวกเรามีหรือ ๒ ล้านกว่าบาท ไวยา-
 วัจกรที่มาจากบักซ์ไต่บอกว่ามี ๘ แสนเท่านั้น ผมบอกว่า หลวงพ่อครับ
 ทำพินัยกรรมตั้ง ๒ ล้าน เงินเรามีอยู่ ๘ แสนมันก็หมีนเหม่อันตรายนะครับ
 ไม่แน่ว่าหลวงพ่อสั้นไปแล้วจะมีคนมาทำอีกตั้งล้านกว่าบาทหรือเปล่า ?
 หลวงพ่อกลับบอกว่า มีสินะ ไม่มีจะเขียนไปได้หรือ ผมก็ว่า เอา เขียน
 ก็เขียนตามแปลนตัดไม้ได้ สองล้านก็เป็นอันผ่านไป

ท่านก็มีรณภาพลงจริง ๆ ที่โรงพยาบาล โดยการรักษาทางเท
 นายแพทย์ผู้นั้น นายแพทย์ปัจจุบันสำเร็จจากเยอรมันด้วย ก็ยังได้บอก
 กับผมว่า เทพท่านไม่รักษาแล้ว วิญญาณหลวงพ่อกำลังออกจากร่าง
 ทำเดียวไม่ยอมอยู่ เห็นจะต้องไปแน่ ท่านจะต้องมรณภาพ ผมเห็นท่าน

จะไปแล้วผมก็เลยคุมอยู่จนเห็นใจท่าน ไปจนได้ ในที่สุดท่านก็มรณภาพไปจริง ๆ เราต้องรีบเอาศพท่านมาที่วัดเอี่ยมวรนุช พวกปักษ์ใต้ไม่ยอมจะเอาไปให้ได้ ผมบอกให้รอสักประเดี๋ยว ผมจะทูลอัญเชิญพระสังฆราชมาเดี๋ยวนี้ เพื่อจะมาอาบน้ำศพและถ่ายรูปเป็นเกียรติยศ พวกนั้นก็เลยยอมจะเอาไปให้ได้ ผมบอกว่า “เอาอย่างนี้ดีกว่า เตี้ยคุณประสาท ๖ มาแล้ว เอาศพไปทางเครื่องบิน” เขาก็ไม่ยอม เมื่อไม่ยอมก็เอาละ นายเอื้อ ๆ นี่แหละอาบน้ำศพ ทำกันไปตามพิธี ก็มอบศพให้เขาไปใส่รถยนต์โกดังคันเล็ก ๆ ไปจนได้ ช่างเขา เหตุการณ์ไม่หยุดยั้งอยู่เพียงเท่านี้ ก็มีการเปิดกุฏิกันขึ้น ปรากฏว่าเมื่อเปิดกุฏิ เปิดชั้นน้ำพานรองซึ่งไม่มีน้ำ ในนั้นเป็นรณบัตรทั้งสิ้น จะเปิดหีบก็รณบัตรทั้งนั้น จะเปิดตู้ก็รณบัตรทั้งนั้น นับกันอยู่เจ็ดวันเจ็ดคืน นับได้ ๓ ล้านบาทเศษพอสร้างเจดีย์อันนั้น แต่ไม่ยุติ กลายเป็นว่า “พินัยกรรมไม่เป็นพินัยกรรมไปแล้ว” โดยหาว่าไปเขียนมีชีตฆ่า ผมก็เอาคำพิพากษาฎีกาให้ดูว่า มีชีตฆ่าเล็กน้อยถึงไม่เซ็นไว้ก็ไม่เสียหาย เป็นอันว่าใช้ได้ ทางเจ้าคณะจังหวัดไม่ยอม เพราะเหตุว่าถ้าเป็นไปตามพินัยกรรมแล้ว อำนาจของเจ้าคณะจังหวัดไม่มีในเงินจำนวนนี้ การทะเลาะพิพาทก็มาถึงมหาเถรสมาคม กรรมการมหาเถรสมาคมวินิจจยว่า ส่งไปให้ศาลวินิจจยว่าผู้จัดการมรดกที่ตั้งไว้ ๕ รูป รวมทั้งภักดีด้วยจะมีอำนาจจัดการมรดกนี้หรือไม่ ผมก็จัดแจงร่างคำร้องส่งขึ้นไปศาลจังหวัดปัตตานี ศาลจังหวัดปัตตานีบอกว่า ไม่ได้มีพินัยกรรมแล้วจะจัดตั้งผู้จัดการมรดกไม่ได้ ต้องจัดการไปตามนี้ ผมบอกว่า กรรมการเถรสมาคมต้องการอย่างนั้น ถ้าไม่มีคำสั่งก็ไม่ได้ ผมก็สั่งให้ทนายที่จังหวัดปัตตานีจัดการยื่นไปจนได้ ศาลก็สั่งมาว่า ถ้ามีพินัยกรรมจะยื่นเป็นผู้จัดการมรดกไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ผมได้เอาคำสั่งศาลแพ่งไปให้ดูว่าถึงมีพินัยกรรมแล้วก็ตั้งได้ ถ้ามีเหตุผลพอสมควร แต่ท่านไม่ยอม เราก็เลยต้องคัดคำสั่งของศาลและใบขอร้องแต่งตั้งผู้จัดการมรดกกลับคืนไปให้มหาเถรสมาคม เพื่อได้ส่งการต่อไปตามหน้าที่ของคณะสงฆ์ นี่แหละครับ

การจัดการมรดก
ตามพินัยกรรม
ของภิกษุรูปนั้น

ที่ผมเรียนมานี้ ฟังสังวรว่า เหตุการณ์เรื่องนี้มันหวุดหวิดเต็มทีกับเรื่อง
ก่อนที่ทนายมาทำพินัยกรรมในศิริราช ทั้ง ๆ ที่มีนายแพทย์และศาสตรา
จารย์เซ็นชื่อ ผู้ตายก็ใช้นามสกุลเดียวกับศาสตราจารย์ผู้นั้นเสียด้วย เรื่องนี้
นายแพทย์ทั้งหลายที่นั่งอยู่นี่คงจะทราบว่ายังโดนคดีอาญาเข้าจนได้ หน้าที่
ของทนายจำเลยบางทีมันก็ลำบากไปถึงขนาดนี้ ผมขอเรียนว่า บางทีก็
วุ่นวายไปไม่ใช่หน่อย

แพทย์ กับการ
หมิ่นประมาท

ที่นี้ผมจะเรียนถึงว่า แพทย์ไปเบิกความนั้น บางทีเลยเป็นคดี
หมิ่นประมาทไปได้เหมือนกัน แต่ไม่ใช่หมิ่นถูกหมิ่นประมาทดังที่ท่าน
อาจารย์ธานินทร์ ๖ กล่าว กลายเป็นว่าแพทย์หมิ่นประมาทใครต่อใครก็ได้
เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่จังหวัดหนึ่ง เหตุการณ์มีอยู่ว่า เจ้าของโรงบิลเลียด
แห่งหนึ่งเป็นนักเลง มีคนหลายประเภทอยู่ที่โรงบิลเลียดนั้น บ้านนอกก็
เป็นอย่างนั้น ไม่ใช่อย่างสมาคมหรืออย่างสโมสรวานี อะอะเฮฮา วันหนึ่ง
ภรรยาแกก็ต้องไปงานศพผู้ตายที่เป็นญาติกัน กลับมาทันเหตุการณ์อัน
ประหลาด คือว่า สามีของตนนั้นออกมาจากห้องนักเรียนหญิงซึ่งพักอาศัย
อยู่ด้วย ก็เลยอะอะโครมครามทะเลาะกันเป็นการใหญ่ เจ้าหัวเห็นว่า
เรื่องราวจะไปกันใหญ่ก็จัดแจงรับสารภาพกับเมียเสียว่าได้ทำผิดมีรัยกับ
เด็กหญิงผู้นั้นจะเป็นข่มขืนหรือยินยอมตามที่ท่านตุลาการธานินทร์ ๖ ว่า
หรือไม่ ? ก็เอาไว้ก่อน เอาไว้ให้ศาลวินิจฉัย พอตอนเช้าขึ้นเด็กคนนั้นก็ไป
เรียนหนังสือตามเดิม ยายเมียยังไม่หายโมโห ก็ไปฟ้องครูใหญ่ว่าเด็ก
นักเรียนคนนั้นไม่ควรจะให้เรียน ไม่ควรจะให้สอบไล่ต่อไป เพราะเหตุว่า
ได้เสียกับสามีเขา มีความประพฤติเสื่อมเสีย ครูใหญ่บอกว่าวันนี้เด็กกำลัง
สอบไล่และเป็นปีสุดท้าย สอบคราวนี้อีกสองสามวันก็เสร็จ ข่างมันเถอะ
เสียหรือดี ยายเมียไม่ยอม จะอะอะให้ได้ ครูใหญ่ก็ให้รออีกสักประเดี๋ยว
ขอให้หมดชั่วโม่งเสียก่อน จะส่งเด็กคนนั้นไปตรวจที่นายแพทย์

นี้ครับ เหตุการณ์เข้ามาพัวพันกับนายแพทย์ชั้นด้วยประการฉะนี้ ในที่สุดหยุดพักสอปลั๊กก็สั่งให้รอการตรวจของแพทย์ของเด็กคนนี้ก่อน โรงพยาบาลห่างประมาณกิโลเมตรเดียวหรือไม่ถึง ส่งไปให้หมอ เขียนจดหมายให้ไปตัวว่า บัดนี้ มีผู้มาร้องว่าเด็กคนนี้ไปได้เสียกับสามีเขา คุณหมอช่วยตรวจว่าเด็กคนนี้บริสุทธิ์หรือเปล่า? นายแพทย์จะตรวจอีกทำไมผมก็ไม่ทราบ ทางจดหมายตอบไปว่าได้ตรวจแล้วว่าบริสุทธิ์ตกลงให้เด็กสอบต่อไป ให้ระงับเรื่องนี้ ยายเมียไม่ยอม ไปฟ้องศึกษาธิการจังหวัดว่า เอ๊ะ มันอย่างไร ก็มันเรื่องของผู้ใหญ่ฟังดูมันเรื่องหึง ๆ กันนี้ ไม่ใช่เรื่องอะไร ไม่เอาเรื่องละ ยายเมียแก็ไปห้องผู้ว่าราชการจังหวัด (เมืองนั้นมันไปง่าย ไปตรงไหนก็ไปง่าย) ก็ไปบอกผู้ว่าราชการจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดว่าเรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับผู้ว่าราชการจังหวัดเลย มันเกี่ยวกับโรงเรียน ศึกษาฯ เขาว่าอย่างนั้นแล้วก็เลิกที่ ขอทีเถอะ

แพทย์ตรวจเด็กหญิงในข้อหาว่าได้ถูกกระทำชำเราหรือไม่

แต่ไม่เลิกจบกันได้ เรื่องนี้แก็ส่งเอกสารชนิดใบละครึ่งบาทหรือสองสลึง คือ ร้องเรียนถึงรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ๆ ก็ส่งเรื่องกลับไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ตั้งกรรมการสอบสวนครูใหญ่ว่าทำไมไม่มีเรื่องร้องเรียนแล้วถึงไม่จัดการอย่างนั้น กลายเป็นอย่างนั้นไปเลย คราวนี้ครูใหญ่ก็ต้องค้นตุ้ม ต้องชี้แจงว่า มันไม่เป็นเรื่องก็เลยไม่ทำการสอบสวน เพราะตอนนั้นเด็กนั้นเป็นภรรยาคนอื่นไปแล้ว เพราะเรื่องกว่าจะมาถึงก็ ๓ เดือน ไปแล้ว แต่เผอิญใบที่หมอเขียนยังอยู่ในลิ้นชักกึ่งตั้งขึ้นมาให้กรรมการดู กรรมการว่าอย่างนี้หมกปัญหา หมอว่าบริสุทธิ์ก็ต้องบริสุทธิ์ใครจะไปว่าอย่างอื่นได้ ก็คัดสำเนาส่งมาให้รัฐมนตรีขอระงับเรื่อง แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดตอนนี้เปลี่ยนตัวใหม่แล้วก็สั่งว่า แบบนี้ต้องเอาเรื่องเสียบ้าง เจ้าผู้ยังมานานแล้ว คือ โกรธเจ้าของโรงบิลเลียดที่เป็นนักเลงมานานแล้ว ก็เลยให้ครูใหญ่ไปแจ้งความตำรวจ ฟ้องหมิ่นประมาทผ่านเข้ามาถึงศาล ศาลก็ต้องสืบแพทย์ว่า เด็กถูกอย่างนั้น ๆ หรือเปล่า? เมื่อแพทย์มาเบิกความว่าเป็นอย่างนั้นแล้วก็ต้องถือตามแพทย์ว่า บริสุทธิ์อย่างนี้ครับ ถ้า

แพทย์เบิกความเกี่ยวกับการตรวจร่างกายเด็กหญิงนั้น

ท่านได้ฟังอาจารย์ธานินทร์ ๖ กล่าวมาก็ต้องถือแพทย์เป็นประจักษ์พยาน เป็นคนที่ได้มองเห็นอันนั้นแล้วตั้งแต่แรก ก็ยืนยันไปแล้วว่าบริสุทธิ์ ก็ต้อง ยืนยันกระต่ายขาวเดียวว่าบริสุทธิ์

แพทย์สมควร
ระมัดระวังใน
เรื่องการลงนาม
ในใบรับรองของ
แพทย์เกี่ยวกับ
การป่วยของคน
ไข้

คอยคุณนั้นคุณให้เต็มที่ไปเลย ทนายก็ชักเป็นการใหญ่ ท่านเปิด ตรงนั้นตรงนี้ดูหรือเปล่า ใช้เครื่องอะไรดูหรือเปล่า ว่ากันครึ่งแครงไปเลย สนุกสนานดีไม่ใช่ในน้อยในการพิจารณาเรื่องนี้ ในที่สุด ศาลก็ฟังแพทย์ว่า เด็กคนนั้นไม่ถูกทำมิดีมิร้ายแต่อย่างใด ? เป็นแต่เพียงเข้าห้องไปเท่านั้น แต่ถือตัวคงศาลศาลมาขอโทษขอโพยเมียให้เรื่องมันเรียบไปโดยเร็วถ้า ขึ้นเตียงก็จะไปกันใหญ่ ฉะนั้น ก็เป็นหมิ่นประมาท ปรับเสียสองพันบาท คือ ปรับยายเมียสองพันบาท ความสำคัญของวิชาการแพทย์มีไม่ใช่น้อยที่ ผมเล่ามานี้ เป็นเรื่องที่เห็นว่า บางทีจะเซ็นอะไรลงไป ระวังหน่อยนะครับ ผมว่าเป็นฝ่ายทนายจำเลยไปอย่างนั้น สมมติว่าเกิดรถชนกันมีคนบาดเจ็บ นิดหน่อย ก็มักจะมีคนมาหาคุณหมอ บอกว่า คุณหมอคะสามีน้องออกจาก โรงพยาบาลไปแล้วก็อยากจะให้ผลงานมากสักหน่อย กรุณาด้วยเถอะคะ ช่วยเซ็นให้พัก ๒๕ วัน หรือเอาสักเดือนให้เหมาะๆ หน่อย แท้ที่จริง ยายคนนั้นไปถามทนายหรือเรียนรู้กฎหมายมานิดหน่อย ถ้า ๒๐ วันเกินไปแล้วศาลลงโทษหมอนี้ ๒ ปี ถ้าหากต่ำกว่า ๒๐ วันศาลลงโทษเพียง ๖ เดือน เท่านั้น พอรู้เข้าอย่างนั้นก็มาอ้อนวอนคุณหมอเป็นเรื่องว่าจะไปผลงาน อยากจะผลงานสักหน่อยบอกคุณหมอให้ลงไป ในรายงานชั้นสูตรแพทย์ว่า ๓๐ วัน เพื่อจะได้พักผ่อนนานสักหน่อย ที่ไหนได้ครับ ใบชั้นสูตรนี้ไป ยืนยันกันที่ศาล ทนายเองก็ไม่รู้จะแก้อย่างไรตกเหมือนกัน จะถามอย่างไร คุณหมอมจะต้องยืนยันกระต่ายขาวนี้แหละครับว่า ๓๐ วัน ตายเลยครับ เพิ่มโทษเข้าอีกปีหกเดือนเปล่า ถ้าคุณหมอรุณาลงเป็น ๑๕ วันหรือว่า ๑๕ วันถึง ๒๐ วันไม่ได้ ก็ลงเสีย ๑๕ วัน อย่าไปลงเขา ๒๕ วัน นี่ก็ค้าน อาจารย์ธานินทร์ ๖ เสียชนิดหน่อย ขออภัยด้วยครับ ไหนๆ ก็เป็นทนาย จำเลยที่ยียวนก็ยียวนเรื่อยไป อันนี้ครับผมก็เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ

เมื่อวานขึ้นนี้เอง ผมเป็นทนายทั้ง ๆ ที่ว่าความแพ่ง ก๊อตไม่ได้ ไปนั่งรอคดีแพ่งอยู่ที่ศาลจังหวัดแห่งหนึ่ง ตรงม้าที่รอนั้นตรงกับห้องรับฟ้อง คดีตำรวจเขาก็นำจำเลยมาคนหนึ่ง พนักงานรับฟ้องก็ถามว่า นี่เราเอาขวานฟันเขาจริงหรือเปล่า ถ้ารับเขาจะตัดสินให้ ถ้าไม่รับเดี๋ยวศาลจะออกมาจตต่อไป ถ้ารับเขาทำอย่างนี้ครับ ถ้าตำรวจเอามาฟ้องหรืออัยการเอามาฟ้อง เขาทำอย่างนี้ครับ คือ ถ้ารับเขาจะนำใบคำให้การจำเลยเสียไปกับฟ้อง เดี่ยวก็จะได้ตัดสินให้ ถ้าไม่รับเดี๋ยวศาลจะออกมาจตต่อไป ถ้าหากว่าไม่รับ เขาจะเขียนว่า “สู้” แล้วจ่ายสำเนาฟ้องให้ไป แสดงว่าได้รับสำเนาฟ้องแล้ว จำเลยจะให้การปฏิเสธหรือบางทีเขียนกากบาทไว้รู้ว่าปฏิเสธ จำเลยคนนั้นบอกว่า ไม่ใช่ครับ ผมไม่ได้ฟัน ผมเอาค้อนขวานตีไป พนักงานรับฟ้องคนนี้ไม่รู้กฎหมายเหมือนกัน ก็บอกว่า ตีหรือฟันมันก็เหมือนกันละ ไอ้เราปากไม่อยู่สุขก็เลยว่า เปิดดูใบชันสูตรข้างหลัง เขาต้องแนบมาด้วย หมอเขาเขียนว่าอย่างไร? พนักงานรับฟ้องคนนั้นได้สติขึ้นมาและชอบพอกับผมด้วย (ถ้าไม่ชอบพอก็คงเขม่นผมจัง) แกก็บอกว่า อ้อจริงด้วยซี หมอเขียนว่า ถูกของแข็ง ของแข็ง ขวานนี้ก็แข็งเหมือนกัน ผมจึงว่า ของแข็งก็ถ้ามขวานก็ได้ แต่ผมว่าไม่ใช่หัวขวานแน่ แต่ถ้าหากว่าฟันละก็ เขาก็ต้องฟ้องว่าฟันละ ก็ต้องเป็นว่า ของมีคม ไม่ใช่ของแข็งแน่ แกก็เห็นท่าไม่ดี แกให้จำเลยนั่งอยู่ก่อน ก็เอาไปหาผู้พิพากษาข้างใน ผู้พิพากษาถือว่าจำเลยสู้ ทางที่ดีละก็หาคุณเื่อเป็นทนายรู้แล้วรู้รอดไป ผมก็บอกว่าผมว่าความแพ่ง ไม่ได้มารับความหน้าศาล ถ้าหากว่ายืนยันไปตามนี้ ถ้าฟ้องว่าฟัน หมอยืนยันกระต่ายขาเดียวว่าของแข็งอย่างว่าอีก ถึงขวานก็ถ้ามขวานไม่ใช่หัวขวาน หัวขวานศาลว่าเป็นของแข็งเฉยๆ ไม่ได้แปลว่ามีคม คือ ไม่ใช่ด้านคมที่ฟัน เพราะฉะนั้นก็ไม่ได้ฟัน ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย แต่ก็มีประโยชน์ไป จะต้องรักษาแผลนานเท่าไร ถ้า ๒๐ วัน จะฟันหรือตี มันก็เท่ากันละครับ ลงถ้าเกิน ๒๐ วัน ลงโทษจำคุกได้ ๒ ปี

รายงานการชัน
สูตรบาดแผลของ
แพทย์ อาจช่วย
จำเลยได้

แพทย์อาจเป็น
พยานสำคัญใน
การทำพินัยกรรม

ผมขอเรียนเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำพินัยกรรมพยานที่
เบิกความ มีความสำคัญปานใด เรื่องของแพทย์นี้มีความสำคัญอยู่ไม่น้อย
ส่วนที่ผมเล่าตอนต้นที่ว่าพยานที่เป็นผู้ป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลจะทำพินัยกรรม
ได้หรือไม่ เพียงใด นี่ ในกฎหมายก็ว่าต้องมีสติสัมปชัญญะรู้สึกผิดชอบพอ
ที่จะทำพินัยกรรมได้ เพราะฉะนั้นกฎหมายไม่ได้เขียนว่า ถ้าป่วยแล้วก็ทำ
พินัยกรรมไม่ได้ ต้องมีสติพอที่จะรับผิดชอบได้ ถ้าหากเรื่องเกิดในโรง-
พยาบาล หมอก็เป็นพยานสำคัญที่รู้ว่าในขณะนั้นมีสติหรือไม่ คนไข้นั้นเจ็บ
มากหรือไม่มาก งานของแพทย์ที่มีอยู่แต่ละวัน ๆ ก็อาจเป็นเครื่องแสดง
ยืนยัน หยูกยาที่ใช้ การใช้ ยาฉีดยาขนาดไหน ยาชนิดนี้เป็นอย่างไร? ก็อาจ
มีการพิสูจน์กันจนกระทั่งผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ต้องมาเบิกความ แต่ถ้าหมอยัน
ว่าใช้ได้ มีสติดี ก็หมดเรื่องกันไป ถ้าหากสติไม่ดี ไม่ว่าใคร ๆ คว้า คงได้
เข้าตะรางกันเป็นแถวๆ ไป ผมคิดว่าการศึกษาที่ผมได้เรียนมานี้ ผมว่าเป็นเรื่อง
เบา ๆ หลวม ๆ แต่ว่าต้องเป็นนิทรรศการหาทรัพย์ เรียงง่าย ๆ ว่า “ประสพ
การณ์” แต่ประสพการณ์นี้ผมไม่ค่อยอยากใช้ เปิดตำราดูศัพท์แสงมันว่า
ไปถึงเอ็กซ์พีเรียนซ์ ผมเรียนมาตอนแรก ๆ รู้สึกมันหนัก ๆ อยู่ แต่ผมอยาก
จะเรียนเรื่องเบา ๆ ไว้เพียงเท่านั้น อยากจะเชิญอาจารย์หมอสงกรานต์ ฯ
เล่าเรื่อง พิสูจน์ให้ทำโทษครับ ศาลถึงได้ปล่อยตัวจำเลยคดีสูญพลไปเสียได้?

แถลงแก้ข้อข้อง
ใจในเรื่องแพทย์
เบิกความจนศาล
ปล่อยจำเลย

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ขอบขอบคุณเอื้อ ๆ มาก ไหน ๆ
คุณเอื้อ ๆ ก็ถามมาแล้ว ผมจะเล่าให้ฟัง คงไม่เป็นการล้วงละเมิดอำนาจศาล
หรอกครับ ประเด็นที่ศาลถามมีว่า รูปถ่ายเป็นรูปจำเลยหรือไม่เท่านั้นเอง
เมื่อรูปถ่ายที่ส่งมาบังเอิญไม่ใช่รูปของจำเลย ผมก็บอกว่าไม่ใช่รูปจำเลย
ศาลจึงยกฟ้อง เรื่องนี้อยู่ที่ว่าพยานจำคนร้ายได้จากรูปถ่าย เมื่อจำได้ก็เอา
รูปถ่ายให้ดู ตำรวจดูรูปแล้วเข้าใจว่าเป็นจำเลย ก็เลยจับมา แต่ว่าถ้า
ไม่ให้ดูรูปถ่ายเสียเลย ไปจับเอามาเลยโดยไม่ต้องใช้รูปใช้อะไรกันแล้ว
คดีนี้ก็คงไม่ยกฟ้อง แต่เพราะว่าไปเอารูปถ่ายให้ดูว่าใช่หรือไม่ใช่ แล้ว
พยานบอกว่าใช่ แต่ความจริงมันไม่ใช่ ก็เลยกลายเป็นจับตัวผิดไปเท่านั้น

เองครับ ที่จะเป็นผู้ร้ายหรือไม่ผมไม่ได้บอก ผมบอกแต่เพียงว่ารูปถ่ายนั้น เป็นรูปของจำเลยหรือมิใช่ จากการตรวจทางแอนโทรโปโลจี

เรายังมีเวลาเหลืออีก อยากให้คุณธานินทร์ ๖ เพิ่มเติมอะไรที่ คุณเอื้อ ๖ ถามมาหรือแย้งไว้ แล้วจะมีอะไรเพิ่มเติมอีก ขอเชิญครับ

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ขณะนี้ผมยังไม่มีอะไรจะกล่าวเพิ่มเติมครับ ถ้าหากท่านผู้ฟังจะมีปัญหาอะไรซักถาม ถ้าหากผมตอบได้ ผมก็ยินดีครับ

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ถ้าหากคุณเอื้อ ๖ มีอะไรเพิ่มเติมก่อนจะให้ทุกคนซักถาม เชิญนะครับ

นายเอื้อ บัวสรวง : ผมมีเรื่องจะเล่าอีกเรื่องหนึ่งครับ คือว่านิทานเล่ากัน ไม่จบ หรือประสพการณ์ ถ้าเผื่อท่านยังนึกคำถามไม่ออก คำถามนี้อาจจะถามเป็นลายลักษณ์อักษรหรือจะถามในที่นี้ได้ อภิปรายมีอย่างนี้ละครับ ไม่รู้ว่าผมตอบไปหมดหรือไม่ จะเล่าเรื่องที่ศาลจังหวัดแห่งเดียวกันนั้น ให้ฟังอีกเรื่องหนึ่งครับ เป็นเรื่องสำคัญเหมือนกันละครับ คือ ขณะไปคุย พูตกันนี้ ผมก็บอกว่าจะมาพุดวันนี้แต่ก็หลายวันมาแล้ว มีทนายคนหนึ่ง เล่าให้ฟังว่า “ผมจะเล่าเรื่องของผมให้ฟังเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องนั้นเป็นเรื่อง ที่จำเลยถูกจับมาทั้งสองคน คนหนึ่งถูกจับในฐานะใช้อาวุธปืนยิง อีกคนหนึ่ง ถูกจับในฐานะใช้ จ้าง วาน ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์จำเลยเสร็จสิ้นไปแล้ว ทั้งตัวหมดด้วย หมอที่ไปตรวจพิสูจน์ศพด้วย ศาลก็เชื่อว่าจำเลยจริงจริง ตัดสินประหารชีวิต ลดเหลือ ๒๐ ปี แต่ผู้ใช้จ้างวานไม่มีหลักฐานเพียงพอ ที่จะลงโทษได้ ให้ปล่อยตัวไป คงติดคนเดียว คนยิง ๒๐ ปี คดีนี้ถึงศาล ชั้นอุทธรณ์ลงโทษหมดทั้งสองคนว่า ๒๐ ปี คนที่จ้างวานก็ ๒๐ ปีเหมือนกัน โดยเชื่อว่าจำเลยนี้แหละผู้ตายได้ระบุชื่อคนที่จ้าง ใช้ วานด้วย เชื่อว่าคนที่ จ้างคนนั้นยังไม่รู้จักชื่อด้วย ศาลอุทธรณ์เชื่อว่าอย่างนี้ พอถึงศาลฎีกา ศาลฎีกากลับบอกว่าให้ยกฟ้องโจทก์ปล่อยจำเลยทั้งสองคน ท่านคงจะเห็นว่า ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น โดยศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จากการชันสูตรของแพทย์ก็ตี

พยานทางแพทย์ มีน้ำหนักมาก ศาลอาจยกฟ้อง โจทก์ ปล่อย จำเลยพ้นข้อหา ไปเพราะพยาน ทางแพทย์ได้ เสมอ

นายแพทย์ที่มาเบิกความก็ดี ว่ากระสุนเป็นลูกตรงหลอดคอพอดี ไม่สามารถที่จะพุดจาท่อไปได้ เพราะฉะนั้นที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เชื่อว่าบุคคลทั้งสองนี้เป็นคนยิงนั้น ไม่เป็นเหตุให้เป็นไปได้ เพราะขัดแย้งต่อบันทึกสูตรพลิกศพ ขัดแย้งต่อลักษณะบาดแผล และขัดแย้งต่อคำพุดของนายแพทย์เป็นคนกลาง ไม่มีส่วนได้เสียอย่างไร และที่คนร้ายรับไปว่ายิง ก็จริงอยู่ มีพยานเป็นที่น่าสงสัยว่า เพราะเหตุที่ไปจับกุมจำเลยมานี้ก็เพราะเหตุว่าเกิดจากการบอกเล่าของคนตายซึ่งศาลไม่เชื่อเสียแล้ว ขัดกับบันทึกสูตรของแพทย์เช่นนั้น จากการที่รับสารภาพนั้น แม้จำเลยรับสารภาพในคดีนี้ถ้ามีเหตุสงสัยพอสมควร ก็ปล่อยตัวไปได้ ดังอาจารย์ธานินทร์ ๖ ได้กล่าวถึงข้อกฎหมายไปแล้ว ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าความสำคัญของแพทย์ยังเพิ่มขึ้นมาอีกเรื่อง ยังจะให้ปล่อยคนร้ายไปก็ได้ ดังที่คุณหมอสงกรานต์ ๖ ก็พุดให้ปล่อยไปรายหนึ่งแล้ว เสริมคุณหมอสงกรานต์ ๖ อีกทีในฐานะทนายจำเลย ทั้งสุขภาพและทั้งชีวิตของผมนั้น ก็ขอขอบพระคุณคุณหมอที่เป็นเหตุให้ปล่อยจำเลยไปด้วย

หลอดลมทะลุ
พุดได้หรือไม่

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ขอบคุณครับ ผมขอตอบคุณเอื้อ ๖ นิดหนึ่ง ไ้บรรยายกันเชื่อว่า มีทะลุหลอดลม ในทางแพทย์เขาเรียกว่าแอกอพอไวรูชั่น ก็คือว่า มีกำลังยังพุดต่อไปได้ หลอดลมทะลุแล้วไม่สามารถที่จะพุดได้ นี่ถ้าพุดไปแล้วเอามืออุดไปแล้วพุดไปจะพุดได้ไหม ? บางทีศัลยแพทย์จะตอบได้ ทั้งมันก็น่าจะได้ อันนี้ถ้าทนายจำเลยรู้จักจะไม่ถาม เราได้พุดกันมาเป็นเวลานานแล้ว ก็รู้สึกว่ายากท่านคงจะมีปัญหาถามต่าง ๆ เชิญถามได้ครับ ท่านผู้ใดมีปัญหาอะไร ทั้งสองท่านยินดีจะตอบ ขอเชิญคุณหมอวิกิจ ๖

ศาสตราจารย์นายแพทย์วีกิจ วีรานวัตร : แพทย์ประจำโรงพยาบาลสมควร
จะเป็นพยานในการทำพินัยกรรมหรือไม่ ?

คำถาม : แพทย์
ประจำโรงพยาบาลควรเป็น
พยานในการทำ
พินัยกรรมหรือไม่

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ถ้าหากว่าแพทย์ได้รับเชิญให้เป็นพยานในการทำพินัยกรรม ผมเห็นว่าโดยอธาศัย แพทย์สมควรรับเป็นพยานให้ แต่ก็มีข้อน่าคิดอยู่ข้อหนึ่ง คือว่า แพทย์นั้นก็ดี คู่สมรสของแพทย์ก็ดี จะเป็นผู้รับพินัยกรรมนั้นไม่ได้ กล่าวคือ จะรับมรดกตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้

คำตอบ : โดย
อธาศัย แพทย์
ควรเป็นพยาน
ในการทำพินัย
กรรม

ถ้าหากแพทย์เป็นพยาน ก็ทำให้พินัยกรรมฉบับนั้นมีน้ำหนักขึ้นในแง่ที่ว่า ใครจะแย้งว่าพินัยกรรมไม่สมบูรณ์เพราะว่าผู้ทำพินัยกรรมนั้นมีสติสัมปชัญญะไม่บริบูรณ์ในขณะที่ทำพินัยกรรมก็ยากเต็มที่ เพราะใครเล่าที่จะเป็นพยานยืนยันในเรื่องสุขภาพจิตได้ดีเท่ากับแพทย์ ดังนั้น ถ้าแพทย์เป็นพยานในการทำพินัยกรรมด้วยแล้ว การสืบหักล้างว่าพินัยกรรมไม่สมบูรณ์ด้วยเหตุดังกล่าว ย่อมยากมากทีเดียว แม้จะอ้างแพทย์อื่นมายันก็ยังยากอีก เพราะแพทย์นั้นมิได้ตรวจคนไข้ในขณะที่ทำพินัยกรรมเช่นแพทย์ผู้เป็นพยาน

นอกจากนั้น ยังมีพฤติการณ์พิเศษที่ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ทางศีลธรรมของแพทย์โดยตรงที่จะต้องเป็นพยานในพินัยกรรมให้แก่คนไข้ ผู้ประสงค์จะทำพินัยกรรมด้วยวาจา กล่าวคือ ในกรณีที่คนไข้ป่วยใกล้จะตาย และไม่สามารถเขียนหนังสือเองได้ ถ้าหากว่าคนไข้ได้บอกกับแพทย์และบุคคลอื่นอีกคนหนึ่ง (บุคคลอื่นนี้อาจจะเป็นพยาบาลหรือแพทย์อื่น หรือคนอื่นซึ่งมิใช่พยาบาลหรือแพทย์ก็ได้) ซึ่งอยู่พร้อมกัน ณ ที่นั้นทั้งสองคนว่า ประสงค์จะยกทรัพย์สินสมบัติของตนให้คนนั้นคนนี้ แพทย์และบุคคลอื่นอีกคนหนึ่งนั้น ในฐานะพยานจำต้องรับทราบคำสั่งของคนไข้ไว้ แล้วพร้อมกันไปแจ้งยังนายอำเภอโดยไม่ชักช้า และแจ้งข้อความที่คนไข้ผู้ทำ

โดยศีลธรรม
แพทย์มีหน้าที่
ต้องเป็นพยานใน
การทำพินัยกรรม
ด้วยวาจา

พินัยกรรมได้สั่งไว้ด้วยวาจา พร้อมทั้ง วัน เดือน ปี สถานที่ที่ทำพินัยกรรม และพฤติการณ์พิเศษนั้น ต่อนายอำเภอด้วย เมื่อแพทย์ในฐานะพยานร่วมกับพยานอีกคนหนึ่งซึ่งกล่าวแล้ว ได้ลงลายมือชื่อกำกับไว้ในข้อความที่นายอำเภอจดตามที่ตนแจ้งแล้ว คำสั่งของคนใช้นั้นก็เป็นพินัยกรรมทำด้วยวาจาโดยสมบูรณ์ ถ้าคนไข้ตายไป พินัยกรรมนั้นย่อมใช้บังคับได้^๑ แต่ถ้าหากว่าแพทย์และพยานอีกคนหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งรับรู้คำสั่งของคนไข้แล้วเฉยเสีย จนกระทั่งคนไข้ตายไปหลายเดือนแล้ว จึงไปแจ้งต่อนายอำเภอ เช่นนี้ คำสั่งของคนไข้ผู้ตายก็เป็นพินัยกรรมที่ใช้ไม่ได้ เพราะถือว่าชำไปเสียแล้ว เกี่ยวกับปัญหาทำนองนี้ ผมมีตัวอย่างที่ใครจะนำมาเสนอเพื่อท่านผู้ฟังพิจารณา คือ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ตอนที่คนไทยเราเรียกร้องดินแดนอินโดจีนบางส่วนคืนจากฝรั่งเศสนั้น มีนายทหารอากาศไทยคนหนึ่งซึ่งออกไปทำการรบ 'ชื่อนาวาอากาศตรีสานิต นวลมณี' ได้รับความเจ็บเนื่องจากเครื่องบินตกที่ชายแดน ระหว่างที่ป่วยใกล้จะถึงแก่กรรม ได้บอกกับเพื่อนนายทหารอากาศของตนสองนายว่า ประสงค์จะยกทรัพย์สินของตนให้ใครบ้าง เพื่อนของนาวาอากาศตรีสานิต นวลมณี ทั้งสองนายนั้นเดินทางไปมาระหว่างคอนเมืองกับชายแดนอยู่เสมอ แต่บุคคลทั้งสองมิได้แจ้งคำสั่งของผู้ตายให้กรมการอำเภอทราบ โดยไม่ชักช้าตามที่กฎหมายว่าไว้ หากแต่เวลาล่วงสี่เดือนต่อมาจึงไปแจ้ง เรื่องนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ไม่มีเหตุเพียงพอที่จะต้องแจ้งล่าช้าเช่นนั้น การจึงไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายบังคับ พินัยกรรมรายนั้นใช้ไม่ได้^๓

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๖๓ ฟังสังเกตด้วยว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๖๓ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอในการทำพินัยกรรมดังกล่าว แต่ปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๐ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวของกรมการอำเภอโอนไปเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอแล้ว

๒. สำหรับพยานในการทำพินัยกรรมนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๗๐ บัญญัติว่าจะต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว นอกจากนั้นจะต้องมิใช่บุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ หรือหูหนวก หรือเป็นใบ้ หรือตาบอดทั้งสองข้าง

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๔/๒๕๔๖

อนึ่ง มีข้อนำคดีอยู่ข้อหนึ่งก็ได้กล่าวมาแล้วคือ สมมติว่าถ้าคนไข้ประสงค์จะยกทรัพย์สินให้แพทย์เองก็ดี จะให้คู่สมรสของแพทย์ก็ดี แพทย์หรือคู่สมรสของแพทย์จะเป็นพยานในพินัยกรรมที่ทำด้วยวาจาอันนั้นไม่ได้ ถ้าเจ้ามรดกมุ่งประสงค์จะให้ทรัพย์สินมรดกตกได้แก่แพทย์หรือคู่สมรสของแพทย์จริงๆ แล้ว แพทย์ต้องให้คนอื่นเป็นพยานในพินัยกรรม

โดยสรุป ถ้าหากแพทย์จะไม่ยอมเป็นพยานในพินัยกรรม ก็ไม่มีความผิดตามกฎหมาย แต่ว่าเป็นเรื่องของอรรถศาสตร์หรือเป็นเรื่องของหน้าที่ในทางศีลธรรมของแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีพฤติการณ์พิเศษดังกล่าไปแล้วข้างต้น

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ผมเข้าใจว่าคำถามของคุณหมอวีจิก ๖ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเด็น คือ การทำพินัยกรรมในโรงพยาบาลศิริราชกับนอกโรงพยาบาลศิริราช ที่คุณธานินทร์ฯ ตอบ ผมเข้าใจว่าเป็นเรื่องการทำพินัยกรรมนอกโรงพยาบาลศิริราช แต่ที่คุณหมอวีจิก ๖ ถาม เป็นเรื่องในโรงพยาบาลศิริราชใช่ไหมครับ ? อันนี้ ผมขออนุญาตตอบแทน การทำพินัยกรรมในโรงพยาบาลศิริราชขณะนี้ เรากำลังร่างข้อบังคับโรงพยาบาลขึ้นมา โดยที่ทางภาคนิติเวชวิทยาจะส่งมอบไปทำให้

การทำพินัยกรรม
ในศิริราชพยาบาล
และนอก
ศิริราชพยาบาล

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : เมื่อตอนเริ่มเปิดอภิปราย ท่านศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าหากผู้อภิปรายมีเรื่องอะไรที่สมควรจะกล่าวก็ขอให้กล่าวไว้ด้วย ผมเห็นว่า ตอนนี้เรากำลังพูดถึงกันถึงเรื่องแพทย์ในฐานะเป็นพยานในพินัยกรรมอยู่แล้ว จึงเป็นการสมควรกล่าวไว้ ณ ที่นี้ ในเรื่องแพทย์ผู้มีอำนาจหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ทำพินัยกรรมโดยตรง

แพทย์ผู้มีอำนาจ
หน้าที่เป็นเจ้า
พนักงานผู้ทำ
พินัยกรรม

ในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม คนไข้ซึ่งรับราชการทหารหรือเกี่ยวข้องกับราชการทหารซึ่งป่วยหนักประสงค์จะทำพินัยกรรมในโรงพยาบาล

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ กำหนดไว้ว่า ในระหว่างที่ประเทศตกอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม เมื่อคนไข้ซึ่งเป็นบุคคลที่รับราชการทหาร หรือทำการเกี่ยวข้องอยู่กับราชการทหาร ซึ่งป่วยหนักใกล้ความตาย ประสงค์จะทำพินัยกรรมในโรงพยาบาลแล้ว ให้แพทย์มีอำนาจหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ทำพินัยกรรมโดยตรงเลยทีเดียว^๑ กล่าวคือ มีอำนาจหน้าที่เสมือนเป็นนายอำเภอ อาจทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง พินัยกรรมแบบเอกสารลับ และพินัยกรรมที่กระทำด้วยวาจาให้คนไข้ได้^๒ อย่างไรก็ดี แม้แพทย์จะเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายดังกล่าวก็ตาม แพทย์และคู่สมรสของแพทย์ก็จะรับมรดกตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้

ปัจจุบันประเทศไทยตกอยู่ในภาวะการรบหรือการสงครามหรือไม่

เมื่อพิจารณาตามสถานการณ์บ้านเมืองของเราในขณะนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะอยู่ในระหว่างกฎอัยการศึกก็ตาม น่าจะยังถือไม่ได้ว่าเป็นเวลาระหว่างที่ประเทศตกอยู่ในภาวะการรบหรือการสงคราม ในทำนองเดียวกันในส่วนภูมิภาคในจังหวัดที่มีพวกคอมมิวนิสต์ก่อการร้ายรุนแรงจนกระทั่งได้มีการประกาศเขตท้องที่นั้น ๆ เป็นเขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๑๒ แล้วก็น่าจะยังถือไม่ได้ว่าประเทศตกอยู่ในภาวะการรบหรือการสงครามฉุกเฉิน อย่างไรก็ดี นี่เป็นเพียงความเห็นส่วนตัวของผมเอง ศาลอาจตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นนัยอื่นก็ได้

แพทย์ไทยในโรงพยาบาลสนามในสมรภูมิเวียดนาม

ปัญหาน่าคิดมีต่อไปว่า แพทย์ไทยซึ่งประจำอยู่ ณ โรงพยาบาลสนามในสมรภูมิเวียดนาม เป็นเจ้าพนักงานผู้ทำพินัยกรรมตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นหรือไม่? เรื่องนี้ต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ซึ่งบัญญัติไว้มีความสำคัญว่า พินัยกรรมที่จัดทำในต่างประเทศนั้นสมบูรณ์ถ้าหากจัดทำตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไทย หรือตามแบบซึ่งกฎหมาย

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๖๔

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๖๕

ของประเทศที่ทำพินัยกรรมนั้นบัญญัติไว้^๑ ดังนั้น ผมเองจึงมีความเห็นว่าแพทย์ไทยซึ่งไปประจำอยู่ ณ โรงพยาบาลสนามในสมรภูมิเวียดนามน่าจะเป็นเจ้าพนักงานผู้ทำพินัยกรรมตามกฎหมายไทย ในกรณีที่ทหารหรือผู้ทำการเกี่ยวข้องอยู่กับราชการทหารในสมรภูมิเวียดนามซึ่งป่วยหนักใกล้ความตายประสงค์จะทำพินัยกรรมด้วยวาจาในโรงพยาบาลสนาม

ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญ แต่ยังไม่เคยมีคดีขึ้นสู่ศาล เราจึงต้องรอฟังกันต่อไปว่า ศาลจะวินิจฉัยไปในแนวใด

ถ้ามองในแง่ของแพทย์ เรื่องเหล่านี้ก็ยุ่งยากอยู่เหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพินัยกรรมแบบต่าง ๆ ตามกฎหมาย มีแบบใดบ้าง ? แต่ละแบบมีลักษณะอย่างไร ที่ให้แพทย์เป็นเจ้าพนักงานผู้ทำพินัยกรรมนั้นให้ทำอย่างไร ? และแพทย์จะไม่เหลียวแลในปัญหาเหล่านี้ก็ไม่ได้ ทั้งในแง่กฎหมายและในแง่ศีลธรรม นอกจากนี้ เมื่อแพทย์รับภารกิจในเรื่องนี้แล้วทำพลั้งพลาดไป พินัยกรรมอาจเสียไปทั้งฉบับเลยก็ได้ เพราะกฎหมายเคร่งครัดมากในเรื่องแบบของพินัยกรรม ถ้าทำผิดจากแบบที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว พินัยกรรมนั้นก็ตกเป็นโมฆะ^๒ ผลก็คือผู้ที่เจ้ามรดกมุ่งหมายจะให้ได้รับมรดกอาจไม่ได้รับมรดกเลยก็เป็นได้ เรื่องนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งแพทย์อาจศึกษาได้จากตัวบทกฎหมาย คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ และคำอธิบายกฎหมายลักษณะนี้ ซึ่งปัจจุบันท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้เรียบเรียงไว้หลายเล่มด้วยกัน

แพทย์ควรศึกษา
กฎหมายเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ของ
แพทย์

อย่างไรก็ดี ผมใคร่ขอถือโอกาสเสนอแนะไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า หน้าที่ต่างๆ ที่แพทย์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ดังเช่นเรื่องนี้มีอยู่ไม่น้อย น่าที่จะได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาวิชาแพทย์ศาสตร์บัณฑิตด้วย และโดยเฉพาะสำหรับศิริราชพยาบาล เรื่องเหล่านี้ก็คงจะอยู่ในขอบข่ายของ

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๖๗ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการชกกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาตรา ๔๑ และ ๔๒

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๔ ประกอบด้วยมาตรา ๑๖๔๘

โรงพยาบาลที่ว่าด้วยภาคนิติเวชวิทยา ทั้งที่ท่านศาสตราจารย์สงกรานต์
นิยมเสน กล่าวไว้แล้ว

คำถาม : มีกฎหมายลงโทษศาล
เพราะให้แพทย์
เสียเวลาคอยเบิก
ความหรือไม่

นายแพทย์โชติ พานิชกุล : ผมเคยไปเป็นพยานที่ศาลหลายครั้ง ปรากฏว่า
เมื่อถึงเวลาที่ศาลนัดแล้ว เช่น นัด ๘.๓๐ น. ก็ยังไม่มีมาสืบพยานตาม
เวลาที่นัดไว้ นั่น ทำให้ต้องเสียเวลารอ เป็นเหตุให้เสียงาน ขอเรียนถามว่า
มีกฎหมายลงโทษศาลบ้างหรือไม่ ?

คำตอบ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : เรื่องการนัดแพทย์ให้ไปเป็นพยานในศาลเวลา
๘.๓๐ น. แล้วไม่ได้สืบพยานตามกำหนดนั้น มีหลายเหตุด้วยกัน แต่
ละเหตุก็มีเหตุผลอันสมควรอยู่ บางเหตุผมได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้ว
ในที่นี้ใคร่ขอยกตัวอย่างมาแสดงสัก ๓ เหตุ คือ :

เหตุประการแรก : ไม่ได้อยู่ที่ศาล หากแต่อยู่ที่คู่ความที่อ้างพยาน
ถ้าหากคู่ความผู้อ้างประสงค์จะให้มาเบิกความที่ศาล วัน เวลาใด ก็แล้วแต่
คู่ความฝ่ายนั้น ทั้งได้กล่าวไว้ในตอนต้น

เรื่องนี้เมื่อผมกล่าวจบแล้ว ผมใคร่ขอความกรุณาคุณเอื้อ บัณฑิต
ได้โปรดอธิบายสักหน่อยนะครับว่า ในแง่ของทนายความจะว่าอย่างไรที่
นัดแพทย์ให้ไปศาลตั้งแต่ ๘.๓๐ น. แล้วบางที่ถึงวันก็ยังไม่มีสืบ และ
อีกกรณีหนึ่งซึ่งผมใคร่ถือโอกาสถามแทนท่านผู้ฟังด้วยว่า บางที่ศาล
ตัดสินไปแล้ว ก็ยังให้แพทย์รออยู่ที่ห้องพักพยานของศาล อย่างนี้จะว่า
อย่างไรครับ ?

เหตุประการที่สอง : ในบางครั้งถึงเวลานัดแล้วคู่ความเองก็ยังมา
ไม่พร้อมกัน ศาลจึงยังออกนั่งพิจารณาไม่ได้ ครั้นศาลจะไม่ผ่อนผัน
ให้เวลาแก่คู่ความบ้างตามสมควร ก็จะไม่เป็นธรรมแก่คู่ความที่จะเดินทาง
มาศาลไม่ทันกำหนด ด้วยอุปสรรคต่าง ๆ ที่ไม่อาจกล่าวล่วงเสียได้ ดังนั้น
โดยปกติ ศาลที่ถือสายกลางก็มักจะรอประมาณ ๒๐-๓๐ นาที ก่อนที่จะ
ออกนั่งพิจารณาหรือสั่งให้คู่ความฝ่ายนั้น ขาดนัดพิจารณา ในกรณีที่เป็น
เรื่องขาดนัด

เหตุการณ์ที่สาม : จะเห็นกันว่า จำนวนผู้พิพากษามีจำกัดและไม่เพียงพอแก่จำนวนคดี บางศาลจึงมีการเร่งรัดการพิจารณาคดีความ โดยผู้พิพากษาแต่ละนายพิจารณาคดี ๒ หรือ ๓ เรื่องในตอนเช้า และอีก ๒ หรือ ๓ เรื่องในตอนบ่าย ซึ่งท่านหนึ่งก็ทำให้คดีเสร็จไปโดยรวดเร็ว แต่อีกท่านหนึ่ง คู่ความและพยานก็อาจจะต้องรอศาลบ้างเหมือนกัน

สำหรับกฎหมายที่จะลงโทษศาลเพราะทำให้แพทย์ต้องเสียเวลารอคอยนั้น *ไม่มี* ถ้าจะว่ากันตามเหตุต่างๆ ที่ยกมาเป็นอุทาหรณ์ข้างต้นและพิจารณาโดยความเป็นธรรมแล้ว ก็ไม่น่าจะมีด้วย ในเมื่อศาลก็พยายามปฏิบัติหน้าที่ของศาลอยู่อย่างสุดฝีมือเช่นนี้แล้วยังจะลงโทษกันอีกหรือครับ *ผมว่าสมควรจะชมเชยศาลเสียด้วยซ้ำไป*

ตรงกันข้าม แพทย์เองที่หลีกเลี่ยงไม่ยอมมาศาล... เพราะได้รับหมายเรียกที่ไร้ก็อ้างว่าติดราชการที่นั่น เรื่องนี้คุณหมอมองว่าอย่างไรครับ ? มิใช่ศาลเท่านั้นที่เสียเวลานัด เสียเวลารอคอย คดีความล่าช้าไปเป็นอันมาก เพราะแพทย์ก็เคยมี จนกระทั่งบางครั้งคู่ความโกรธเคืองแพทย์มาก และกล่าวตัดพ้อแพทย์ด้วยความจริงที่ไม่อาจโต้เถียงได้เลยว่า การมาเป็นพยานศาลก็เป็นราชการสำคัญเหมือนกัน..... แพทย์ประเภทนี้ก็ยังมีอยู่นะครับ แม้จะเป็นจำนวนน้อยมากก็ตาม... ด้วยความเคารพต่อวงการแพทย์ ผมเห็นว่าแพทย์ประเภทนี้แหละครับที่ควรได้รับการลงโทษ เพราะหลีกเลี่ยงไม่ยินยอมมาเบิกความตามหมายเรียก อันเป็นผลทำให้กระบวนการยุติธรรมเสื่อมเสียไป หรืออย่างน้อยที่สุด ก็ทำให้การพิจารณาคดีของศาลต้องล่าช้ากว่าที่ควร...

นายเอื้อ บัชรวง : ผมต้องขอเรียนครับ บังเอิญท่านอาจารย์ธานินทร์ฯ ผู้นี้เป็นผู้เคยอยู่ศาลแพ่งเสียด้วย ผมจะเล่าในฐานะเป็นนักวิชาการด้วยกัน แต่ว่าเป็นเรื่องโยนกันไปโยนกันมา ทนายของผมคนหนึ่งคิดมาก เพราะเหตุว่าศาลออกมาอุทธรณ์หน้าพยาน คิดมากเลยเป็นอัมพาตไปเลย เรื่องราว

ศาลออกนั่งพิจารณาซ้ำเพราะพนักงานศาลทำเหตุ

ศาลดูทนายจนทนายเป็นอัมพาตไป

บางครั้งทนายต้องใช้ความแนบเนียนเข้าช่วยในการพิจารณาของศาลเป็นไปโดยเร็ว

เป็นอย่างนี้ครับ ทนายสองท่านต้องไปที่ศาลแพ่งพร้อมกันอยู่แล้วก็คุยกันเรื่อยไป แต่พยานในวันนั้นไม่ใช่พยานแพทย์ เป็นพยานธรรมดา เป็นนักค้าขายก็คุยกันอยู่ได้ ถึงเป็นนักค้าขายก็บ่นอยู่แล้วว่าทำไมศาลไม่ออกสักที ที่ศาลไม่ออกก็เพราะว่าเสมียนหน้าบัลลังก์ยังไม่มา เขาห้ามไม่ให้ทนายเข้าไปยุ่งที่ห้องผู้พิพากษา ทางผมบางทีก็ไปบอกเขาที่แผนกหน้าบัลลังก์ หัวหน้าแผนกหน้าบัลลังก์ก็ไม่ว่าอะไร คุณนายต่อไปอีกกลับไปคอยที่บัลลังก์ เดี่ยวเขาก็ไปกันเอง อยู่เฉยๆ เอะนะอย่ายุ่ง เขากำลังยุ่งเหมือนกัน บัลลังก์ศาลแพ่ง ๓๒ บัลลังก์ แท่นัดความไว้ ๔๐ เรื่องก็ต้องคอยอีก ๘ เรื่อง ไม่มีบัลลังก์ ตอนบ่ายนัดตั้ง ๑๐๐ เรื่อง บัลลังก์หนึ่ง ๆ มีตั้ง ๓ เรื่องไปคอยอยู่ ผู้พิพากษาขึ้นมาก็ดูเลยว่า ทำไมคุณมากันสายอย่างนี้ ศาลคอยอยู่ตั้งนานแล้ว ตั้งชั่วโมงสองชั่วโมงศาลจะทำธุระอื่นก็ไม่ได้ เพราะเหตุว่าเดี๋ยวจะมาบอกให้ขึ้น เดี่ยวก็ต้องขึ้น เอะอะทนายคนนั้นไปใหญ่ ทนายคนนั้นเป็นอัยการชั้นพิเศษมา เมื่อถูกศาลว่าเข้าเช่นนั้นก็เลยอาย อายหนักเข้าคิดมากหรือไงไม่ทราบ เป็นอัมพาตไปไม่มาทำงานจนกระทั่งทุกวันนี้ ก็มีได้ครับ เหตุการณ์ในศาลนี้ตกอยู่ได้อ่านาเสียนศาล ผมเลยบอกแล้ว หมอความนี้มีเกียรติยศน้อยที่สุด ศาลไม่ค่อยเชื่อไปเชื่อเสมียนมากกว่าก็มี คิดว่าเสมียนมาตรงเวลา แล้วก็ทนายมัวแต่รักซาระเบียบข้อบังคับ แล้วก็เลยไม่ได้ทำงานก็มี แต่สำหรับตัวของผมเอง ส่วนมากรู้สึกว่ายานมีเกียรติก็ต้องชวนชวชาญจนได้ครับ ในการที่จะให้ศาลท่านรู้ว่ามียานมา กรณีอย่างที่ผมว่านี้ผมก็มักจะบอกกับจำศาล ถ้าไม่บอกจำศาลผมก็จะใช้วิธีตะกรุมตะกรามเอาบ้างเหมือนกัน คือว่าไปเดินเตร่ ๆ แถวหน้าห้อง จนกระทั่งท่านผู้พิพากษาดามว่ามีธุระอะไร ผมก็จะบอกว่า พยานเขามาแล้วครับ เสมียนยังไม่มา กรุณาออกอะไร อย่างนี้เป็นต้น ก็ไม่เป็นไร ถ้าหากมีทนายกล้า ๆ อย่างนี้ก็ค่อยยังชั่วไม่ต้องอะไรมากหรอกครับ วันหนึ่ง พิจารณาคดีเรื่องแย่งศพที่ศิริราชก็เหมือนกัน ผมเป็นเชยศิริราช ที่คุณหมอสงกรานต์ ๆ ท่านว่าอยู่แล้ว

ทั้งลูกเขยและตัวเขยก็แล้วแต่ ก็ไปพบท่านนายแพทย์ผู้ใหญ่ที่นี้ ไปรออยู่
อยู่ตั้งแต่ ๘.๓๐ น. ตามเวลาอย่างว่า ก็ทนายเขาบอกว่า ๘.๓๐ น. ผม
บอกว่า ๘.๓๐ น. นี่เวลาเปิดศาลครับ ไม่ใช่เวลาที่ผู้พิพากษาจะออก
ศาลจะออกเวลา ๙.๐๐ หรือ ๙.๓๐ น. กรุณารอ เอาอย่างนี้ดีกว่าครับ เข้าไป
ในห้องทนายความ สนทนากับผมไปพลางๆ ก่อน ผมก็ต้องใช้วิธีนั้น
ใช้แท็กต์ (tact) ความแนบเนียนไปตามเรื่อง นี่แหละครับ ทนายมีหน้าที่
หลายอย่างเหลือเกิน รวมความว่าเป็นมะนาวกลมไปเลย แต่ไม่ค่อยจะมี
น้ำเท่าไร บางที่ท่านผู้พิพากษาท่านมา ไม่รู้ครับว่าท่านมาคอยตามเวลา
เปิดศาล นี่แหละครับ มันเป็นเรื่องที่น่าสนุกสนาน แต่ว่าทั้งหมดนี้ของเรา
เมืองยิ้มครับ ยิ้มเข้าหากันก็ได้ผลครับ

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ขอบคุณ คุณเอื้อ ะครับ
ผมขอแก้ไขข้อข้องใจคุณเอื้อ ะ นิดเอะละครับ คือ ตามประวัติศาสตร์ทาง
แพทยนี้ ยังไม่มีใครคุกใครเป็นอัมพาตเลยครับ

ตามประวัติศาสตร์ทางแพทย์ไม่เคยมีใครคุกใครเป็นอัมพาตเลย

นายแพทย์วิจิตร พานิช : เด็กคนหนึ่งถูกรถยนต์ชน ญาติพามาหาแพทย์
ในระยะเวลาใกล้ ๆ กันนั้นก็ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจตามเข้ามาในคลีนิกของ
แพทย์ อ้างว่าจะต้องนำผู้ป่วยไปโรงพัก ปรากฏว่าเด็กกระดูกหักที่ขาทั้ง
สองข้าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นคนไข้หนัก แพทย์ก็บอกว่า ไม่สามารถที่จะให้
คนไข้ไปโรงพักได้ เพราะว่าการเคลื่อนย้ายโดยไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง
อาจจะเป็นอันตรายแก่คนไข้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่ยอม ยืนยันจะนำผู้ป่วย
ไปให้ได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจทำถูกต้องหรือไม่ แพทย์ควรจะปฏิบัติอย่างไร
ในกรณีเช่นนี้

คำถาม : ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเอาตัวคนไข้ที่แพทย์กำลังรักษาอยู่ไปดำเนินคดี แพทย์จะปฏิบัติอย่างไร

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : แพทย์น่าจะอธิบายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฟังให้
เข้าใจ ผมเข้าใจว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมองข้ามสามัญสำนึกไปหน่อยว่า เรื่อง
สำคัญที่สุดในขณะนั้นมีประการเดียว คือ การสงวนไว้ซึ่งชีวิตของคนไข้
และเป็นหน้าที่ของแพทย์โดยตรงทั้งในทางกฎหมายและในทางศีลธรรม
ที่จะต้องเยียวรักษาคคนไข้ให้ปลอดภัยให้จงได้ เมื่อแพทย์ได้อธิบายให้

คำตอบ

เจ้าหน้าที่ตำรวจฟังแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจยังวินิจฉัยเป็นอื่น ถ้าผมเป็นแพทย์ผมก็จะพยายามเอาตัวคนไข้ไว้รักษาก่อน และผมก็จะย้ำอีกครั้งว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจน่าจะไปปรึกษาหารือผู้บังคับบัญชาเสียก่อนว่า ถ้าขึ้นไม่เชื่อแพทย์ อาจมีเรื่องยุ่งยากในภายหลังได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าคนไข้เกิดไปตายกลางทางขึ้นละก้อ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในการตายของคนไข้ด้วย

คำถาม : ถ้าคนไข้ตายเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเอาตัวไป แพทย์มีความผิดหรือไม่
นายแพทย์วิจิตร พานิช : ถ้าคนไข้คนนั้นตายลง แพทย์จะมีความผิดหรือไม่? หรือถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจยังคงยืนยันที่จะเอาคนไข้ไปให้ได้ และแพทย์ก็ให้ไป แล้วคนไข้ไปตาย ดังนี้ แพทย์จะมีความผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่?

คำตอบ : นายธานินทร์ กรวิเชียร : ในการพิจารณาความรับผิดชอบตามกฎหมายของแพทย์ที่เกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการตายของคนไข้ นั้น ผมว่าไม่น่าจะถือเอาเรื่องแพทย์รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ มาเป็นข้อวินิจฉัยจะดีกว่า จะทำให้จนโดยใช่เหตุ เพราะบางเรื่องแม้แพทย์ไม่รู้เท่าถึงการณ์ แพทย์อาจจะต้องรับผิดชอบก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าความรู้เท่าไม่ถึงการณ์นั้นเป็นความประมาทเลินเล่อของแพทย์เอง ดังเช่นตามตัวอย่างที่ถามนั้น ถ้าคนไข้ที่ญาติพามาหาแพทย์เพราะถูกรถชนนั้นบาดเจ็บหลายแห่ง รวมทั้งสมองก็ได้รับการกระทบกระเทือนมาก แพทย์ก็ควรรู้อยู่แล้วว่า ควรจะแก้ไขในขั้นปัจจุบันพยาบาลอย่างไร แต่บังเอิญแพทย์ไม่รู้วิธีการแก้ไขเอง หรือรู้แต่เอาอย่างง่ายเข้าว่า รักษาเอาลวก ๆ คิดว่าคงจะไม่เป็นอะไร ทั้งๆ ที่แพทย์อื่น ๆ ทั่วทั้งเมืองก็รู้อยู่ดีว่าควรจะต้องรักษาอย่างไร ดังนั้น ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของแพทย์เกิดจากความประมาทเลินเล่อของแพทย์เอง แพทย์ต้องรับผิดชอบ

ข้อวินิจฉัยที่ควรใช้ในการพิจารณาความรับผิดชอบของแพทย์ตามกฎหมายก็คือ แพทย์ได้ใช้ความระมัดระวังซึ่งแพทย์จักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และแพทย์อาจใช้ความระมัดระวังนั้นได้แล้ว แต่ไม่ได้ใช้

หรือไม่ ? และคนไข้ป่วยหนักหรือตายเนื่องจากความประมาทเลินเล่อของแพทย์โดยตรงหรือไม่ ?

ตามตัวอย่างที่คุณหมอวิจารณ์ ฯ ถาม ถ้าหากคนไข้ถูกรถยนต์ชน ญาติพามาหาแพทย์ แทนที่แพทย์จะตรวจคนไข้ด้วยความระมัดระวัง อย่างที่แพทย์อื่นพึงระมัดระวัง แพทย์ก็ดูด้วยสายตาเปล่า แล้วก็ปล่อยให้ ตำรวจพาคนไข้กลับไป บอกว่าไม่เป็นอะไรมาก ต่อมาคนไข้เกิดตายขึ้นมา เช่นนี้ หากปรากฏว่า ถ้าแพทย์ได้ตรวจด้วยความระมัดระวังและรักษาให้ ทันทีคนไข้จะไม่ตาย ดังนั้น แพทย์ก็ต้องรับผิดชอบแพ่ง เพราะความประมาท เลินเล่อของแพทย์ แพทย์ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดในการ ตายของคนไข้รายนี้

แต่สำหรับความผิดทางอาญานั้น ผมเห็นว่าแพทย์ไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะกรณีเช่นนี้มีได้มีกฎหมายบัญญัติให้แพทย์ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำ โดยประมาทแต่อย่างใด นอกจากนั้นก็ได้มีการละเว้นกระทำการในสิ่งซึ่ง กฎหมายบัญญัติให้แพทย์จักต้องกระทำแต่ประการใดด้วย^๑

อีกแง่หนึ่ง ถ้าแพทย์ได้ตรวจโดยละเอียดถี่ถ้วนแล้ว เห็นว่าไม่มีทาง ที่จะเยียวยารักษาหรือแก้ไขได้ กล่าวคือ ถึงอย่างไรๆ คนไข้ก็ต้องเสียชีวิต แน่ หรือไม่แน่ว่าคนไข้จะมีชีวิตอยู่หรือไม่ ถ้าหากแพทย์ได้พยายามช่วย ชีวิตคนไข้ด้วยการผ่าตัดด้วยความระมัดระวังดังเช่นแพทย์ทั่วๆ ไปควรจะ ระมัดระวังแล้ว ดังนั้น แม้คนไข้จะเสียชีวิต แพทย์ก็ไม่ต้องรับผิดชอบไม่ว่าใน ทางแพ่งหรือทางอาญา

ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมาขอรับตัวคนไข้ไป แพทย์จะต้อง รับผิดชอบตามกฎหมายอย่างไรหรือไม่ เมื่อมีการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น หรือการตาย เกิดขึ้น ก็ต้องอาศัยข้อวินิจฉัยที่กล่าวแล้วนั้นเป็นหลัก

ตรงกันข้าม ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจเอาตัวคนไข้ไป ทั้งๆ ที่แพทย์บอก แล้วว่าจำเป็นต้องเอาตัวไว้รักษาก่อน แล้วคนไข้เกิดป่วยหนักขึ้นก็ดี หรือ

คนไข้ตาย เนื่องจากได้รับความกระทบกระเทือนเพราะการเดินทางหรือ
ขาดการรักษาพยาบาลที่ดี ดังนั้น ความรับผิดชอบเพราะการป่วยหรือการตายนั้น
ย่อมตกอยู่กับเจ้าหน้าที่ยี่ตำรวจโดยสิ้นเชิง แพทย์ไม่ต้องรับผิดชอบแต่อย่าง
ใดเลย

คำถาม : ในแง่ ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสนอ : ปัญหา^{นี้} ผมอยากจะเรียน
ของทนายความ
มีความเห็นอย่าง
ไร

คำตอบ นายเอื้อ บัชรวง : สำหรับผมมีความเห็นว่า แพทย์ไม่เกี่ยวข้องอย่างไร
เลย เพราะเหตุว่าเป็นการฝ่าฝืนของตำรวจผู้หนึ่งเองที่ไปไล่เอาคนไข้ไป ถ้ามี
ความผิดฐานละเมิดก็ต้องฟ้องตำรวจ ตลอดจนกระทั่งอธิบดีกรมตำรวจ
เป็นจำเลยที่ ๑ ไปเลย เป็นเรื่องละเมิด ทางกรมตำรวจต้องรับผิดชอบ
ตำรวจไปทำอย่างนั้น แม้จะเป็นนายตำรวจก็ต้องรับผิดชอบด้วยฉันนั้น

เรื่องตำรวจนี่แหละครับ ผมจะเล่าอีกสักเรื่องหนึ่ง พอติดตรงกับ
เรื่องของคุณหมอเลย ที่ทำเตียน (คือประสบการณ์เมื่ออยู่มากอย่างว่า)
วันหนึ่ง ในสมัยที่ยังมีสงครามผมใช้สามล้อส่วนตัว คือว่าพิมพ์เล็กเซอร์
ชายคนเขาก็เลยศรัทธาตั้งโรงพิมพ์ให้โรงหนึ่ง ให้สามล้อสำหรับผู้จัดการนั่ง
ซื้อกระดาษให้ด้วย ที่วันหนึ่งก็ผ่านไปทางทำเตียน เด็กหญิงเอาก๋วยเตี๋ยว
ไปขายในวัด ถือชามก๋วยเตี๋ยวซ้อนมาสูงกว่าหัวครับ (ถือมาสองมือซ้อนมา
อย่างนี้) แล้วก็มาชนเอาสามล้อเราเบี่ยงเข้าให้ กระจายไป ชามแตกหมด
ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็ต้องอุ้มเอาเด็กคนนั้นเข้าไปในสำนักงานแพทย์ตรงข้าม
ทำเตียนนั่นแหละครับ นายแพทย์คนไหนก็ได้ ช่วยทำปฐมพยาบาล
ประทานโทษเถอะครับ กลืนเศษน้ำก๋วยเตี๋ยวเปื้อนตัวไปจนหมด แกลบลบ
ทันทีครับ ต้องคอยเอาเสื้อแกออก พอทำความสะอาดเสร็จผมก็ให้สามล้อ
รีบไปแจ้งความตำรวจที่สถานีพระราชวัง ตำรวจก็มาที่สำนักงานแพทย์เลย
มาถามเหตุการณ์ได้ความว่า เด็กวิ่งมาชนสามล้อ สามล้อก็เป็นสามล้อ
ส่วนตัว เขาก็สำทับว่า “คุณพูดเข้าข้างลูกจ้างอย่างนี้ใช้ไม่ได้ แล้วคุณก็

เป็นทนายด้วย มีอาชีพรับจ้างเขาด้วย” ผมก็เลยบอกว่า “อาชีพในเมืองไทย ไม่รับจ้างก็รับราชการ มี ๒ อย่าง” พอบอกเท่านั้น แกหาว่าเราเหลวมนทีเดียว นี่เป็นความจริงครับ บางคนรับจ้างทำงานในบริษัทฝรั่ง เงินเดือนตั้งหมื่นสองหมื่นก็บอกว่ารับจ้าง ให้การที่ศาลอย่างนั้น (นี่ผมก็เลยเรียนมาให้ทราบไว้ด้วย กรุณาอย่าบอกว่ารับจ้างครับ เพราะ “รับจ้าง” นักกฎหมายเขาเข้าใจว่าชุดดินกันแหละครับ หรือแบกดินแหละครับ ไม่ได้แปลว่าไปทำงานบริษัท ต้องบอกท่านว่าทำงานในบริษัท) ตอนนั้นผมก็เลยไปแหลมเอาตำรวจเข้าว่า อาชีพมี ๒ อย่าง รับจ้างกับรับราชการครับ แต่รับราชการนี่จะเป็นรับจ้างหรือเปล่า ผมก็ไม่ทราบเหมือนกัน ฉะนั้นผมไม่ได้เข้าข้าง พอตีครับ เรื่องนี้ห้ามการวิวาทไปได้อย่างหวุดหวิด ก็คือยายแม่ครับที่เกษียณอายุแล้วอยู่ ก็เข้ามาและร้องไห้เอะอะต่อว่าลูกสาวว่า “ไม่ดูไม่แล อีจะข้ามถนนก็ไม่ดู วิ่งไปชนรถเขาได้ มีอย่างที่ไหน?” แหม เกราะหีดี ผมรอดตะรางมาได้ เขาหาว่าช่วยเหลือผู้กระทำความผิด ฉะนั้น คุณหมอมไม่ต้องกลัวหรอกครับ คงจะมีสวรรค์บันดาล ไม่ตุลาการก็พยานแหละครับก็คงจะช่วยเหลือให้ผ่านพ้นไปได้ ความเห็นของผมก็เป็นอย่างนี้แหละครับ

นายแพทย์เกษม ลิ้มวงศ์ : บาดแผลสาหัสตามกฎหมายที่ใช้คำว่า รักษาเกินกว่า ๒๐ วัน ในรายที่คนไข้ถูกยิงทะลุปอดมารักษาไม่เกิน ๒๐ วันก็หายขาด ทางแพทย์ถือว่าเป็นบาดแผลสาหัส ทางกฎหมายถือว่าเป็นสาหัสหรือไม่ และสมควรที่จะแก้กฎหมายเพื่อให้ถูกต้องกับความเป็นจริงหรือไม่?

คำถาม : สมควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเรื่อง “อันตรายสาหัส” ให้ตรงกับหลักวิชาแพทย์หรือไม่

นายธานีทร กรชัย : ในเบื้องต้นผมใคร่ขออธิบายเกี่ยวกับเรื่องถ้อยคำและความหมายของถ้อยคำในกฎหมายเสียก่อน ในปัจจุบันกฎหมายมิได้ใช้คำว่า “บาดแผลสาหัส” หรือ “บาดเจ็บสาหัส” แต่ใช้คำว่า “อันตรายสาหัส”

คำตอบ

ความเป็นมาของถ้อยคำดังกล่าว มีดังนี้

เดิม กฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งใช้มาตั้งแต่ ร.ศ. ๑๒๗ จนถึง พ.ศ. ๒๔๔๙ ใช้คำว่า “บาดเจ็บ” และ “ประทุษร้ายแก่ร่างกายจนมีผลถึงสาหัสแก่ผู้ถูกกระทำร้าย” ส่วนศาลและนักกฎหมายทั่วไปเรียกกันว่า “บาดเจ็บ” และ “บาดเจ็บสาหัส” เพิ่งมาเปลี่ยนเป็นคำว่า “ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น” และ “ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส” ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ มาจนกระทั่งบัดนี้ เหตุที่เปลี่ยนนั้น นัยว่าคำว่า “บาดเจ็บ” ผู้บัญญัติกฎหมายตีความว่า ควรจะมีบาดแผลอยู่ด้วย เพราะคำว่า “บาดเจ็บ” ต้องหมายความว่าถูกของมีคม เพราะฉะนั้น ในกรณีที่ไม่มีบาดแผล ไม่น่าจะเรียกว่าบาดเจ็บ แม้การถูกทำร้ายร่างกายนั้น จะทำให้ผู้เสียหายเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสก็ตาม จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่าอันตรายแก่กายหรือจิตใจและ “อันตรายสาหัส” แทน

ในแง่ของหลักการในกฎหมายนั้น ก็มีข้อน่าพิจารณาอยู่ว่า ผู้บัญญัติกฎหมายเองก็ไม่ทราบว่าหาเกณฑ์กำหนดที่แน่นอนมาวินิจฉัยว่า แ่ไหนคืออันตรายสาหัส แต่เมื่อเป็นกฎหมาย ก็ต้องวางหลักอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นขอบเขตไว้ ด้วยเหตุนี้แหละ ผู้บัญญัติกฎหมายจึงได้วางขอบเขตไว้ในมาตรา ๒๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้นว่า ถ้าทำให้ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด แขนด้วน ขาขาด นิ้วด้วน เป็นหมัน หรือทำให้รูปหน้าเสียโฉมติดตัวเหล่านี้ ถือว่า ทำให้เกิดอันตรายสาหัส นอกจากนั้น การทำให้บุคคลอื่นทุพพลภาพหรือเจ็บป่วยด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่า ๒๐ วัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่า ๒๐ วัน ก็ถือว่า ทำให้เกิดอันตรายสาหัสเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดี ผมในฐานะส่วนตัว ก็ตระหนักอยู่เสมอเหมือนกันว่า ในแง่ของแพทย์บางเรื่องไม่ใช่อันตรายสาหัสเลย เช่น กรณีรูปหน้าเสียโฉมติดตัว

เป็นต้น แต่กฎหมายก็ถือเช่นนั้น และในทางกลับกัน บางเรื่องในแง่ของแพทย์เป็นอันตรายสาหัส แต่ในแง่ของกฎหมายกลับไม่ใช่ เช่นเรื่องที่คุณหมอเกษม ลีมวงศ์ ตั้งมาในคำถาม เป็นต้น หรือตัวอย่างอื่นๆ ก็ยังมีอีก เช่น ผู้เสียหายถูกแทงที่หัวใจ แต่ด้วยความสามารถของแพทย์อาจจะรักษาเพียง ๓ วันแล้วก็ให้คนไข้พักอีก ๗ วัน คนไข้ก็หายขาดเลย ในแง่ของแพทย์ก็ต้องถือว่าเป็นอันตรายสาหัสแน่ แต่ในแง่กฎหมายกลับไม่ใช่ เพราะกรณีไม่ต้องตาม มาตรา ๒๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผมเห็นด้วยในแง่ที่คุณหมอเกษม ลีมวงศ์ ถามนี้ น่าที่จะได้มีการพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องอันตรายสาหัส ให้ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นความจริงที่ว่านี้ ผมหมายความว่าความจริงในแง่ของบุคคลทั่วไป และความจริงในหลักวิชาแพทย์ด้วย อย่างไรก็ตาม จะโทษนักกฎหมายที่เดียวก็ยาก ที่นักกฎหมายบัญญัติมาตรา ๒๔๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญาไว้เช่นนี้ ก็เพราะว่าเวลาที่ประชุมร่างประมวลกฎหมายอาญานั้น ผมแน่ใจว่าทางฝ่ายกฎหมายจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญทางแพทย์ไปร่วมประชุมด้วยแน่นอน ทางแพทย์ก็คงจะเห็นด้วยกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญานั้น กฎหมายจึงได้ออกมาในรูปที่เป็นอยู่นี้

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน: เรื่องนี้ไม่ได้รับทราบ

เลย

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร: ผมขอต่ออีกนิดเถอะครับ โดยสรุปแล้วผมเห็นด้วยกับคุณหมอเกษม ลีมวงศ์ ที่ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔๗ นี้ บางส่วนยังไม่ตรงกับความเป็นจริงตามหลักวิชาแพทย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่กฎหมายควรจะรับรู้ด้วย น่าจะถึงเวลาแล้วที่จะได้พิจารณาแก้ไขมาตรานี้ โดยมีผู้แทนของกระทรวงสาธารณสุข และของสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เข้าร่วมพิจารณาด้วย

กฎหมายอาญา
อันว่าด้วยเรื่อง
“อันตรายสาหัส”
นั้น สมควร
พิจารณาทั้งในแง่
หลักวิชาแพทย์
และในแง่ความ
รู้สึกของบุคคล
ทั่วไป

อย่างไรก็ดี ท่านผู้ฟังก็คงจะเห็นด้วยกับผมว่า เรื่องอันตรายสาหัสนี้ มิใช่ที่จะสมควรพิจารณาเฉพาะในแง่หลักวิชาแพทย์แต่เพียงประการเดียว เท่านั้น หากแต่จะต้องพิจารณาในแง่ความรู้สึกของบุคคลทั่วไปด้วย เพราะ เรื่องนี้เป็นบทบัญญัติในเรื่องความรับผิดชอบของบุคคลในทางอาญา มิใช่เป็น บทบัญญัติอันเกี่ยวกับเรื่องของแพทย์โดยเฉพาะเท่านั้น ดังนั้น การทำให้ รูปหน้าเสียโฉมติดตัวก็ดี ทำให้เป็นหมันก็ดี แม้ในบางกรณีจะไม่ใช่ อันตรายสาหัสแก่กายในแง่ของแพทย์ แต่ก็ยังเป็นอันตรายสาหัสในสายตา ของบุคคลทั่วไป ซึ่งกฎหมายควรจะรับรู้ดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้

อย่างไรก็ตาม ในเมื่อปัจจุบันนี้ยังมิได้แก้ไขกฎหมายให้รับรู้ความ มีอันตรายสาหัสในแง่ของหลักวิชาแพทย์ทุกแง่ทุกมุม ก็ยังถือไม่ได้ว่า เรื่องที่แพทย์เห็นว่ามีอันตรายสาหัสแต่กรณีไม่ต้องตามบทบัญญัติ ข้อใด ข้อหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๗ เป็น “อันตรายสาหัส” ในสายตาของกฎหมาย

คำถาม : ในแง่
ของทนายความ
สมควรแก้ไข
กฎหมายเกี่ยวกับ
เรื่อง “อันตราย
สาหัส” หรือไม่

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ผมใคร่จะเรียนถาม คุณเอื้อ บัวสรวง ด้วยว่า เมื่อมีเหตุผลตั้งได้อภิปรายกันมานี้ สมควรแก้บท บัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๗ หรือไม่?

คำตอบ

นายเอื้อ บัวสรวง : อันนี้แหละครับเป็นเรื่องที่ทนายทั้งหลายและเจ็บใจ มานาน เพราะว่าแต่ก่อนนี้เขาจะต้องทนทุกข์ทรมานแก่กล้า ๒๐ วันด้วย เรายังมีโอกาสถามว่า ที่เจ็บนี้เจ็บอย่างธรรมดาหรือเปล่า? หรือว่าไม่ ทนทุกข์ทรมานแก่กล้า ที่นี้พอร่างกฎหมายเข้ามาใหม่ เอาว่าทนทุกข์ แก่กล้าออกเสีย ก็เลยกลายเป็นพอ ๒๐ วันก็เป็นสาหัสไปทั้งนั้น แล้วโทษ มัณผิตกันตั้ง ปี ๖ เดือน โทษมัณผิตกันสามเท่าก็ว่าได้ ในปัจจุบันนี้บางท่าน ไปคุยกับหมอ ตกใจหนักเข้าไปอีก เพราะว่าเวลาที่ผมจะเซ็นไป ๒๐ วัน นี่ผมจะบอกให้สมัยก่อนต้องรักษาถึง ๘๐ วัน นี่ยาตีนะถึงได้ ๒๐ วัน ที่นี้ ทนายจำเลยก็ไม่พูดต่อไปอีกแล้วครับ ขึ้นถามเดียวเข้าตัวจำเลยหรือบางที

ในแง่ของจำเลย
กฎหมายปัจจุบัน
อันเกี่ยวกับ
เรื่อง “อันตราย
สาหัส”
ก็หนักมากอยู่แล้ว

ไม่เข้าตัวจำเลย ถามไปเสร็จหมอบันบอกไปว่าความจริงนี้ยาตึนะครับ ถ้า
 สมัยก่อนนั้นละก็ ๘๐ วัน พอถามอีท่านจำเลยก็จะเอามารดาผมมาจรรยา
 หาว่าทนายทำไมถึงถามความอย่างนี้ ถามแบบถามเข้าตัว ถามอย่างนี้ทำให้
 คิตะระงมาก คันทามเข้าไปได้ มันเสียทั้งชั้นทั้งล่องอย่างนี้ ต้องระวัง
 ถ้าไปถามหมอบผมไม่ค่อยอยากถาม ๒๐ วัน ถ้าเผื่อรักษาดี ที่นี้ผมยังมี
 ประสพการณ์อีก ที่นี้เอาออกชื่อเลยก็ได้ คือ คุณหมอบคัมภีร์ ว่าเป็น
 คลาสเมทรุ่นเดียวกับผม ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกลาง เอาผมหมอบเป็น
 หมื่นๆ ไปได้ ลูกความจะเอาผมแย่ กรณีมันเกิดขึ้นที่ตลาดประตุน้ำ
 ประตุน้ำนี้สมัยก่อนไม่จอแจ มีเรื่องในตลาดทีเดียว รถบรรทุกก็เข้าไปได้
 ลูกเถ้าแก่ที่จ้างผมก็นั่งกระดิกเท้ากินข้าวอยู่สบาย ตกเย็นเข้าอีตาคนขับ
 รถบรรทุกคนหนึ่งของห้างใหญ่แถวนั้นก็มาทีเดียว แล้วก็ไม่ถูกกับเถ้าแก่
 ลูกความผม ที่จ้างผม ก็ถอยรถเร็ว อยากจะกลับบ้านเร็ว ไม่ดูว่าเด็ก
 กินข้าวห้อยเท้าอยู่ ดันเอียงล้อรถยนต์ข้างหลังเบียดเท้าเข้า มันก็เบียด
 กรอบเข้าให้ ก็เด็กนี่ครับ ก็ไม่ไปไหนแหละครับ สมัยนั้นโรงพยาบาล
 ดำรงก็ยังไม่ได้สร้าง ไม่อย่างนั้นก็ต้องอ้งหมอบอุทัยฯ ก็เลยเอามาโรง-
 พยาบาลกลาง เมื่อเรื่องถึงชั้นศาล ฟ้องเรียกค่าเสียหาย ผมฟ้องว่า
 ทุพพลภาพตลอดชีวิต เพราะเด็กขาเบ่ เดิมขามันออกมาดี ๆ เคี้ยวนี้ขามัน
 เบ่เดินดี ๆ ไม่ได้ตลอดชีวิต ขอเรียกค่าเสียหายห้าหมื่น เรียกว่าเป็น
 ร้านใหญ่ด้วยกัน ใหญ่ในตลาดประตุน้ำ เราก็นึกว่าสบาย ได้ค่าทนายหลาย
 สตางค์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลก็รู้จักกันดี นึกว่าอย่างนั้น แต่ท่านไม่ได้
 ไปเบิกความว่าอย่างนั้นครับ พอทนายจำเลยเขาซักเข้า ตอนนั้น ผมเป็น
 ทนายโจทก์ก็ภูมิใจละ พอทนายจำเลยถาม ท่านบอกว่าเด็กนี่ครับ ถ้าหาก
 ว่าไปอ้งไฟ ไฟอะไรของท่านไม่ทราบ ค่อยปฏิบัติไปตามที่ท่านว่า แชน้ำ
 ด้วยทั้งอ้งไฟด้วย ก็แล้วแต่ทางวิชาแพทย์ เด็กขนาดนี้อยู่ในวัยเจริญ ถ้า
 รักษาถูกวิธี แท้กลับดีได้ กลายเป็นอย่างนั้นไปครับ ศาลก็เลยบอกว่า
 ห้าหมื่นมากไป คุณเอื้อฯเอาไปหมื่นเดียวก็แล้วกันครับ นี่ครับหมอบไป

ผมอุทธรณ์ไปศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ก็บอกว่าเอาไปสองหมื่นก็แล้วกัน ก็ยังไม่แน่เพราะแพทย์เบิกอย่างนั้น พอถึงศาลฎีกา ศาลฎีกาก็เลยขยับให้เป็นสองหมื่นห้า เลยหมดไปสองหมื่นห้า ด้วยประการฉะนี้เหมือนกัน เพราะฉะนั้น การที่ยาตีรักษาทางวิทยาศาสตร์ดีขึ้นบางทีมันก็เป็นผล บางทีก็ร้าย กรอกแครกอยู่อย่างนี้แหละครับ คล้ายๆ ทอดลูกเต๋าให้เหมาะ ขอบพระคุณครับ

คำถามเกี่ยวกับ นายแพทย์วิเชียร ดิลกสัมพันธ์ : คำว่า ผู้เชี่ยวชาญของศาล มีความหมายเรื่องผู้เชี่ยวชาญ แค่ไหน ใครเป็นคนแต่งตั้ง ? ของศาล

คำตอบ

นายธานีทร ทรัพย์วิเชียร : สำหรับผู้เชี่ยวชาญของศาลนี้มีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติให้ออกเป็นกฎกระทรวง กระทรวงยุติธรรมก็ออกกฎกระทรวงมา ได้วางระเบียบการขึ้นทะเบียนการจดทะเบียน ผู้เชี่ยวชาญของศาลไว้เป็นหลักฐานของศาลทั่วไป โดยกระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าหน้าที่ทางทะเบียน สมมติว่าแพทย์ต้องการจะจดทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาลในทางนิติเวชวิทยา แพทย์ก็ต้องไปยื่นคำร้องแสดงความจำนงขอจดทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาล โดยเสียค่าธรรมเนียมให้กระทรวงยุติธรรมคนละ ๒๐๐ บาท พร้อมทั้งระบุในคำร้องด้วยว่า ใครบ้างเป็นผู้รับรองการยื่นความจำนงขอจดทะเบียนนั้น สำหรับผู้รับรองนี้ต้องมีจำนวน ๒ นาย และเป็นคนที่ประกอบวิชาชีพเดียวกับแพทย์ด้วย เมื่อกระทรวงยุติธรรมได้รับคำร้องแสดงความจำนงขอจดทะเบียนแล้วก็จะสอบถามไปยังบุคคลทั้งสองนั้นว่า ผู้ยื่นความจำนงมีความประพฤติเรียบร้อยหรือไม่ มีวุฒิตามที่ผู้ยื่นความจำนงได้ว่ามาหรือไม่ เมื่อกระทรวงยุติธรรมได้รับคำยืนยันจากบุคคลทั้งสองและกระทรวงยุติธรรมเองพิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ผู้ยื่นความจำนงเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาล กระทรวงยุติธรรมก็จะจดทะเบียนให้เป็นผู้เชี่ยวชาญของศาล จากนั้น กระทรวงยุติธรรมก็จะให้หนังสือเวียนไปถึงศาลทั่วราชอาณาจักร ทั้ง ๑๑๑ ศาลว่า บัดนี้กระทรวงยุติธรรมได้จดทะเบียนนายแพทย์

นั้น ๆ เป็นผู้เชี่ยวชาญของศาลในทางนิติเวชวิทยาแล้ว อย่างไรก็ตาม มีปัญหาต่อไปอีกนั่นคือ ถ้าผู้เชี่ยวชาญของศาลไปประพาศคดีคนไม่สมควร สมมติเอาว่าเบิกความไม่ถูกต้อง และต้องคดีถึงที่สุด ศาลพิพากษา ให้ลงโทษอาญาฐานเบิกความเท็จ กระทรวงยุติธรรมจะถอนแพทย์ผู้เชี่ยวชาญของศาลออกจากการเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลได้หรือไม่ ? เรื่องนี้กฎหมายไม่ได้ว่าไว้ เป็นช่องโหว่ของกฎหมายอยู่ แม้กระนั้นก็ตี การตีความ กฎหมายต้องตีความไปในแง่ที่ว่า “ผู้ใดมีอำนาจสถาปนาสิ่งใด ผู้นั้นก็มีอำนาจลบล้างสิ่งนั้นด้วย” ถ้ากระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งแพทย์เป็น ผู้เชี่ยวชาญของศาลได้ กระทรวงยุติธรรมก็ควรที่จะถอดแพทย์จากการเป็น พยานผู้เชี่ยวชาญของศาลได้

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรณต์ นิยมเสน : ผมขอถามอีกนิดเถอะครับ ผู้เชี่ยวชาญของศาลขอลาออกเองได้ไหม ?

คำถาม : ผู้เชี่ยวชาญของศาลขอ ลาออกได้หรือไม่

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ได้ครับ เพราะไม่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อ บังคับใดห้ามไว้

คำตอบ

นายเอื้อ บัวสรวง : ผู้เชี่ยวชาญนี่ะครับ อย่างว่า ผมเองก็ถูกเพื่อนทนาย ด้วยกันซึ่งเป็นทนายประจำของผู้จัดการผลประโยชน์กรมพระยาชัยนาท ที่เดียว เขาอ้างผมไปในฐานะผู้เชี่ยวชาญโดยผมยังไม่ได้จดทะเบียนอะไร เรื่องนั้นเป็นเรื่องจะมีอำนาจเก็บเงินได้หรือไม่ได้ ? กรณีมีปัญหาที่ว่า ในการที่คนหนึ่งไปค้าประกันไว้ แล้วก็ค้าประกันทำงานธรรมดา และเป็น คนที่เขาบิดไปวาง แล้วกันไปใช้เขาเก็บเงิน เขาก็เลยโกงเอา ในกรณี ธรรมดาถ้าพิสูจน์ได้อย่างนี้ก็แปลว่า ผู้ค้าประกันอาจไม่ต้องรับผิดชอบก็ได้แล้ว แต่ศาลวินิจฉัย แต่เอาผมไปเบิกความในฐานะที่สำเร็จทางเศรษฐศาสตร์ ปริญาโท (ทนายที่เป็นมหาบัณฑิตมีอยู่ไม่เกิน ๕ คน ในพวกชั้นมหา บัณฑิตนี้โดยมากเข้าไปรับราชการ ไม่รับจ้างอย่างผม) ก็ให้กระผมไป เบิกความว่า การที่ให้ผู้เก็บบิลหรือผู้วางบิลไม่ได้มีอำนาจเก็บเงินด้วย

ประสบการณ์ใน ฐานะเป็นพยาน ผู้เชี่ยวชาญ

และผู้เก็บเงินมีอีกคนหนึ่ง ซึ่งในวงงานใหญ่ๆ ก็จะต้องแปลว่า ไม่มีอำนาจทางการเงินเลย ในขณะที่เองศาลถามว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญทางกระทรวงยุติธรรมหรือเปล่า? ผมบอกว่า ที่ผมมาเบิกความนี้ในฐานะที่เป็นผู้ชำนาญการ เคยเป็นที่ปรึกษาของธนาคารใหญ่ๆ เท่านั้นเอง ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นผู้ที่เคยปฏิบัติงานในชั้นนี้มานาน เชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญเป็นอันมากที่ไม่ได้จดทะเบียน ผมอยากจะชักชวนคุณหมอต้งหลาย มีสาขาอะไรต่อสาขาอะไรทั้งที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ผมอ่านในรายชื่อทะเบียนทางสมาคมทนายความ ถึงปีทำได้อารีย์เกี่ยวกับนักกฎหมาย คือ รายชื่อที่เกี่ยวกับกฎหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ของศาลเราไปลอกมาจากกระทรวงยุติธรรมทำไว้หมดเลยครับ ตามร้านทำพระจันทร์จะเห็นว่า สมุดบันทึกนักกฎหมาย ในนั้นจะมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญครบทุกแขนงวิชา รวมทั้งคุณหมอสองกรรณต์ด้วย แต่ว่าหลายท่านครับที่ไม่ได้ไป ถ้าไปจดทะเบียนเสียแล้วละก็ ศาลเชื่อครับ ถ้าไม่เชื่อละก็ต้องถามกันใหญ่ว่าผู้เชี่ยวชาญสักแค่ไหนอยู่เรื่อยไป ถ้าจดทะเบียนเสียแล้วก็ไม่ต้องถามครับ ก็ถามแต่เพียงว่า จดทะเบียนแล้วกระทรวงยุติธรรมรับรอง อย่างที่ท่านอาจารย์ธานินทร์ฯ ว่า ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงแล้ว แต่ว่าผู้เชี่ยวชาญนี้จดทะเบียนง่าย ๆ ครับ ที่สลากกินแบ่งนี้มีนางสาวอะไรเคยดูสลากกินแบ่งมาตั้งแต่เปิดจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ ดูสลากกินแบ่งว่าปลอมหรือไม่ อย่างนี้ก็มีการ ผู้เชี่ยวชาญ กระทรวงยุติธรรมก็ยอมรับเหมือนกัน ทั้งที่ไม่ได้ปริญญาอะไรมาเลย ขอบคุณครับ

ศาลเชื่อบทานผู้
เชี่ยวชาญของศาล

พยานผู้เชี่ยวชาญ
ของศาลบางคนไม่
ได้รับปริญญา

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ผมใคร่จะขอตั้งคุณเอื้อ บัวสุวรรณ สัก ๒ ข้อ
นะครับ

พยานผู้เชี่ยวชาญ
ของศาลไม่จำเป็นต้อง
ได้ปริญญาเสมอไป

ข้อแรก คือ เรื่องการจดทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาลในทางตรวจ
สลากกินแบ่งของรัฐบาลนั้น ผมเองเป็นเจ้าพนักงานผู้รับจดทะเบียนใน
ตอนนั้น ในเมื่อผู้ยื่นความจำนงค์มีความเชี่ยวชาญและวุฒิตรงตามหลัก
เกณฑ์ที่กระทรวงยุติธรรมวางเอาไว้ และมีผู้รับรองที่กระทรวงยุติธรรม

พิจารณาแล้วเชื่อถือได้ ๒ นายรับรอง ไม่ว่าจะเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพใด แม้ผู้นั้นจะไม่ได้รับปริญญาที่สำคัญ กระทรวงยุติธรรมก็ต้องจตให้เขา ความจริงนั้นปริญญาบัตรมิใช่จะเป็นเครื่องกำหนดว่าผู้ใดมีความรู้หรือมีวุฒิแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น คนที่มีความรู้ความชำนาญงานขนาดเป็นอาจารย์พวกปริญญาแต่ตนเองไม่ได้ปริญญาก็มีถมไป ทั้งมีความรู้และวุฒิอีกหลายร้อยหลายพันอย่างที่ไม่มีการให้ปริญญา เช่น การตรวจพิสูจน์ลายมือ และเรื่องนี้เป็นต้น

อีกข้อหนึ่งเป็นข้อสำคัญในแง่การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลคุณเอื้อ ๆ พูดว่า ลงเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลแล้ว ศาลต้องเชื่อเสมอ เรื่องนี้ผมเกรงว่าจะยอมรับว่าเป็นเช่นนั้นทีเดียวไม่ได้ สมมติว่า มีพยานผู้เชี่ยวชาญ ๒ คน ซึ่งเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลด้วยกันทั้งคู่ โจทก์อ้างคนหนึ่ง จำเลยอ้างอีกคนหนึ่ง และพยานทั้งสองปากนี้ก็เบิกความขัดกันอย่างนี้ ศาลจะเชื่อทั้งสองข้างอย่างไรได้ การที่ศาลจะเชื่อกุ่ความฝ่ายใดพยานปากใดนั้น ย่อมอยู่ที่วุฒิของพยานและเหตุผลแห่งคำเบิกความของพยานนั่นเองว่า สอดคล้องต้องกับหลักวิชาที่พยานอ้างว่าได้ศึกษาเล่าเรียนมาหรือไม่ และสอดคล้องต้องกันกับสามัญสำนึกหรือเหตุผลธรรมดาหรือไม่ ซึ่งการชั่งน้ำหนักคำพยานนี้ต้องอยู่ที่ศาลเอง^๑ และแม้กระนั้นก็ดีเราพึงต้องตระหนักกันด้วยว่า ศาลมิใช่ผู้วิเศษไปกว่าคนธรรมดา ศาลอาจจะวินิจฉัยผิดพลาดก็ได้ เพราะฉะนั้น จึงต้องมีศาลถึงสามชั้น ศาลชั้นต้นวินิจฉัยแล้วถ้าเกิดคู่ความไม่พอใจ ก็อุทธรณ์เพื่อให้ศาลอุทธรณ์ถั่นกรองอีกชั้นหนึ่ง ถ้าคู่ความยังไม่พอใจอีก ก็ฎีกาไปยังศาลฎีกาเพื่อให้ใคร่ครวญอีกชั้นหนึ่ง และเป็นชั้นสุดท้ายด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะให้ได้ความจริงหรือความยุติธรรมที่ใกล้เคียงกับอุดมคติมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้น โดยสรุปแล้วจะกล่าวว่า ลงเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาลแล้ว ศาลต้องเชื่อ ก็ยังมีข้อที่น่าคิดอย่างที่ผมได้เรียนมานี้

ศาลจะเชื่อพยานผู้เชี่ยวชาญหรือไม่
ย่อมอยู่ที่วุฒิของพยานและเหตุผลแห่งคำเบิกความของพยานตามหลักวิชา และสามัญสำนึก

๑. ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ในคดีหนึ่งว่า พยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานแสดงความคิดเห็นตามหลักวิชา แม้จะเป็นพยานที่ศาลรับฟัง แต่ก็มิใช่ว่าศาลจะต้องเชื่อฟังตามคำของพยานนั้นเสมอไป คำพยานชนิดนี้จะมีน้ำหนักยิ่งกว่าประจักษ์พยานหรือไม่นั้น ก็ต้องพิจารณาตามรูปเรื่อง เหตุผล และพยานหลักฐานอื่นประกอบกัน : คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๖๘/๒๕๐๖

คำถาม : ผู้เชี่ยวชาญของศาลไม่ยอมไปเป็นพยานที่ศาลได้หรือไม่ ?
 นายแพทย์วิเชียร ดิลกสัมพันธ์ : ผู้เชี่ยวชาญของศาล ไม่ยอมไปเป็นพยานที่ศาลได้หรือไม่ ?

คำตอบ : นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ในกรณีที่คู่ความขอให้ศาลเรียก ผู้เชี่ยวชาญของศาลมีสิทธิที่จะปฏิเสธในการไปเป็นพยานที่ศาลได้ เพราะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เชี่ยวชาญเอง และเป็นเรื่องที่แตกต่างกันไปจากประจักษ์พยานทั้งที่ผมได้เรียนแล้วในตอนแรก

คำถาม : ศาลมีอำนาจเรียกพยานผู้เชี่ยวชาญให้ไปเบิกความที่ศาลได้หรือไม่ ?
 นายแพทย์วิเชียร ดิลกสัมพันธ์ : ศาลมีอำนาจที่จะเรียกพยานผู้เชี่ยวชาญนั้น ให้ไปให้การที่ศาลได้หรือไม่ ?

คำตอบ : นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ถ้าพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาล ซึ่งจดทะเบียนไว้กับกระทรวงยุติธรรม ศาลมีอำนาจที่จะเรียกผู้เชี่ยวชาญนั้นไปเบิกความเป็นพยานที่ศาลได้เสมอ และในกรณีเช่นนี้ ผู้เชี่ยวชาญของศาลจะปฏิเสธไม่ยอมเป็นผู้เชี่ยวชาญไม่ได้

ตรงกันข้าม ถ้าพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นมิใช่ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ลงชื่อไว้ในทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาล ศาลก็จะบังคับให้บุคคลนั้นไปเบิกความเป็นพยานในศาลไม่ได้ เพราะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เชี่ยวชาญเองตั้งกล่าวแล้ว

คำถาม : คำว่า “ญาติ” ในกฎหมาย มีความหมายอย่างไร จำเป็นต้องถามพยานเกี่ยวกับการเป็นญาติกับคู่ความหรือไม่ ?
 นายแพทย์พลภัทร ตาละลักษมณ์ : คำว่า “ญาติ” ในทางกฎหมาย กินความแค่ไหน ? จำเป็นไหมที่จะต้องถามพยานในศาลในเรื่องนี้ ?

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ผมใคร่ขอตอบปัญหาท้ายเสียก่อน จำเป็นครับ คำตอบที่จะต้องมีการถามพยานว่า เกี่ยวพันกับคู่ความฝ่ายใด อย่างไรบ้าง เพราะกฎหมายบังคับไว้^๑ ซึ่งความเกี่ยวพันกับคู่ความนี้ มิได้หมายความว่าเฉพาะการที่พยานเป็นญาติกับคู่ความเท่านั้น การเป็นลูกจ้างนายจ้าง การเป็นผู้จัดการบริษัทของโจทก์หรือจำเลย ก็ถือว่าเป็นความเกี่ยวข้องที่ต้องถามพยานเหมือนกัน เพื่อให้รู้ว่าพยานอยู่ในฐานะอย่างไรกับคู่ความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการชี้หน้าหักคำพยาน ถ้าพยานเป็นญาติกับโจทก์หรือจำเลย น้ำหนักคำพยานคงจะลดน้อยลงไป หรือมากขึ้นก็ได้ ทั้งนี้ ย่อมแล้วแต่กรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป สมมติเอาว่า เป็นเรื่องหนี้สิน คำของพยานซึ่งเป็นพี่น้องจำเลยเบิกความว่า จำเลยไม่ได้เป็นลูกหนี้โจทก์ อาจมีน้ำหนักน้อย ตรงกันข้าม ถ้าเป็นเรื่องการแบ่งมรดกในระหว่างเครือญาติด้วยกัน ญาติพุดถึงเรื่องญาติด้วยกันเอง อาจมีน้ำหนักมากก็ได้ ดังนั้นเป็นต้น

ตามคำถามตอนแรก ที่ว่า คำว่า “ญาติ” ในทางกฎหมายกินความแค่ไหนนั้น ตามกฎหมาย คำว่า “ญาติ” ต้องหมายถึงการเป็นญาติกันจริงๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวพันกันทางสายโลหิตหรือโดยทางแต่งงาน

การนับถือกันเสมือนญาติ เช่น นับถือเป็นอาเป็นหลานกัน โดยมีได้เป็นอาหลานจริง ๆ ไม่ถือว่าเป็นญาติในสายตาของกฎหมาย

อนึ่ง จะเห็นได้ว่า แม้จะเป็นญาติกันจริงๆ คำว่า “หลาน” นี้ก็เป็นคำที่เคลือบคลุมมากที่สุด เว้นเสียแต่จะกล่าวด้วยว่า อีกฝ่ายเป็นอะไร เช่น เป็น ปู่ เป็นลุง เป็นน้าสะใภ้ เป็นต้น

นายแพทย์พลภัทร ตาละลักษมณ์ : มีผู้เคยไปเป็นพยานศาล ถูกถามว่า เป็นญาติกับคู่ความหรือเปล่า ไม่ทราบว่าจะตอบอย่างไร เพราะว่าอยู่ในฐานะเชยใหญ่กับเชยเล็ก ผมเข้าใจว่าไม่เป็นญาติกัน ถ้าตอบไม่ถูกต้องจะเป็นการให้การเท็จไหม ?

คำถาม : การเป็นเชยใหญ่เชยเล็กกับคู่ความจะถือว่าเป็นญาติกันหรือไม่ ถ้าตอบไม่ถูกต้องมีความผิดหรือไม่

คำตอบ

นายธนาธิรท์ กรัยวิเชียร : ตามประเพณีไทย การเป็นข่อยใหญ่ข่อยเล็กก็ถือได้ว่าเป็นญาติกันโดยทางแต่งงาน เพราะเป็นกองกัน ประเพณีไทยแตกต่างกับของฝรั่ง ฝรั่งถือว่าการเป็นคู่ข่อยกัน มิได้ทำให้ข่อยทั้งสองนั้นเป็นญาติกันเลย

อย่างไรก็ดี ในแง่ของกฎหมายโดยตรง จะถือว่าการเป็นคู่ข่อยกันเป็นญาติกันหรือไม่ คงจะเป็นปัญหาคาบเส้นอยู่ อย่างไรก็ตาม เมื่อกรณียังเป็นที่ยังสงสัยอยู่ และเมื่อเป็นข่อยใหญ่ข่อยเล็กกัน ก็เบิกความไปตามนั้น เพราะน่าจะถือได้ว่าการเป็นข่อยใหญ่กับข่อยเล็กก็เป็นการเกี่ยวพันกันอย่างหนึ่งเหมือนกันตามนัยที่กฎหมายประสงค์แล้ว^๑

การตอบเรื่องความเกี่ยวพันกับคู่ความอย่างไรไม่ถูกต้องนั้น ผมคิดว่าไม่เป็นเรื่องสำคัญนัก การที่จะมีความผิดฐานเบิกความเท็จต้องมีเจตนาที่จะเบิกความอันเป็นเท็จ และความเท็จนั้นต้องเป็นข้อสำคัญในคดี สมมติว่าท่านผู้ถามเป็นสตรีอายุ ๓๐ ปี ศาลถามว่า อายุเท่าไร แทนที่จะบอก ๓๐ กลับบอกอายุ ๒๔ อย่างนี้ จะถือว่าเป็นพยานเท็จไม่ได้ เพราะว่าแม้จะเป็นเท็จก็เป็นเพียงเรื่องที่ไม่ใช่ข้อสำคัญในคดี ตรงกันข้าม ถ้าเรื่องอายุเป็นข้อสำคัญในคดี เช่น คดีพรากรผู้เยาว์ เป็นต้น ผู้เยาว์อายุเท่าไรย่อมเป็นข้อสำคัญในคดี ในกรณีเช่นนี้ ถ้าพยานเจตนาเบิกความให้ผิดไปจากความจริง ก็ย่อมมีความผิดฐานเบิกความเท็จ^๒

นายเอื้อ บัวสรวง : ทนายมักจะถามเสมอว่า พยานเป็นญาติ หรือว่ามี ความสัมพันธ์กับตัวความน้อยมากเท่าไร เพื่อให้ศาลวินิจฉัยได้เสมอ สมมติว่าคุณหมอไปบอกว่า คุณหมอเป็นญาติ เขาก็จะถามเสมอแหละครับ ว่าที่เป็นญาตินั้นจะเป็นอย่างไรครับ หรือว่าไม่ใช่ญาติ อาจจะมีจำเลยกระชิบ

๑. เทียบกฎหมายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑ เหตุที่จะคัดค้านมิให้ผู้พิพากษานายใดนั่งพิจารณาคดี โคนั้น ถ้าหากผู้พิพากษาเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้น ซึ่งควรหมายเฉพาะเรื่องที่คู่สมรสหรือบิดามารดา คู่สมรสเป็นคู่ความในคดีใด ผู้พิพากษานั้นจะพิจารณาคดีนั้นไม่ได้ แต่ถ้าเป็นคู่ข่อยกันว่าโดยเคร่งครัด ผู้พิพากษาที่เป็นคู่ข่อยน่าจะพิจารณาคดีนั้นได้ แต่ในทางปฏิบัติ ผู้พิพากษาคู่ข่อยเห็นจะขอตัว เพื่อมรรยาทในวิชาชีพที่จะไม่นั่งพิจารณาคดีนั้นเสียเอง

๒. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗๗

อยู่ข้าง ๆ ว่าความจริงเป็นหลานเขย เขาก็จะถามว่า เป็นหลานเขยใช่ไหม เพื่อจะได้เห็นว่าเป็นหลานเขยฝ่ายโจทก์ อาจจะมาเบิกความเข้าข้างโจทก์ ก็ได้ เป็นหน้าที่ของคู่ความ ทนายความจะถามๆ เพิ่มเติมเอาไว้เพื่อ ประกอบคำวินิจฉัยซึ่งนำหนักคำพยานของศาล

นายแพทย์เกษียร ภัฏกานนท์ : ถ้ามีคนไข้มาหาและแพทย์สงสัยว่าจะมีคดีเกี่ยวข้องกับบาดเจ็บ เช่น ถูกยิง ถูกแทงมา จะต้องแจ้งความไหม? เมื่อแจ้งแล้วจะเป็นการเปิดเผยความลับของคนไข้หรือไม่ ถ้าหากบาดเจ็บนั้นเกิดไม่เกี่ยวข้องกับคดี จะเป็นการแจ้งความเท็จหรือไม่?

คำถาม : เกี่ยวกับเรื่องแพทย์แจ้งความเรื่องคนไข้มีส่วนพัวพันในคดีอาญา

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ในประเด็นแรกที่ว่า เป็นความลับของคนไข้ จะเห็นได้ว่าเป็นความลับของคนไข้แน่

คำตอบ

ปัญหามีต่อไปว่า ถ้าแพทย์แจ้งความในกรณีที่สงสัยว่าอาจมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นเกี่ยวกับบาดเจ็บที่คนไข้ได้รับ จะเป็นการเปิดเผยความลับของคนไข้หรือไม่?

มรยาทแห่งวิชาชีพตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ข้อ ๒๖ บัญญัติไว้ว่า

“.... ผู้ประกอบโรคศิลปะในสาขาเวชกรรม หรือสาขาทันตกรรม ต้องไม่ประพฤดิหรือกระทำการดังต่อไปนี้

(๑)

(๒) เปิดเผยความลับของคนเจ็บไข้ ซึ่งตนทราบมาเนื่องจากวิชาชีพ เว้นแต่ ด้วยความยินยอมของคนเจ็บไข้นั้น หรือเมื่อต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือตามหน้าที่ราชการ

ปัญหานี้ ผมเห็นว่าควรแยกพิจารณาเป็นสองกรณี คือ

(๑) ในกรณีที่แพทย์เป็นแพทย์ของหน่วยราชการ อาทิเช่น เป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการ แม้ว่าจะเป็นความลับของคนไข้ก็ตาม แพทย์จะต้องแจ้งความในกรณีที่สงสัยว่าอาจมีการกระทำความผิดทาง

ในกรณีที่แพทย์เป็นแพทย์ของหน่วยราชการ

อาญาเกิดขึ้นเกี่ยวกับบาดแผลที่คนไข้ได้รับ ไม่ว่าจะเป็นความผิดประเภทที่กฎหมายบังคับให้แพทย์ต้องแจ้งความหรือไม่ เพราะตามสถานพยาบาลของหน่วยราชการต่าง ๆ ก็ได้รับหนังสือเวียนจากทางราชการอยู่แล้วว่า ให้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ด้วยการแจ้งความในกรณีที่สงสัยว่าจะมีความผิดทางอาญาเกิดขึ้น^๑ ดังนั้น การแจ้งความดังกล่าวย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยตรงของแพทย์ในกรณีเช่นนั้น แพทย์ไม่ต้องรับผิดชอบไม่ว่าในทางแพ่ง อาญา หรือในมรรยาทแห่งวิชาชีพ

ในกรณีที่แพทย์ประกอบโรคศิลป์โดยอิสระหรือเป็นแพทย์ประจำสถานพยาบาลเอกชน

(๒) ในกรณีที่แพทย์เป็นผู้ประกอบโรคศิลป์โดยอิสระ หรือเป็นแพทย์ประจำสถานพยาบาลเอกชน ยังมีปัญหาที่น่าคิดอยู่ว่า ในมรรยาทแห่งวิชาชีพ ข้อ ๒๖ (๒) ที่อ้างถึงข้างต้นนั้น คำว่า “เมื่อต้องปฏิบัติตามกฎหมาย” นั้น มีความหมายเพียงใด กล่าวคือ หมายความว่า แพทย์จะได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบเฉพาะในกรณีที่กฎหมายบังคับให้แจ้งความเท่านั้น หรือว่า แพทย์จะได้รับการยกเว้นความรับผิดชอบทั้ง ๆ ที่เป็นกรณีที่มิได้มีกฎหมายบัญญัติให้แพทย์มีหน้าที่ต้องแจ้งความด้วย? ถ้อยคำดังกล่าวเคลือบคลุมอยู่ เรื่องนี้ต้องแล้วแต่ว่าฝ่ายวิชาชีพแพทย์เห็นสมควรกำหนดอย่างไร และเมื่อยกร่างข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทแห่งวิชาชีพใหม่ สมควรจะต้องกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจนด้วย ถ้าถามผมในแง่ของกฎหมาย ผมก็ยังเห็นว่า แม้เป็นกรณีที่กฎหมายมิได้บังคับให้แพทย์มีหน้าที่แจ้งความ ก็ยังเป็นการสมควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ตามมรรยาทแห่งวิชาชีพของแพทย์ในอันที่จะต้องแจ้งความในกรณีที่สงสัยว่ามีคดีอาญาเกิดขึ้น เพราะการ

๑. กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือที่ ๒๑๑๔๔/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ขอความร่วมมือไปยังกระทรวงสาธารณสุข ขอให้ส่งนายแพทย์โรงพยาบาลและสถานพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้แจ้งเรื่องราวกรณีที่มีผู้บาดเจ็บโดยถูกอาวุธไปรักษาตัว ณ สถานที่นั้น ๆ ต่อพนักงานสอบสวนที่มีผู้บาดเจ็บ มีภูมิลำเนาอยู่ให้ทราบโดยด่วน ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้ให้ความร่วมมือและแจ้งหลักการไปยังกระทรวงมหาดไทยว่า เมื่อมีผู้บาดเจ็บโดยถูกอาวุธไปรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลใดแล้ว ให้นายแพทย์ที่ประจำโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลนั้นแจ้งให้สถานีตำรวจที่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลนั้นตั้งอยู่ทราบและให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น ๆ ดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไป

รักษาความลับของคนไข้อันเกี่ยวกับคดีอาญาดังกล่าว ก็เท่ากับเป็นการช่วยกันปกปิดการกระทำผิดทางอาญา แพทย์ย่อมมีหน้าที่ช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของอังกฤษในเรื่องนี้ก็ไม่นำมาใคร่ครวญประกอบด้วย กล่าวคือ แพทย์ต้องไตร่ตรองให้ดีและแน่ใจจริงว่ามีความผิดทางอาญาเกิดขึ้น หรือมีมูลอันสมควรสงสัยว่ามีความผิดทางอาญาเกิดขึ้น มิฉะนั้น ก็จะเป็นที่เสียหายแก่คนไข้หรือบุคคลอื่น ๆ ได้

ปัญหาน่าคิดมีต่อไปว่า ในกรณีที่เป็นแพทย์ผู้ประกอบโรคศิลปะ โดยอิสระ หรือประจำสถานพยาบาลเอกชน แจ้งความว่ามีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับบาดแผลที่คนไข้ได้รับ เช่นนี้ จะเป็นการละเมิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๓ อันว่าด้วยการเปิดเผยความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ หรือไม่?

การเปิดเผยความลับผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๓

ผมเห็นว่า ไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๓ เพราะตามมาตรานี้ต้องหมายความว่าเฉพาะการเปิดเผยความลับโดยมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น^๑ อาทิเช่น แพทย์เล่าเรื่องที่คนไข้ได้รับบาดแผลนั้น มาอย่างไรให้ญาติพี่น้องหรือบุคคลภายนอกฟัง เป็นต้น เมื่อพิจารณา มาตรา ๓๒๓ ประกอบกับมรรยาทแห่งวิชาชีพของพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ ข้อ ๒๖ อนุข้อ ๒ แล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายน่าจะเป็นดังที่ผมกล่าวมานี้

๑. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๓ บัญญัติว่า “ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นโดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงาน ผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอ ความ ทนายความหรือผู้สอบบัญชี หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้นแล้วเปิดเผยความความลับนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับของผู้อื่น อันตนได้ล่วงรู้หรือได้มาในการอบรมศึกษานั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

ในคำถามทอนท้ายของปัญหาของคุณหมอเกษียร ฯ ที่ว่า ถ้าหากบาดแผลนั้นเกิดไม่เกี่ยวข้องกับคดี จะเป็นการแจ้งความเท็จหรือไม่ นั้นผมยังมองไม่เห็นว่าการนี้จะเป็นเรื่องแจ้งความเท็จได้อย่างไร ในเมื่อแพทย์มีเหตุอันสมควร ตรงกันข้าม ถ้าหากแพทย์แจ้งข้อความเกี่ยวกับบาดแผลที่คนไข้ได้รับอันเป็นเท็จโดยเจตนา ซึ่งอาจจะทำให้คนไข้หรือผู้อื่นเสียหาย แพทย์ย่อมมีความผิดฐานแจ้งความเท็จ

คำถามเกี่ยวกับ นายแพทย์เกษียร รัชานนท์ : ถ้าหากคนไข้ตายลง จะทำอย่างไร จะต้องการแจ้งความของ แพทย์ในกรณีคนไข้ตายหรือคนไข้ป่วยหรือคนไข้ป่วยปิดความจริงเกี่ยวกับบาดแผล ซึ่งอาจเกิดจากการกระทำผิด

แจ้งความอีกหรือไม่? ถ้ามีคนไข้ถูกกระสุนปืนมาแจ้งว่าทำป็นล้นถูกตัวเอง แพทย์ตรวจดูแล้วเห็นว่าน่าจะเป็นบาดแผลจากคนอื่นทำ แต่คนไข้ต้องการป้องกันคนอื่น จึงยอมรับเสียเอง ดังนั้น แพทย์ควรจะแจ้งความหรือไม่? และจะเป็นการแจ้งความเท็จหรือไม่?

คำตอบ นายธานินทร์ กรวิเชียร : ถ้าคนไข้ตายลง คุณหมอก็แจ้งความว่าตาย พร้อมทั้งแจ้งเหตุที่ตายไปอีกครั้งหนึ่งตามกฎหมาย ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะทำการสืบสวนสอบสวนต่อไปตามสมควรแก่รูปคดี และคุณหมอก็ควรจะสบายใจได้แล้วถ้าหากคุณหมอได้ทำหน้าที่ครบถ้วนแล้วทั้งสองประการ คือ (๑) หน้าที่ตามวิชาชีพ คุณหมอก็ได้รักษาคนไข้ที่จะรักษา และ (๒) คุณหมอก็ได้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะที่เป็นพลเมืองดี เพื่อช่วยป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและการแจ้งความนี้ ตามมรรยาทแห่งวิชาชีพจะถือว่าเป็นการผิดมรรยาทก็ได้ ตามเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ในกรณีที่คนไข้อ้างว่าทำป็นล้นถูกตนเองนั้น ถ้าคุณหมอมองคิดว่าเป็นไปไม่ได้ที่คนไข้จะทำป็นล้นเอง น่าจะเป็นเรื่องบุคคลอื่นยิงเอามากกว่าแต่คนไข้ต้องการจะป้องกันบุคคลอื่นนั้นโดยรับผิดชอบเสียเอง อย่างนี้

๑. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ บัญญัติว่า “ผู้ใดแจ้งความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประการแรก คุณหมอก็ต้องรักษากันไข้อย่างเต็มที่ ประการที่สอง คุณหมอก็ต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า เข้าใจว่าบาดแผลที่คนไข้ รายนี้ได้รับการถูกยิงนั้น อาจมีสาเหตุจากการกระทำความผิดอาญา จากนั้นก็เป็นเรื่องของเจ้าพนักงานที่จะทำการสืบสวนต่อไปว่า ปืนลั่น อย่างไร คุณหมอก็อาจจะต้องการให้การในชั้นสอบสวนด้วยว่า คนไข้ได้เล่า ให้คุณหมอฟังว่าอย่างไร คุณหมอมองตรวจคนไข้แล้วเห็นว่าอย่างไร

ในกรณีดังกล่าวมานี้ ผมยังมองไม่เห็นว่าจะเห็นเรื่องแจ้งความเท็จ หรือมีความผิดอาญาฐานใดเลย

ศาสตราจารย์นายแพทย์ สงกรานต์ นิยมเสน : ปัญหาที่ผมใคร่ขอเรียน คำถาม : ในกรณี-
ถามทางฝ่ายทนายความด้วยว่า แพทย์ควรแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ไหมครับ ?

นายเอื้อ บัวสรวง : สำหรับผมคิดว่า ควรต้องแจ้งเหมือนกันครับ ทั้งนี้ คำตอบ
ก็เพื่อผ่องความยุติธรรม วิชาชีพให้เหมาะสมแก่สังคมเวลานี้ ในความ
เป็นจริงหรือเป็นอยู่ของประชาชนที่เป็นอยู่ในเวลานี้แล้ว ก็เป็นอย่างที่ว่าได้
คนที่ถูกทำปืนลั่นนี้ หมออาจจะรู้จากวิชานิติเวชวิทยาได้ว่า เป็นเพราะ
ปืนลั่นโดยอุบัติเหตุหรือถูกผู้คนอื่นยิง

นายแพทย์เกษียร รัชกานนท์ : ถ้าหากบาดแผลถูกกระสุนปืนมา เมื่อ คำถาม : สมควร
ตรวจดูแล้วเห็นว่าเป็นบาดแผลที่ทำตัวเองไม่ได้ จะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ว่าถูกคนอื่นยิงมา ได้หรือไม่ ?

นายเอื้อ บัวสรวง : ที่คุณหมอพูดก็มีเหตุผลเหมือนกัน ในกรณีที่ทำตัวเอง คำตอบ
ไม่ได้ ตัวเองจะยิงตัวเองไม่ได้แน่ เป็นความเห็นของคุณหมอเข้าใจว่า
คนอื่นยิง ผมคิดว่าน่าจะได้รับการ เป็นแต่เพียงแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการ
สอบสวนไปเท่านั้น อันนี้ยังไม่ถึงชั้นศาลละครับ ชั้นศาลนั้นอีกเรื่องหนึ่ง
นี่เป็นเพียงแต่แจ้งความ ซึ่งการไปแจ้งความนี้ เจ้าหน้าที่ต้องถามความเห็น

ต้องถามเหตุแวดล้อมด้วย เพื่อเขาจะได้ประกอบรูปคดีได้ แต่ว่าพอถึงชั้นศาลแล้ว ก็อีกเรื่องหนึ่งละครับ ถึงชั้นศาลแล้วเราก็ต้องว่าด้วยเรื่องบาดแผลว่า เป็นอย่างไร แต่ถ้าเผื่อว่านายโจทก์จำเลยถาม หรือศาลถามความเห็น นั้นก็ไปอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าศาลไม่ได้ถาม ก็ไม่น่าที่จะต้องพูดว่า สงสัยคนนั้นหรือคนนึ่ง หรือว่าถูกคนอื่นยิง แต่ว่าในกรณีที่ถูกคนอื่นยิงนี้ผมคิดว่า ไม่เป็นการเกินหน้าที่ของแพทย์ เพราะว่าคนอื่นเป็นใครก็ได้ เพราะลักษณะการที่ถูกยิงแบบนี้ มันอาจจะเป็นอาจจะมีการกระทำของคนอื่น ซึ่งในชั้นสอบสวนผมมีความเห็นว่า นายแพทย์น่าจะต้องให้ทั้งข้อเท็จจริงและความเห็น เพื่อประกอบสำนวนสอบสวนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นการช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ในชั้นศาลนี้นะอีกชั้นหนึ่ง

ในกรณีหญิงทำแท้ง มาขอให้แพทย์รักษาแพทย์ไม่ควรแจ้งความ

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ผมขออภิปรายเรื่องนี้อีกสักนิดเถอะครับ คือ ผมไม่เห็นด้วยกับท่านผู้อภิปรายทั้งสองท่าน ในกรณีที่หญิงทำแท้งมา ผมมีความเห็นตรงกันข้าม แพทย์ควรที่จะรักษาความลับของคนไข้ที่เขาได้ไว้วางใจเรา แต่ว่าถ้าเกิดตายไปก็อีกเรื่องหนึ่ง ถ้าตายไปแพทย์ก็มีหน้าที่ผูกพันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ต้องแจ้งความมิฉะนั้นจะมีผิด แต่ขณะที่ผู้หญิงทำแท้งมา มาสารภาพว่าไปทำแท้งที่โน่นมา ที่นี้มา เราควรจะแจ้งความหรือไม่ ผมเห็นว่า ไม่ควร ถ้าเราไปแจ้งความละก้อ จะเกิดผลเสียหายขึ้น ถ้าวันนั้นถูกจับ เราก็คงใจที่ว่าถูกจับ แต่หญิงคนนั้นจะถูกลงโทษฐานทำแท้งด้วย หญิงคนนั้นที่หวังว่ามาโรงพยาบาลเพื่อให้โรงพยาบาลนี้แหละเป็นที่พึ่งแห่งชีวิต ก็ไม่มีหวัง

“บางขวางศิริราช” เพราะรู้แล้วเข้ามาที่นี้ละ ก็คือ “บางขวางศิริราช” ผมมีความเห็นตรงข้ามอย่างนั้น นี่เข้ามาบางขวางแท้ๆ มาติดตะราง อยู่ข้างนอกดีกว่า ตายข้างนอกดีกว่าจะมาโรงพยาบาลทำไม ในแง่ตรงกันข้ามเสียอีก ผมมีหลักกฎหมายสนับสนุน ก็ว่า กฎหมายไม่ได้บังคับให้ผู้ใดแจ้งความใน

กรณีนี้ไม่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุน ไม่มีความผิดฐานเป็นตัวการไม่ได้ให้ที่พำนักราชที่จะให้หลบหลีกเจ้าหน้าที่ เพราะที่เขาอาศัยนี้เราไม่ได้เจตนาที่จะปิดบัง เราให้เข้ามาอาศัยในฐานะที่คนไข้คนนี้อยู่โรงพยาบาลเป็นที่พึ่งแห่งชีวิตของเขา ข้อที่ ๒ คุณหมอบอกว่า แพทย์ควรจะทำอะไรบ้างหรือไม่? ข้อนี้ ตามรายงานการชันสูตรบาดแผล ตามปกติเราก็ไม่เถียงอยู่แล้วว่าเป็นอย่างไร นอกจากจะมีการตายเกิดขึ้น ถ้ามีการตายเกิดขึ้นเราก็มีหน้าที่บอกว่า ตายเพราะเหตุนี้ๆ เป็นอย่างนั้นๆ เข้าใจว่าเป็นอุบัติเหตุ ถูกฆ่าๆ หรือ ฆ่าตัวเอง อันนี้ อาจารย์ธานินทร์ฯ คงจะไม่เห็นพ้องกับผม แต่ว่าในขณะนี้ในทางปฏิบัติมีอยู่ดังนี้ หลายปีมาแล้วที่เราต้องต่อสู้กับสภารัฐธรรมนูญในการตรวจสอบกอนกอนนี้ แต่ว่าสภานี้ตรวจสอบกอนกอนมาคอยเตือนอยู่เรื่อยๆ ว่าทำไมโรงพยาบาลศิริราชนี้เวลาคนไข้เข้ามาคนไข้ทำผิดอะไรมา ทำไมไม่บอกเจ้าหน้าที่ตำรวจสักที สมัยนั้นเราขึ้นอยู่กับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขมีคำสั่งหนังสือเวียนบอกว่าให้แพทย์ทุกคนที่เฝ้าหน้า เฝ้าความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ว่าทางเราไม่ได้เฝ้าความเลย เพราะเราไม่เห็นชอบด้วย และขณะนี้เราก็ไม่ได้อยู่ในอาณัติของกระทรวงสาธารณสุข เรื่องนี้ก็เป็นอันเงียบไป คำสั่งอันนั้นเราไม่ปฏิบัติตาม อันนี้ คุณธานินทร์ฯ คงจะมีความเห็นแย้ง

หนังสือเวียนของ
กระทรวงสาธารณสุข
ขอให้แพทย์
แจ้งความเกี่ยวกับ
คนไข้มีส่วนพัว
พันกับการกระทำ
ผิดอาญา

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ผมไม่มีความเห็นแย้งอะไรเพิ่มเติมอีก เพราะ
ว่ามีความเห็นและให้เหตุผลในทางตรงข้ามไว้ตั้งแต่ที่แรกแล้ว ขอรับ

นายแพทย์สุนทร สรมยุธา : แพทย์มีอำนาจหน้าที่ตรวจผู้ต้องหาและผู้เสียหาย ที่เจ้าพนักงานสอบสวนส่งมาได้มากน้อยแค่ไหน เช่น จำเป็นจะต้องเจาะเลือดออกตรวจ หรืออาจจะต้องถอนขนหรือถอนผมของผู้ต้องหานั้นมาตรวจ สำหรับผู้เสียหายนั้น ถ้าเขาไม่ยินยอม แพทย์ยอมทำไม่ได้ ถ้าขึ้นทำไป แพทย์มีความผิดอย่างไรบ้าง? และสำหรับผู้ต้องหาถ้าเขาไม่ยินยอมแพทย์จะทำได้หรือไม่?

คำถาม : เกี่ยวกับ
การตรวจร่างกาย
ผู้เสียหายและผู้
ต้องหา

คำตอบ

นายธานินทร์ กรวิเชียร : ปัญหาที่คุณหมอสุนทร ฯ ถามนี้เป็น ปัญหาที่น่าสนใจที่สุดปัญหาหนึ่งในกฎหมายลักษณะพยาน ไม่เฉพาะแต่ในระบบกฎหมายไทยเท่านั้น แม้ในกฎหมายลักษณะพยานของนานาประเทศก็ยังถกเถียงกันมากกว่า ตามกฎหมายที่เป็นอยู่ แพทย์ตรวจได้แค่ใด เพียงใด ? และกฎหมายในเรื่องนี้ สมควรจะเป็นประการใด ?

สำหรับปัญหาที่คุณหมอสุนทร ฯ ถามนี้ ทัวบทกฎหมายของไทยก็มีได้กล่าวไว้ชัดเจน ทั้งแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยในประเด็นเหล่านี้ก็ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องนี้ จึงเป็นความเห็นส่วนตัวของผม โดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับคำวินิจฉัยของศาลในภายภาคหน้าก็เป็นได้

การตรวจตัวผู้เสียหาย

ในกรณีของผู้เสียหายนั้น ก็เป็นอย่างที่คุณหมอเข้าใจ กล่าวคือ ถ้าผู้เสียหายไม่ยินยอม แพทย์จะตรวจตัวผู้เสียหายไม่ได้^๑ ผลแห่งการที่ผู้เสียหายไม่ยินยอมให้ตรวจร่างกายเช่นนี้ ย่อมเสียประโยชน์ในเชิงคดีของผู้เสียหายเอง เพราะเมื่อผู้เสียหายเป็นโจทก์ หรือเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการฟ้องคดีอาญาหรือแม้ในคดีแพ่ง ย่อมขาดพยานหลักฐานสำคัญที่จะใช้ยื่นฝ่ายจำเลย

ถ้าผู้เสียหายไม่ยินยอมให้ตรวจ แต่แพทย์ก็ยังขึ้นใจผู้เสียหายตรวจตัวผู้เสียหายจนได้ เช่นนี้ ในทางอาญาอาจเป็นความผิดต่อเสรีภาพ^๒ และถ้าเป็นการตรวจที่ต้องมีการเจาะเลือด หรือตัดอวัยวะบางส่วนไปตรวจด้วยอาจเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายก็ได้^๓ ในทางแพ่ง แพทย์ย่อมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดแก่ผู้เสียหาย

การตรวจตัวผู้ต้องหา

ในกรณีของผู้ต้องหา นั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๒ บัญญัติไว้แต่เพียงว่า :

“เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๒

๒. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๐

๓. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕๔

(๑)ตรวจตัวผู้ต้องหา ฯลฯ”

ฟังสังเกตว่า กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ถึงเช่นในกรณีผู้เสียหายว่า “ตรวจตัวผู้เสียหาย เมื่อผู้นั้นยินยอม” ดังนั้น ตามบทบัญญัตินี้ แม้ผู้ต้องหาไม่ยินยอม เพื่อการรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว พนักงานสอบสวน ย่อมตรวจได้เสมอ และแม้ว่า แพทย์จะมีใช้พนักงานสอบสวน แต่ได้รับมอบหมายจากพนักงานสอบสวนให้ทำการตรวจผู้ต้องหา แพทย์ย่อมมีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายบทนี้เช่นกัน มีปัญหาต่อไปว่า จะใช้กำลังบังคับได้ไหม ? ถ้าได้ ได้มากน้อยเพียงไร ? กฎหมายมิได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้ถึงเช่นในเรื่อง การค้น

เปรียบเทียบบทกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจกับการค้นผู้ต้องหา

ในเรื่องการค้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๕ วรรค ๒ บัญญัติว่า :

“การค้นนั้นจักต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิง ต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น”

เคยมีคดีหนึ่ง ผู้เสียหายต้องหาว่าอมฝิ่นเถื่อนไว้ในปาก เจ้าพนักงานค้นปากผู้เสียหายอย่างไรไม่ทราบ ฟ้นผู้ต้องหาหักไป ๒ ซี่ อย่างนี้ เจ้าพนักงานย่อมมีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย^๑

เรื่องการตรวจตัวผู้ต้องหา จะต้องตรวจโดยสุภาพหรือไม่ และถ้าผู้ต้องหาเป็นหญิง ต้องให้แพทย์หญิงตรวจหรือไม่ กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ ผมเองมีความเห็นว่า ถ้าผู้ต้องหาขัดขืนไม่ยินยอมให้แพทย์ตรวจ ก็อาจมีการใช้กำลังตามสมควรแก่พฤติการณ์ เพื่อตรวจตัวผู้ต้องหาให้จงได้ แต่การใช้กำลังดังกล่าว ถ้าเกินสมควร ผู้ใช้กำลังนั้นก็อาจมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้ ส่วนผู้ต้องหาหญิง แพทย์ชายก็น่าจะตรวจได้เพราะมิได้มีกฎหมายห้ามไว้เช่นการค้นและผู้ต้องหาชายนั้น แพทย์หญิงก็น่าจะตรวจได้เช่นกัน

อย่างไรก็ดี การตรวจร่างกายผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๒ นี้ ผมคิดว่าต้องพิจารณาให้ละเอียดในถ้อยคำที่ใช้ คือ การ “ตรวจตัวผู้ต้องหา”

ถ้าหากเป็นการตรวจสุขภาพพลที่ตัวผู้ต้องหา การตรวจภายนอก ร่างกายของผู้ต้องหา ผมว่าแพทย์มีอำนาจทำได้แน่

แต่ถ้าหากจะเป็นการเจาะเลือด^๑ หรือตัดเอาอวัยวะของผู้ต้องหาบางส่วน โดยผู้ต้องหาไม่ยินยอมนั้น ผมเกรงว่าแพทย์จะทำได้ ถ้าแพทย์ขึ้นทำไป อาจมีความผิดทางอาญาฐานทำร้ายร่างกาย และในทางแพ่งอาจต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดด้วย

ในทำนองเดียวกัน ว่าโดยเคร่งครัดตามกฎหมาย ผมคิดว่าแม้จะไปถึงชนหรือถอนผมจากตัวผู้ต้องหา โดยผู้ต้องหาไม่ยินยอมก็น่าจะไม่ได้ แม้จะตัดผมหรือโกนขนไปจากผู้ต้องหา ก็น่าจะไม่ได้คู่กัน และแพทย์อาจต้องรับผิดชอบในทางอาญาในความผิดต่อเสรีภาพ และรับผิดชอบในทางแพ่งเพื่อละเมิดด้วย ตรงกันข้าม สมมติต่อไปว่า ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่าใช้กำลังทำร้ายร่างกายผู้เสียหายด้วยการหยิกหรือช่วนผู้เสียหาย พนักงานสอบสวนหรือแพทย์อาจแกะขี้เล็บจากผู้ต้องหาไปตรวจเพื่อเป็นพยานหลักฐานในคดีได้ แต่ถ้าจะตัดเล็บอันเป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของผู้ต้องหาไปนั้น เห็นจะไม่ได้

เพื่อความเข้าใจแจ่มแจ้งในเรื่องนี้ ขอให้เราลองมาพิจารณาดูตัวอย่างเรื่องการตรวจประเภทอื่นๆ ซึ่งใช้กันอยู่เป็นประจำในการสอบสวน คดีอาญาดูบ้างว่า พนักงานสอบสวนหรือแพทย์มีอำนาจตรวจตัวผู้ต้องหาในกรณีนั้นๆ หรือไม่

พนักงานสอบสวนสงสัยว่าผู้ต้องหาจะกลืนสร้อยคอทองคำของกลาง ดังนั้น พนักงานสอบสวนจะบังคับให้ผู้ต้องหารับประทานยาถ่ายเพื่อให้ถ่ายสร้อยคอของกลางออกมาเห็นจะไม่ได้ ตรงกันข้าม ถ้าพนักงานสอบสวน

-
๑. ในการเจาะเลือดเพื่อตรวจพิสูจน์ความเป็นบิดาและบุตรตามกฎหมายอังกฤษนั้น ถ้าคู่ความไม่ยินยอม เดิมแม้แต่ศาลเองก็ไม่มีอำนาจที่จะสั่งเจาะเลือดคู่ความออกตรวจ อย่างไรก็ดีตามกฎหมายฉบับล่าสุด คือ The Family Law Reform Act, 1969, ศาลอังกฤษอาจจะสั่งให้มีการตรวจเลือดคู่ความได้ ถ้าคู่ความยินยอม ถ้าหากคู่ความไม่ยินยอม ศาลอาจพิจารณาคดีให้เป็นโทษแก่คู่ความฝ่ายที่ไม่ยินยอมได้เสมอ เป็นต้นว่ายกฟ้องโจทก์ ถ้าโจทก์ไม่ยินยอมให้ตรวจเลือดตามคำสั่งศาล แม้จะมีข้อสันนิษฐานของกฎหมายเป็นคุณแก่โจทก์ก็ตาม

ขอให้แพทย์ฉายเอ็กซเรย์ดูว่าผู้ต้องหาที่มีสร้อยคอทองคำอยู่ในท้องหรือเปล่าน่าจะได้

ในคดีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ถ้าพนักงานสอบสวนจะเอน้ำอสุจิของผู้ต้องหาไปตรวจโดยผู้ต้องหาไม่ยินยอม ย่อมทำไม่ได้ แต่ถ้าพบร่องรอยน้ำอสุจิที่เสื้อผ้าของผู้ต้องหา ย่อมจะนำเอาเสื้อผ้างดังกล่าวมาเป็นหลักฐานในคดีได้

ในคดีที่ผู้ต้องหาต้องการหาว่าขบถยนต์ในขณะเมาสุรา พนักงานสอบสวนจะขอให้ผู้ต้องหาเป่าลูกโป่งหรือถ่ายปัสสาวะเพื่อตรวจแอลกอฮอล์ในลมปากหรือในปัสสาวะ โดยผู้ต้องหาไม่ยินยอม น่าจะทำได้

ในทำนองเดียวกัน การฉีดยาผู้ต้องหาเพื่อให้มีนเมาและพูดความจริงหรือนำตัวผู้ต้องหาเข้าเครื่องจับเท็จ โดยผู้ต้องหาไม่ยินยอม ก็น่าจะไม่ได้เช่นกัน

สมมติต่อไปว่า ผู้ต้องหาเองหมดสติ ไม่อยู่ในสภาพที่จะให้ความยินยอมในการตรวจได้ ทั้งนี้ จะถือว่าผู้ต้องหาได้ให้ความยินยอมแล้วโดยปริยาย ย่อมไม่ได้เช่นกัน

๑. ตรงกันข้าม ถ้าแพทย์ทำการตรวจร่างกายผู้ต้องหาในฐานะคนไข้เพื่อการรักษาพยาบาล และมีใช้เพื่อการรวบรวมพยานหลักฐานใช้ยืนยันใช้ในความผิดทางอาญา แพทย์น่าจะทำได้ อาทิเช่น คนไข้ถูกรถชนหมดสติ เจ้าหน้าที่ตำรวจนำส่งโรงพยาบาล แพทย์ตรวจแล้วสงสัยว่ามีเลือดออกภายในกะโหลกศีรษะ จำต้องทำการตรวจโดยฉีกสวาทที่บั้นท้ายเข้าหลอดเลือกเพื่อประกอบการวินิจฉัยว่า คนไข้ควรจะได้รับการผ่าตัดสมองหรือไม่ ทั้งแพทย์ไม่อาจติดต่อกับญาติของคนไข้ได้ เช่นนี้ แพทย์น่าจะทำได้ทำนผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า เพราะการทำไปนั้นน่าจะสมประโยชน์ของคนไข้เอง จึงน่าจะถือได้ว่าคนไข้ให้ความยินยอมโดยปริยาย, นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, ความยินยอมของผู้ป่วย, สารคดีราช, ปีที่ ๒๓, ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๔, หน้า ๕๓, ๕๖

ผู้อภิปรายเองเห็นพ้องด้วยว่า แพทย์ตรวจคนไข้ด้วยกรรมวิธีดังกล่าวได้โดยชอบ แต่ผู้อภิปรายไม่เห็นด้วยกับเหตุผลตามกฎหมายที่นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ อ้างนั้น เพราะการตรวจกับการรักษานั้น ในที่นี้แยกจากกันไม่ได้ ดังนั้น การสมประโยชน์ของคนไข้ก็ดี ความยินยอมของคนไข้ก็ดี น่าจะไม่ใช่เหตุผลสำคัญที่ทำให้แพทย์ตรวจและรักษากันไว้ด้วยกรรมวิธีดังกล่าวได้ เพราะสมมติต่อไปว่า ถ้าคนไข้ทนความเจ็บปวดไม่ได้ วิงวอนให้แพทย์ฉีดยาให้ทันถึงแก่กรรมเสียโดยเร็ว เช่นนี้ จะเห็นได้ว่า ถ้าแพทย์กระทำไปตามที่คนไข้ร้องขอ แม้จะสมประโยชน์ของคนไข้ แม้คนไข้จะยินยอม แพทย์ย่อมมีความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนาแน่ เพื่อให้แลเห็นเรื่องนี้ชัดเจนนั่นอีก สมมติว่าคนไข้ป่วยหนักจะต้องทำการผ่าตัดเท่านั้นจึงจะมีชีวิตรอดอยู่และคนไข้เองก็ไม่ยินยอมให้ผ่าตัด เช่นนี้ ถ้าแพทย์ผ่าตัดไป ผู้อภิปรายก็เห็นว่า แพทย์ไม่มีความผิดอาญาในสถานใดเลย เพราะแพทย์ไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดทางอาญาในสถานใด แพทย์ประสงค์แค่เพียงประการเดียว คือ การช่วยชีวิตคนไข้ แม้จะผินใจคนไข้ก็ตาม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการ

ปัญหาสำคัญในเชิงกฎหมายมีต่อไปว่า พิจารณาตามตัวอย่างที่ผมยกมาข้างนี้แล้ว ท่านผู้ฟังอาจสนใจหรือรำคาญใจก็ได้ว่า จะทำอะไรก็ไม่ได้ไปเสียหมดเช่นนี้ แล้วจะหาพยานหลักฐานมาลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างไร? ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองจะมีได้อย่างไร?

ข้อยุ่งยากเกี่ยวกับ
การบัญญัติกฎ
หมายว่าด้วยการ
ตรวจและการค้น
ตัวผู้ต้องหา

นี้แหละครับ ปัญหาที่แต่ละครั้งที่ได้เถียงและอภิปรายกันมากในนานาประเทศ ว่ากฎหมายในเรื่องการตรวจตัวผู้ต้องหาควรจะเป็นประการใด

ในค่านหนึ่ง สิทธิและเสรีภาพในส่วนบุคคลของผู้ต้องหา กฎหมายก็ต้องคำนึงถึงเป็นเบื้องต้น

แต่ในอีกด้านหนึ่ง ถ้าเคารพในสิทธิและเสรีภาพในส่วนบุคคลของผู้ต้องหามากเกินไปแล้ว ก็จะต้องหาพยานหลักฐานมาลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาผู้ประกอบอาชญากรรมที่มีความรู้ในทางกฎหมายดีเยี่ยมจะรอดพ้นเงื้อมมือกฎหมายไปจนได้ ทั้งนี้ แล้วบ้านเมืองจะสงบเรียบร้อยได้อย่างไร

การชั่งน้ำหนักของประโยชน์ส่วนบุคคลและความปลอดภัยของสังคม ว่าควรชั่งเส้นแก่ใด เพียงใดนี้ยากหนักหนา และก็จะตกลงกัน

กฎหมายเอง ก็ยังมีความเห็นเป็นแนวอื่นอีก กล่าวคือ ตามตัวอย่างของนายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ ก็ดี ตามตัวอย่างของผู้อภิปรายก็ดี แพทย์ทำการตรวจและรักษากังกล่าวได้โดยชอบด้วยกฎหมาย มิใช่เพราะเหตุที่ว่า คนไข้ยินยอม และมีไข้เพราะแพทย์ไม่มีเจตนาทั้งที่ผู้อภิปรายว่า โดยให้เหตุผลว่าเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๕ นั้นไม่ตรงกันกับหลักกฎหมายอังกฤษเรื่อง “mens rea” จะนำเอาหลักกฎหมายอังกฤษมาใช้ไม่ได้ หากแต่แพทย์ตรวจและรักษากังกล่าวได้ เพราะเป็นเรื่องที่แพทย์กระทำความผิดด้วยความจำเป็นเพื่อให้ผู้อื่นพ้นจากภัยอันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภัยอันตรายนั้นแพทย์มิได้ก่อให้เกิดขึ้น เพราะความผิดของแพทย์เอง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๗ ผู้อภิปรายไม่เห็นพ้องด้วยความเห็นสุดท้ายนี้ เพราะถ้าถือว่าเป็นเรื่องทำผิดเพราะความจำเป็นตามมาตรา ๖๗ ย่อมต้องหมายความว่า ความผิดเกิดขึ้นแล้ว หากแต่กฎหมายยกเว้นความรับผิดชอบให้แพทย์ ผู้อภิปรายเข้าใจว่าคงไม่ใช่เจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายอาญาแน่ ในพฤติการณ์ดังกล่าวทั้งสองตัวอย่าง ถ้ามองในแง่เจตนารมณ์ของกฎหมาย กฎหมายน่าจะไมเอโทษในฐานะที่แพทย์ไม่มีเจตนามากกว่าเหตุผลอื่นใดทั้งสิ้น นำเสียดายที่ยังไม่มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐานในเรื่องนี้

ไม่ค่อยได้เสียด้วย* โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศเรา ความระลึกในหน้าที่ ทั้งทางกฎหมายและศีลธรรมในบรรดาผู้รักษากฎหมาย ส่วนใหญ่ยัง อ่อนมาก ถ้าขึ้นให้อำนาจเจ้าพนักงานในการตรวจค้นมาก ผู้ต้องหาซึ่ง กฎหมายสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เสมอจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิด ตามที่ถูกกล่าวหา อาจจะต้องรับเคราะห์กรรม เพราะการใช้อำนาจโดย มิชอบของเจ้าพนักงานก็เป็นได้ ดังเรื่องการค้นปากผู้ต้องหาจนฟันหัก ๒ ซี่ เป็นตัวอย่าง แม้กฎหมายจะบัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า ให้ค้นโดยสุภาพ... ก็ยังเป็นไปได้

นายแพทย์ณรงค์ สิงห์ประเสริฐ: พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสอบสวนพยาน ผู้ต้องหาและผู้เสียหาย ทั้งยังมีอำนาจพันนาการผู้ต้องหาตามกฎหมาย เมื่อบุคคลดังกล่าวเหล่านี้เข้ามารับการรักษายู่ในโรงพยาบาล พนักงานสอบสวนก็ย่อมมีอำนาจที่จะมาสอบสวน หรือพันนาการได้ตามความเหมาะสมแต่ในโรงพยาบาลศิริราช มีผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช และผู้อำนวยการพยาบาล สั่งห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาหรือพยานก่อนได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการพยาบาลเสียก่อน ทำให้เสียผลงาน ซึ่งผมเห็นว่าขัดกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน มาตรา ๘๐ ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่ราชการ ซึ่งความจริงแล้ว ผู้ที่จะ

คำถาม: คำสั่งของ ศิริราชพยาบาลที่ ห้ามพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคนไข้ในศิริราชพยาบาลก่อนได้รับอนุญาตจาก ผู้อำนวยการพยาบาล ขัดต่อกฎหมายหรือไม่

๑. ตามกฎหมายอังกฤษปัจจุบันมีข้อที่นำคิดและอาจนำมาพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเราได้เรื่องหนึ่ง คือ สำหรับความผิดฐานข่มขืนยานพาหนะในขณะมีนเมา นั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจขอให้ผู้ต้องหายินยอมให้เจาะเลือดหรือให้ปัสสาวะหรือถ่ายปัสสาวะ เพื่อตรวจพิสูจน์ปริมาณแอลกอฮอล์ในตัวผู้ต้องหา แล้วผู้ต้องหาปฏิเสธไม่ยินยอมให้ตรวจดังกล่าว โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เป็นความผิดทางอาญา ซึ่งผู้ต้องหาอาจถูกปรับไม่เกิน ๕๐ ปอนด์ นอกจากนั้น กฎหมายอังกฤษยังได้บัญญัติไว้ด้วยว่า ในการฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยในคดีความผิดดังกล่าวนี้ โจทก์อาจอ้างข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ต้องหาปฏิเสธไม่ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจแอลกอฮอล์ดังกล่าว เป็นพยานหลักฐานสนับสนุนพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ด้วยได้ และอาจอ้างข้อเท็จจริงดังกล่าว หักล้างพยานหลักฐานของจำเลยในประเด็นที่ว่า จำเลยมีนเมาในขณะข่มขืนยานพาหนะนั้นหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เพียงแต่ข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ต้องหาปฏิเสธไม่ยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจแอลกอฮอล์ดังกล่าวข้อเดียวนี้ ก็ไม่อาจใช้เป็นหลักฐานลงโทษจำเลยในความผิดดังกล่าวได้: The Road Traffic Act, 1962, section 2; Rv. Mitten (1966)

อนุญาตควรจะเป็นแพทย์ประจำตึกนั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับคนไข้หรือหัวหน้าตึกนั้น ๆ เพราะทราบว่าคนไข้สมควรที่จะให้ปากคำได้หรือไม่ ซึ่งบางครั้งถ้าผู้อำนวยการพยาบาลอนุญาต แต่แพทย์เจ้าของไข้เห็นสมควรไม่ให้คนไข้พูด ก็จะมีการขัดกันขึ้นมา คำสั่งเช่นนี้เป็นคำสั่งซึ่งขัดกับกฎหมายหรือไม่?

คำตอบ

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ผมคิดว่า คำสั่งของศิริราชพยาบาลดังกล่าว ไม่ขัดกับกฎหมาย คำสั่งของศิริราชพยาบาลดังกล่าว เป็นระเบียบข้อบังคับภายในโรงพยาบาล เพื่อให้การบริหารงานของโรงพยาบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามคำสั่งของศิริราชพยาบาลแล้ว ย่อมสอบสวนได้ จริงอยู่ที่คำสั่งดังกล่าวอาจจะทำให้การสอบสวนล่าช้าหรือไม่สะดวก แต่นั่นก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ส่วนเรื่องที่คุณหมอมณรงค์ ฯ เห็นว่าผู้ใดควรจะเป็นผู้อนุญาตในเรื่องนี้แตกต่างไปจากคำสั่งของศิริราชพยาบาลที่วางไว้ในปัจจุบัน ก็น่าจะได้เสนอเรื่องให้ศิริราชพยาบาลพิจารณาแก้ไขคำสั่งในเรื่องนี้เสียใหม่ เพราะเป็นเรื่องในความรับผิดชอบของฝ่ายอำนาจการหรือฝ่ายธุรการของศิริราชพยาบาลโดยเฉพาะ

คำตอบ

นายเื้อ บัวสรวง : เรื่องนี้เป็นความจริงครับ พนักงานสอบสวนไม่ได้ไปได้ทุกแห่งในที่ระโหลฐานในการสอบสวนของเขามีสิทธิที่จะทำได้ อย่างในโรงพยาบาลนี้เกี่ยวกับชีวิตของคนไข้เขาอาจจะระงับไว้ชั่วคราว และอีกอย่างหนึ่ง เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับวิชาแพทย์คนหนึ่ง เขาจะไม่ให้สอบสวนในระหว่างที่คนไข้อยู่ในความคุ้มครองของเขาก็ได้ สิทธิอันนี้ได้รับการรับรองทั่ว ไปทั้งในกฎหมายวิธีสบัญญัติและในกฎหมายสารบัญญัติด้วย และอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับคนไข้แท้ง ผมเห็นด้วยกับคุณหมอสงกรานต์ ฯ แต่ที่ผมตอบไปแล้วนั้นในแง่เดียว

นายแพทย์ณรงค์ สักดิ์ประเสริฐ ผมใคร่ขอให้อาจารย์หมอสงกรานต์ฯ คำถาม : ใครควรมี
ตอบด้วยว่า การอนุญาตให้พนักงานสอบสวนทำการสอบพยานหรือผู้ต้อง อำนาจสั่งอนุญาต
หาซึ่งเป็นคนไข้ในศิริราชพยาบาลนั้น ควรจะเป็นผู้อำนวยการพยาบาลหรือ ให้พนักงานสอบสวนพยานหรือผู้
เป็นแพทย์ ต้องหา

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ผู้อนุญาตควรจะเป็นแพทย์ คำตอบ

นายแพทย์ณรงค์ สักดิ์ประเสริฐ : เมื่อเป็นเช่นนี้คำสั่งนั้นสมควรที่จะ คำถาม : ควรมีการ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ? แก้ไขเปลี่ยนแปลง
คำสั่งหรือไม่

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : อันนี้รู้สึกว่าเป็นคำสั่งที่ คำตอบ

เหลื่อมล้ำกันสมควรจะได้แก้ไขเสียใหม่ และผมขอเรียนเพิ่มเติมอีก
เล็กน้อย คือ ขณะนี้กำลังมีเรื่องอีกเรื่องหนึ่ง คนไข้ในโรงพยาบาลของเรา
คนหนึ่งเป็นจำเลย แล้วก็ตำรวจสถานีบางกอกน้อยหรือบางพลัดอะไรนี้
ผมก็จำไม่ได้ มาอายัดตัวคนไข้ไว้ แล้วก็ทางเราเห็นว่าไม่สมควรที่จะ
พันนาการคนไข้ไว้ คือว่าตีโซ่ล่ามตรวนเอาไว้ อะไรเหล่านี้ แต่ว่า
หลังจากนั้นตำรวจก็ถอดให้เพราะว่าเราเห็นว่าไม่ควร ในขณะที่ไม่ได้ตีโซ่
ล่ามตรวน เขาก็ส่งตำรวจคนหนึ่งมาควบคุมตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงเลย
ที่นี้พอคนไข้ค่อยยังชั่วขึ้นหน่อย ตอนกลางคืนดึกทีเดียว คนไข้ก็เข้าห้องน้ำ
แล้วก็ป็นออกไป หนีไป จนบัดนี้ยังไม่ได้ตัว ก็เกิดปัญหาขึ้นว่า ตำรวจ
ที่คุมหน้านั้นบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการควบคุมผู้ต้องหานั่นอยู่ เพราะ
ว่าเขาไม่เชื่อเราอยู่หรืออย่างไร สำหรับความเห็นของผมนี้ เจ้าหน้าที่ที่
ตำรวจมีอำนาจตามกฎหมาย ในฐานะพนักงานสอบสวนก็มีอำนาจเต็มที่
ที่จะทำอะไรกับผู้ต้องหาได้ โดยมนุษยธรรม ไม่ควรจะทำเท่านั้นเอง
เขาผิดจะทำนี้ จะผิดกฎหมายหรือไม่ หรือว่ากฎหมายอันนี้สนับสนุน
เขาไหม ?

การพันนาการคน
ไข่มักมีปัญหามาก
ยุ่งยาก

เจ้าพนักงานประ-
พฤติมิชอบด้วย
หน้าที่

นายเอื้อ บัวสรวง : เรื่องนี้ไม่มีกฎหมายควบคุมหรือสนับสนุน ทำเพียงไรหรือไม่ แต่ว่าพวกเราพยายาม ถ้าทำเกินไป ไม่ฟังเสียงใคร ไม่ว่าจะเป็นพนักงานตำรวจชั้นไหน ในฐานะทนาย เราเสนอต่อศาลให้วินิจฉัยทุกทีว่าทำเกินหน้าที่ กฎหมายเรื่องนี้มันสำคัญอยู่ตามมาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา นั้น เพียงแต่ประพฤติมิชอบเท่านั้น มิชอบด้วยหน้าที่มีความหมายไปถึงว่า ไปฝ่าฝืนโรงพยาบาล ไปทำอะไรที่มันผิดปกติกติหรือไม่ควรจะทำด้วย ไม่ต้องทูลจริตครับ แต่ว่าตามมาตรา ๑๕๗ เจ้าพนักงานคนใดประพฤติมิชอบเท่านั้นเอง โดนเข้าแล้ว มีโทษถึง ๓ ปี เราเสนอศาลทุกทีไปปรากฏว่าอย่างนี้

นายธานินทร์ กรวิเชียร : ผมเองก็ยังคิดว่า ถ้าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจประสงค์จะพันธุนาการผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ซึ่งอยู่ในความควบคุมของตน ก็ย่อมมีอำนาจที่จะทำได้เสมอ เพราะต้องถือว่าคนไข้ผู้ต้องหาอยู่ในอาณัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ถ้าคนไข้หลบหนีไปได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องรับผิดชอบ แต่ในเวลาเดียวกัน ถ้าหากว่าทางฝ่ายแพทย์ประท้วงว่า การพันธุนาการคนไข้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของคนไข้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็อาจจะต้องรับผิดชอบในข้อนี้เหมือนกัน อย่างที่คุณหมอณรงค์ว่ามาแล้ว คือ พนักงานสอบสวนมีอำนาจพันธุนาการผู้ต้องหาได้ตาม

เจ้าพนักงานมีอำน
าจพันธุนาการผู้
ต้องหาตามความ
เหมาะสมแก่ประ
พฤติ-
การณ

ความเหมาะสม แต่คำว่า “ความเหมาะสม” นี้ ต้องหมายความว่าไม่เฉพาะแต่ตามความเห็นของพนักงานสอบสวนเท่านั้น หากแต่ก็ต้องเป็นไปตามทรรศนะของวิญญูชนด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าทำแค่ไร เพียงใด ในเหตุการณ์เช่นนั้น ในฐานะเช่นนั้น จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ทั้งชีวิต ร่างกาย และจิตใจของคนไข้ด้วย ถ้าลงพันธุนาการกันจนถึงขนาดที่เรียกว่า ทำให้การรักษาพยาบาลไม่สะดวกและเป็นอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายแล้ว ผมเกรงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจก็น่าจะต้องรับผิดชอบเหมือนกัน ปัญหาเหล่านี้ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป

นายเอื้อ บัศวรวง : ผมขอต่ออีกนิดครับ คือผมได้ให้ความให้แก่ข้าราชการท่านหนึ่ง ท่านจับคนที่ เป็นเจ้ามือฉลากกินรวบมา ท่านจะปราบหรือไต่ถามก็ไม่ทราบ ท่านก็เลยใส่กุญแจมือเดินผ่านตลาดไปอำเภอสาลงโทษครับ ว่าทำเกินกว่าเหตุ ไม่จำเป็นต้องใส่กุญแจมือก็ได้ เพราะว่าเขาเป็นผู้มีหลักฐาน ใส่กุญแจมืออย่างนั้น ผมก็อย่างว่าแหละครับ ทนายจำเลยก็อ้างว่าอาจจะหลบหนีไป อะไรอย่างนั้น แต่ไม่หลุดหรอกครับ ก็เลยถูกรอลงอาญา ย้ายไปอยู่จังหวัดห่างไกล นี่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกาครับ

ประสบการณ์เกี่ยวกับเจ้าพนักงานพัชณาการผู้ต้องหาเกินกว่าเหตุ

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน : ผมรู้สึกเวลาเราหมดพอดีนะครับ การอภิปรายกลุ่มครั้งนี้ เราได้รับความรู้อย่างมากจากผู้อภิปรายผู้รับเชิญทั้งสองท่าน ท่านหนึ่งก็เรียกได้ว่าเป็นชาวศิริราช และอีกท่านหนึ่งก็เป็นเชยศิริราช ท่านได้ทำประโยชน์ให้แก่พวกเราเป็นอันมาก ผมขอให้ท่านผู้ฟังทั้งหลายได้ขอบคุณท่านโดยการปรบมือให้ด้วย

ศาสตราจารย์นายแพทย์สงกรานต์ นิยมเสน ขอบขอบคุณร่วมอภิปราย

ภาคผนวก

ภาคผนวก^๕ เป็นตัวอย่างการบันทึกรายงานการชันสูตรบาดแผลของศิริราช
พยาบาล และรายงานการตรวจศพของภาคนิติเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยา-
บาล มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งนายแพทย์ทรงฉัตร โตชะยานนท์ ได้เอื้อเฟื้อจัดส่งมาให้
พร้อมด้วยข้อพิจารณาประกอบ ส่วนรายงานการชันสูตรพลิกศพนั้น ได้รับความเอื้อเฟื้อ
จากโรงพยาบาลตำรวจ

ผู้อภิปรายเห็นว่า รายงานทั้งสามฉบับนี้อาจถือเป็นแบบฉบับการบันทึก
รายงานการชันสูตรของแพทย์ได้เป็นอย่างดี จึงได้นำมาแสดงไว้ ณ ที่นี้^๕

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร
ผู้อภิปราย

โรงพยาบาลศิริราช

ที่ ช. ๗๕/๑๔

รายงานความเห็นการตรวจชันสูตรบาดแผลของแพทย์

เลขที่ทั่วไป ๕๓๗๓๔.๑๔

เลขที่ภายใน

ชื่อของผู้บาดเจ็บ นาย ก.

อายุ ๒๕ ปี

ตำบลที่อยู่ ต. บ้านช้างหล่อ อ. บางกอกน้อย ธนบุรี

สถานที่ตำรวจที่นำส่ง สถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย

ตรวจครั้งแรกวันที่ ๕ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เวลา ๑๘.๐๐ น.

วันออกใบชันสูตร บาดแผล วันที่ ๑๔ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

รายการที่แพทย์ได้ตรวจ

๑. บาดแผลถูกของคมที่หน้าผากก่อนไปทางซ้าย ขอบเรียบ สูงจากหัวคิ้ว ซ้าย ๒ ซม. ขนาดยาว ๔.๕ ซม. กว้าง ๐.๑ ซม. ลึก ๐.๓ ซม. ถึงกระดูก

๒. บาดแผลถูกของแข็งไม่มีคมที่แก้มขวา ขอบกระตุกและมีรอยชำรุดรอบๆ แผล ห่างจากมุมปากขวาขึ้นบน ๓ ซม. ขนาดของแผลยาว ๒ ซม. กว้าง ๐.๑ ซม. ลึก ๐.๔ ซม.

รักษาโดยการเย็บทั้งสองแผล

ตรวจครั้งที่สอง วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๑๔ เวลา ๙.๐๐ น.

บาดแผลทั้งสองหาย มีแผลเป็น

ความเห็น

รักษาประมาณเจ็ดวันหาย

เมื่อหายแล้วเป็นแผลเป็นเห็นได้ชัด

ลงชื่อ

นายแพทย์

ข้อพิจารณาประกอบรายงานความเห็นการตรวจชันสูตรบาดแผล

๑. แบบรายงาน เป็นแบบที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด การที่เขียนว่ารายงานความเห็น ก็เพราะคนไข้บางรายแพทย์ผู้ตรวจอาจไม่อยู่ อาทิ เช่นไปต่างประเทศ แพทย์อื่นก็อาจให้ความเห็น และเขียนรายงานตามข้อความที่ปรากฏในบัตรตรวจโรค เพื่อพนักงานสอบสวนจะได้ดำเนินการต่อไป

๒. วัน เวลาตรวจครั้งแรก มีความสำคัญซึ่งจะเป็นเครื่องแสดงว่าบาดแผลนั้นๆ ปรากฏขึ้นจนเป็นเหตุให้ผู้ป่วยมาโรงพยาบาล หรือถูกนำมาโรงพยาบาลโดยพนักงานสอบสวน

๓. การเขียนรายงานเมื่อผู้ป่วยมาตรวจครั้งที่สองหรือครั้งต่อๆ ไปลงไปด้วยมีความสำคัญเพราะเมื่อบันทึกรายละเอียดแล้วจะเป็นเครื่องแสดงว่าบาดแผลหายเรียบร้อยหรือเกิดมีโรคแทรกซ้อนอื่นใด

๔. การบอกและอธิบายบาดแผลโดยละเอียด เช่น บอกจำนวน ชนิด ขนาด และตำแหน่งของบาดแผลอาจบอกได้ถึงประเภทของคนร้าย การจงใจกระทำหรือไม่ ความรุนแรงของการกระทำ กลไกของการบาดเจ็บ และอาจบอกชนิดของอาวุธได้อีกด้วย^๑

๕. ควรบอกวัน และเวลาหายที่อาจประมาณได้ตามหลักวิชา และบอกถึงผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังเมื่อบาดแผลหายแล้ว เช่นเกิดแผลเป็น ทุพพลภาพ ฯลฯ

นายแพทย์ทรงฉัตร โทะษะยานนท์

๑. สำหรับกรณีที่แพทย์ไปต่างประเทศ รายงานการชันสูตรศาลจะรับฟังได้เพียงใดนั้นผู้อภิปรายได้มีความเห็นไว้อีกทางหนึ่ง ดังที่ปรากฏในหน้า ๑๖-๒๐ แล้ว

๒. การบอกถึงประเภทคนร้าย การจงใจกระทำหรือไม่นั้น ถ้าเป็นแพทย์นิติเวชวิทยาโดยเฉพาะ ความเห็นนั้นย่อมมีน้ำหนัก แต่ถ้าเป็นแพทย์ทั่วไปอาจมีน้ำหนักน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อถูกชักจูง และไม่อาจให้เหตุผลประกอบความเห็นของตนได้คือ

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ผู้อภิปราย

รายงานการตรวจศพ

ภาควิชานิติเวชวิทยา

คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ ๑๓๙/๒๕๑๔ วันที่ ๑๘ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

ศพ ชายไม่ทราบชื่อ อายุ ประมาณ ๓๐ ปี เพศ ชาย เชื้อชาติ ไทย

ส่งมาจาก สถานีตำรวจนครบาล ก.

เวลาตาย วันที่ ๑๘ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เวลา — น.

เวลาตรวจ วันที่ ๑๘ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เวลา ๐๙.๐๐ น.

สภาพศพภายนอก : ศพชายลำสัน การเจริญเติบโตสมอายุ มีเสืยืคอกกลมขาวแขนสันและกางเกงขาสั้นผ้าลายสองสีน้ำตาลสวมอยู่ ลักษณะของศพสกปรกเปื้อนดินทั่ว ๆ ไป

มีรอยสักเป็นรูปสมอเรือที่ไหล่ขวา

มีแผลเป็นยาว ๘ ซม. กว้าง ๐.๕ ซม. ที่กลางหน้าท้องเป็นแนวตั้งต่ำกว่าสะดือ ๑ ซม. ลักษณะเป็นบาดแผลหลังผ่าตัด

ตัวแข็งเต็มที่ ที่ด้านหลังของลำตัว แขนและขามีสีเแดงคล้ำ เนื่องจากการตกลงสู่เบื้องต่ำของเลือดภายหลังตาย สันนิษฐานว่าตายมาประมาณ ๑๓ ชม. และยังไม่เกิน ๑๘ ชม.

ตัวเย็นเท่าอุณหภูมิของห้องตรวจศพ ขณะทำการตรวจอุณหภูมิ ๘๓ องศาฟาเรนไฮท์

พบบาดแผลถูกของแหลมมีคมแทงที่หน้าอกด้านซ้าย ลักษณะเป็นขอบเรียบ รูปกระสวย ตรงช่องซี่โครงที่ ๒ ห่างเส้นกลางหน้าอก ๖ ซม. สูงกว่าหัวนมซ้าย ๑๐ ซม. ขนาดของบาดแผลยาว ๒.๕ ซม. กว้าง ๐.๕ ซม. ลึกเข้าทรวงอก

พบบาดแผลถูกของมีคมที่ลูกกระเดือก ขอบเรียบ แนวเฉียงทอดลงจากขวาไปซ้าย ขนาดยาว ๒.๕ ซม. กว้าง ๐.๒ ซม. ตลอดจนแนวของแผล ลึกแค่ส่วนกลางของหลอดลม

พบบาดแผลหนังศีรษะแตกจากถูกของแข็งที่ท้ายทอย ขอบกระรุ่ง-กระริ่ง บาดแผลอยู่ในแนวขนาน ขนาดแผลยาว ๓ ซม. กว้าง ๐.๕ ซม. ลึก ๐.๓ ซม. ถึงกระดูกรอบ ๆ แผลฟกช้ำและมีเลือดออก

ที่อื่น ๆ ไม่พบบาดแผล

การตรวจภายใน กระโหลกศีรษะและสมองปกติ

ช่องอกที่ปอดซ้ายกลีบบนด้านหน้าพบบาดแผลถูกแทง ขนาดยาว ๒.๕ ซม. กว้าง ๓ ซม. ลึก ๗.๐ ซม. และพบเลือดค้างในช่องปอดด้านซ้าย ๑๒.๐๐ ลบ.ซม.

หัวใจและปอดด้านขวาปกติ

ช่องท้อง ไม่พบเลือดค้างที่ใด

ในกระเพาะมีน้ำสีเหลือง ๆ เป็นเมือก พบเศษอาหารจำพวกข้าว, เนื้อและผักที่ยังไม่ย่อยจำนวนมาก

แขนและขาปกติ

กระดูกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายปกติ

ไม่มีพยาธิสภาพอื่นใดที่เป็นเหตุตายอื่นได้

การตรวจอื่น ๆ

หมู่เลือด หมู่ เอ

แอลกอฮอล์ในเลือดและในสมองตรวจไม่พบ

สาเหตุตาย

บาดแผลถูกแทงที่ปอดซ้ายและมีเลือดออกภายในช่องปอดจำนวนมาก

ลงชื่อ

นายแพทย์

ข้อพิจารณาประกอบรายงานการตรวจศพรายนี้

๑. เนื่องจากเป็นศพชายไม่ทราบชื่อ จึงต้องใช้หลักในการพิสูจน์หลักฐานเกี่ยวกับบุคคลเข้าช่วยการพิมพ์ลายนิ้วมือทั้งสองข้าง ซึ่งควรเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช หรือแพทย์ผู้ตรวจศพทั่วๆ ไป (พยาธิแพทย์ของ ร.พ.) ควรถ่ายรูปศพทั้งตัว ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ถ่ายรูปใบหน้าที่ทั้งหน้าและหลัง

การตรวจเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เขียนได้ละเอียด

รอยสัก และรอยแผลเป็นเขียนบรรยายได้เรียบร้อย

จากร่องรอยและของต่าง ๆ ที่พบ ใช้เป็นเครื่องช่วยบอกได้ว่า ผู้ตายคือใคร ในกรณีที่มีญาติหรือผู้รู้จักคุ้นเคยมาสอบถาม

๒. จากการตรวจดูการเปลี่ยนแปลงภายหลังตาย คือ การแข็งตัวของศพ การตกลงสู่เบื้องต่ำของเลือดภายหลังตาย และอุณหภูมิของศพ ทำให้สามารถบอกเวลาตายได้

๓. การพบอาหารในกระเพาะอาหาร ทำให้บอกได้ว่าต้องตายภายหลังอาหารมื้อสุดท้ายใหม่ๆ

๔. จากการบอกตำแหน่งของบาดแผล ลักษณะและขนาดของบาดแผลโดยละเอียด ทำให้สามารถบอกได้ว่า ผู้ตายน่าจะถูกผู้อื่นทำให้ตาย มากกว่าที่จะเป็นอุบัติเหตุ และฆาตกรรม

๕. ลักษณะของบาดแผล สามารถบอกได้ว่าเกิดจากอาวุธ ๒ ประเภท ประเภทแรกเป็นมีด ๒ ซม. ควรมีขนาดของใบมีด กว้าง ๒.๕ ซม. หนา ๐.๕ ซม. ความยาวของมีดควรเกิน ๙ ซม. อาวุธประเภทที่สองต้องเป็นของแข็งที่ไม่มีคมและมีน้ำหนักพอควร

๖. เหตุตายสามารถบอกได้ชัดเจน

๗. การตรวจหาหมู่เลือด จะช่วยเป็นพยานหลักฐาน เมื่อพบอาวุธที่สงสัยว่าจะใช้ในการทำร้าย

๘. การตรวจหาแอลกอฮอล์ในเลือดและสมอง พบหรือไม่พบ ใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบคดี

นายแพทย์ทรงฉัตร โตษะยานนท์

กรมตำรวจ

รายงานการชันสูตรพลิกศพ

ที่...../..... สถานีตำรวจ นครบาลบางเขน อำเภอ บางเขน จังหวัด พระนคร

วันที่ ๒๗ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๓

ผู้ตายชื่อ นาย ก. อายุ ๑๗ ปี เพศ ชาย

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ

ชื่อบิดา นาย ข. ชื่อมารดา นาง ค.

ที่อยู่ หมู่ที่ ตำบล ลำตาเสา อำเภอ วังน้อย จังหวัด อุดรธานี

วันเวลาที่ตายเวลาประมาณ ๑๒ น. ๗ มิ.ย. ๑๓ วันเวลาที่พบศพ ๑๒ น. ๒๗ มิ.ย. ๑๓

ที่ที่ตาย รพ. ภูมิพล ตำบล คลองถนน อำเภอ บางเขน จังหวัด พระนคร

ที่ที่พบศพ รพ. ภูมิพล ตำบล คลองถนน อำเภอ บางเขน จังหวัด พระนคร

ข้อผู้ที่ทำให้ตาย (ถ้ามี) ถูกกระแสไฟฟ้า

ข้อผู้พบศพนาย ง. บ้านเลขที่ ตรอกจันทร์ ต. วัดพระยาไกร อ. ยานนาวา พระนคร

ชื่อและตำแหน่งพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ ร.ต.ท. จ. พนักงานสอบสวน สน.

บางเขน ช. นายแพทย์ประจำโรงพยาบาลตำรวจ

เหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายเป็นคนงานซึ่งทางราชการไปรษณีย์โทรเลขจ้างทำการ

ซ่อมทางสายโทรเลข ผู้ตายขึ้นไปตัดกิ่งไม้ซึ่งขวางเกะกะสายโทรเลขอยู่ที่ริมถนน

พหลโยธิน ครั้นขาลงจากต้นไม้กระทบกับสายไฟแรงสูง

ได้จัดการแก้ศพนั้นอย่างไร ชันสูตรพลิกศพแล้วมอบให้ญาติรับไป

ลงชื่อ

ผู้ชันสูตรพลิกศพ

„.....“

ความเห็นของแพทย์ หรือ พนักงานแยกธาตุ

๑. สภาพของศพ หรือส่วนของศพตามที่พบเห็น หรือตามที่ปรากฏจากการตรวจ
พร้อมทั้งความเห็น

ศพชายไทยสรวมเสื้อผ้าเรียบร้อย ผิวหนังคล้ำ ผิวหนังภายนอกไม่มีบาดแผล
และรอยฟกช้ำใด ๆ ศพแข็งตัวมาก มีเลือดตกใต้ผิวหนังด้านหลังเล็กน้อย ตายมานาน
ประมาณ ๖ ชั่วโมงเศษ ชันสูตรพลิกศพเวลา ๑๘.๐๐ น. วันที่ ๒๗ มิ.ย. ๑๓

๒. แสดงเหตุที่ตายเท่าที่ทำได้

สันนิษฐาน ช็อค เนื่องจากกระแสไฟฟ้า

วันที่ ๒๗ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๓

ลงชื่อ

แพทย์

หมายเหตุ แต่ถ้ามีรายงานของแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุทำไว้ต่างหาก ก็ไม่ต้อง
กรอกข้อความข้างบนนี้ ให้เอารายงานนั้นติดรายงานนี้

สารบัญค้นเรื่อง

ก		ผ	
การจดทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาล	๗๒, ๗๓	ผู้ชำนาญการพิเศษ	๓, ๗๒
การเจาะเลือด	๘๓, ๘๖, ๘๗	ผู้เชี่ยวชาญ	๓-๕, ๗๒, ๗๔
การชั่งน้ำหนักกำยาน	๓๖, ๓๗, ๕๑	ผู้เชี่ยวชาญของศาล	๓, ๗๐, ๗๑-๗๔
การซักถาม	๓๐, ๓๓, ๓๕, ๓๖	พ	
การตรวจตัวผู้ต้องหา	๘๓-๘๘	พยานชั้นที่ ๑	๑๔-๑๖
การถามค้าน	๓๐-๓๖	พยานชั้นที่ ๒	๑๔-๑๖
การถามถึง	๓๐, ๓๔-๓๖	พยานนำ	๖
การพินัยกรรม	๘๘, ๙๑-๙๓	พยานในการทำพินัยกรรม	๕๓-๕๕
ข		พยานผู้เชี่ยวชาญ	๒
ข่มขืนกระทำชำเรา	๔๖-๔๗	พยานหมาย	๖, ๗
ข้อเท็จจริง	๒๐, ๒๑, ๒๔	พินัยกรรม	๔๓-๔๕, ๕๐, ๕๓, ๕๖-๕๗
ค		พินัยกรรมทำด้วยวาจา	๕๔, ๕๗
ความเห็นแพทย์	๒๐, ๒๒-๒๔	แพทย์ประจำตำบล	๒๕
คำบ่วยการพยาน	๖-๗	ม	
คำพาหนะพยาน	๖-๗	มรยาทในวิชาชีพของแพทย์	๙, ๑๐, ๓๘, ๗๗, ๘๐
คำถามนำ	๓๐-๓๔	ร	
จ		รับผิดชอบเพื่อละเมิด	๖๓-๖๕
แจ้งความ	๗๘, ๘๐-๘๓	รายงานการชันสูตรภาคแผล	๑๔-๑๖, ๑๘-๒๒, ๒๕, ๒๖, ๔๘, ๔๙, ๕๘, ๕๙
แจ้งความเท็จ	๗๗	รายงานการชันสูตรพลิกศพ	๑๔-๑๖, ๑๘-๒๒, ๒๕, ๒๖, ๕๑, ๑๐๐, ๑๐๓
ญ		ด	
ญาติ	๗๔-๗๗	ละเมิดอำนาจศาล	๙, ๑๐
ท		ลูกขุน	๒๙, ๓๐
ทั้งหมด	๘	ว	
บ		วางหมาย	๘
บุคคลผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ	๓, ๕	วิกัจฉิต	๓๙
เบิกความเท็จ	๒๗	ส	
ป		สปาสซัม	๔๒, ๘๒
ปฎิญาณตน	๒๖	สาบานตัว	๒๖
ประจักษ์พยาน	๒, ๖	ห	
ประมาทเลินเล่อ	๖๒-๖๓	หมายเรียก	๗-๑๔, ๔๐
ปัญหาข้อกฎหมาย	๒๔	หมิ่นประมาท	๔๖
ปัญหาข้อเท็จจริง	๒๔	หลักเลี้ยงไม่รับหมายเรียก	๘, ๙
ปึกหมาย	๙	อ	
เบิกเผยความลับคนไข	๗๙-๘๓	อันตรายสาหัส	๒๓, ๖๕-๗๐

สถาบัน แพทย์ นักกฎหมาย นักวิชาการสาขาอื่นๆ
ผู้ประสงค์จะได้รับหนังสือเล่มนี้ไว้เป็นสมบัติ เพื่อการ
ศึกษาและค้นคว้า โปรดแจ้งชื่อ และสถานที่อยู่ พร้อม
ทั้งส่งเงินจำนวน ๕.๐๐ บาท ทางเช็คไปรษณีย์ เพื่อ
เป็นค่าป่วยการในการจัดส่งหนังสือหนึ่งเล่ม ไปยัง :

เลขาธิการ นิตยวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย

โรงพยาบาลตำรวจ

ปทุมวัน

กรุงเทพ ฯ ๕

โปรดรีบติดต่อ เนื่องจากหนังสือมีจำนวนจำกัด

